การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนประชาบาล เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

INSTRUCTIONAL PROCESS CIRCUMSTANCE AMONG PRIMARY SCHOOL TEACHERS UPON THE NATIONAL EDUCATION ACT B.E. 2542 IN LADKRABANG BANGKOK METROPOLITAN

มาลี สินเสือ
MALEE SINSUA

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนอาชีวศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
พ.ศ. 2544
ISBN 974-648-284-7

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร

INSTRUCTIONAL PROCESS CIRCUMSTANCE AMONG PRIMARY SCHOOL TEACHERS UPON THE NATIONAL EDUCATION ACT B.E. 2542 IN LADKRABANG BANGKOK METROPOLITAN

T040151

มาลี สินเสือ

MALEE SINSUA

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนอาชีวศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
พ.ศ.2544

ISBN 974 – 648 – 294 – 7

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน 40151
วัน, เดือน, ปี 16 ส.ค. 2544
b.....
i.....
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

INSTRUCTIONAL PROCESS CIRCUMSTANCE AMONG PRIMARY SCHOOL TEACHERS UPON THE NATIONAL EDUCATION ACT B.E. 2542 IN LADKRABANG BANGKOK METROPOLITANT

MALEE SINSUA

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENT FOR THE DEGREE OF
MASTER OF INDUSTRIAL EDUCATION IN VOCATIONAL
CURRICULUM AND INSTRUCTION
SCHOOL OF GRADUATE STUDIES
KING MONGKUT 'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG
2001

ISBN 974 – 648 – 294 – 7

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

COPYRIGHT 2001

SCHOOL OF GRADUATE STUDIES

KING MONGKUT 'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บัณฑิตวิทยาลัย

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร
INSTRUCTIONAL PROCESS CIRCUMSTANCE AMONG PRIMARY SCHOOL TEACHERS UPON THE NATIONAL EDUCATION ACT B.E.2542 IN LADKRABANG BANGKOK METROPOLITAN

ชื่อนักศึกษา นางสาวมาลี สินเสือ

รหัสประจำตัว 42064729

ปริญญา ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต

สาขาวิชา หลักสูตรและการสอนอาชีวศึกษา

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ดร.ผดุงชัย ภู่พัฒน์

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม ดร.คมศร วงษ์รักษา

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์		ลายมือชื่อ
ดร.ผดุงชัย	ภู่พัฒน์	
ผศ.อรรถพร	ฤทธิเกิด	
รศ.ดร.สมพร	ไชยะ	
รศ.ดร.สุพิทย์	กาญจนพันธุ์	
ผศ.ดร.เลิศลักษณ์	กลิ่นหอม	

วัน/เดือน/ปี ที่สอบ 28 พฤษภาคม 2544 เวลา 9.30 น. เป็นต้นไป

สถานที่สอบ ณ ห้องสมาคมศิษย์เก่าบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(รศ.ดร.บุญวัฒน์ อัตชู)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 25 **เดือน** มิถุนายน **พ.ศ.** 2544

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร
นักศึกษา	นางสาวมาลี สินเสือ
รหัสประจำตัว	42064729
ปริญญา	ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	หลักสูตรและการสอนอาชีวศึกษา
พ.ศ.	2544
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์	ดร.ผดุงชัย ภู่พัฒน์
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม	ดร.คมศร วงษ์รักษา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การสอน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครู โรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 201 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Morgan เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเที่ยง 0.85 สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าความถี่ ร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าเฉลี่ย การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Oneway ANOVA) และถ้าพบความแตกต่างจะนำไปเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ใช้ Scheffe´ test

ผลการวิจัยสรุปว่า

1. ครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร, ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านสื่อการเรียนรู้ และด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ ครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

2. ครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์การสอนต่างกันมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูมีการปฏิบัติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ แตกต่างกัน ส่วนด้านการจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร, ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านสื่อการเรียนรู้ ไม่แตกต่างกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Thesis Title	Instructional Process Circumstance Among Primary School Teachers Upon the National Education Act B.E. 2542 in Ladkrabang Bangkok Metropolitan.
Student	Malee Sinsua
Student ID.	42064729
Degree	Master of Industrial Education
Programme	Vocational Curriculum and Instruction
Year	2001
Thesis Advisor	Dr. Phadungchai Pupat
Thesis Co-Advisor	Dr.Komsorn Wongraksa

ABSTRACT

The purposes of this research were to study and compare instructional process circumstance among primary teachers upon the National Education Act B.E2542 in Ladkrabang Bangkok Metropolitan. The samples were 201 primary school teachers in Ladkrabang, Bangkok Metropolitan were selected by Stratified Random Sampling. The research instrument was a questionnaire with reliability at 0.85. The statistics used were percentage, arithmetic mean, standard deviation, One-Way ANOVA and Scheffe' s test.

The findings were as follow :

1. In general, primary school teachers in Ladkrabang, Bangkok Metropolitan have practiced instructional process upon the National Education Act B.E. 2542 at medium level. Consideration of curriculum content, learning experiences and instruction evaluation have been practiced at high level ; teaching materials and environment of learning have been practiced at medium level.

2. In general, there was no statistical difference in practicing instructional process upon the National Education Act B.E. 2542 among primary teachers in Ladkrabang, Bangkok Metropolitan who had different teaching experiences. Consideration of instruction evaluation and environment of learning, there were statistical difference in practicing. However, there were no statistical difference in curriculum content, learning experiences and teaching materials.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความอนุเคราะห์จาก ดร.ผดุงชัย ภู่พัฒน์ ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ดร.คมศร วงษ์รักษา ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ได้ให้คำแนะนำ และช่วยตรวจสอบ ตลอดจนการปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ จนวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จได้อย่างสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำในการแก้ไขข้อบกพร่องเพื่อวิทยานิพนธ์นี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่เสียสละช่วยเหลือ ตรวจสอบ และให้คำปรึกษาเกี่ยวกับเครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณ ณ.โอกาสนี้

ขอขอบคุณบุคคลที่ผู้วิจัยไม่ได้กล่าวไว้ในที่นี้ ที่ให้การสนับสนุน ตลอดจนเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา

สุดท้ายขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังที่ให้ทุนสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

คุณค่า และประโยชน์ๆที่เป็นผลจากวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณครู – อาจารย์ ที่ท่านได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้และประสบการณ์ต่างๆให้ตั้งแต่ต้นการศึกษาจนจบการศึกษา ผู้วิจัยซาบซึ้งท่านและรักเคารพท่านเป็นอย่างยิ่ง

มาลี สินเสือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....I

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....III

กิตติกรรมประกาศ.....IV

สารบัญ.....V

สารบัญตาราง.....VII

สารบัญภาพ.....X

บทที่ 1 บทนำ.....1

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....1

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....2

1.3 สมมติฐานการวิจัย.....2

1.4 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....3

1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....3

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย.....4

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....5

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษา.....5

2.1.1 ความหมายของการจัดการศึกษา.....6

2.1.2 วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา.....7

2.1.3 หลักการจัดการศึกษา.....7

2.1.4 แนวทางการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษา.....8

2.1.5 เป้าหมายของการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร.....9

2.1.6 การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ตามมาตราที่ 24.....10

2.2 การจัดกระบวนการเรียนรู้.....11

2.2.1 การจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร.....21

2.2.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน.....35

2.2.3 การจัดสื่อการเรียนรู้.....48

2.2.4 การวัดและประเมินผล.....52

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

2.2.5 การจัดบรรยากาศการเรียนรู้.....57

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....61

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....64

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....64

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....65

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....67

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....67

3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....68

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....71

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....89

5.1 สรุปผลการวิจัย.....89

5.2 อภิปรายผล.....92

5.3 ข้อเสนอแนะ.....95

บรรณานุกรม.....97

ภาคผนวก.....102

ภาคผนวก ก หนังสือเกี่ยวกับการวิจัย.....103

ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....106

ประวัติผู้เขียน.....113

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่ หน้า

2.1. แสดงอัตราเวลาเรียนแต่ละกลุ่มประสบการณ์....22

2.2. แสดงจำนวนชั่วโมง โครงงานและหน่วยกิต ต่อ 3 ปี....25

2.3. แสดงความหมายของระดับผลการเรียน....56

3.1. แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย....65

4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของครูที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามวุฒิการศึกษา....72

4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของครูที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์การสอน....72

4.3 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมทุกด้าน....73

4.4 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้านการจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร....74

4.5 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน....75

4.6 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้านการจัดสื่อการเรียนรู้....77

4.7 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้านการวัดและประเมินผล....78

4.8 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้....79

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ **หน้า**

4.9 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การสอน ในภาพรวมทุกด้าน....81

4.10 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การสอน ด้านการจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร....82

4.11 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน....83

4.12 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การสอน ด้านการจัดสื่อการเรียนรู้.... 84

4.13 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การสอน ด้านการวัดและประเมินผล....85

4.14 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการวัดและประเมินผล ระหว่างประสบการณ์การสอนต่ำกว่า 5 ปี ประสบการณ์การสอน 5-15 ปี และประสบการณ์การสอนมากกว่า 15 ปี....86

4.15 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การสอน ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้....87

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ **หน้า**

4.16 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ การจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ ระหว่าง ประสบการณ์การสอน ต่ำกว่า 5 ปี ประสบการณ์การสอน 5-15 ปี และประสบการณ์การสอนมากกว่า 15 ปี.....88

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ

แผนภาพที่ **หน้า**

2.1 แสดงลักษณะผู้เรียนที่พึงประสงค์ (คณะอนุกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้. 2543 : 11 - 14).....13
2.2 แสดงขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้ (พะยอม วงศ์สารศรี. 2526 : 71).....14
2.3 แสดงองค์ประกอบสำคัญในการจัดการเรียนรู้ (กรมวิชาการ. 2543 : 8 - 11).....16
2.4 แสดงโครงสร้างของความรู้ (กรมวิชาการ. 2543 : 8 - 11).....16
2.5 แสดงการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธวิธี (กรมวิชาการ . 2543 : 12 - 13).....19
2.6 แสดงองค์ประกอบธรรมชาติของผู้เรียน (กรมวิชาการ.2543 : 14 - 17).....20
2.7 แสดงรูปแบบการจัดหลักสูตรแบบครบวงจรของวิชัย วงษ์ใหญ่ (2533 : 23).....29
2.8 แสดงพลังแห่งการเรียนรู้ (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2542 : 23).....36
2.9 แสดงเทคนิคการสอนของครู เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ
(วัฒนาพร ระงับทุกข์.2542 : 37).....38
2.10 แสดงรูปแบบการจัดการเรียนการสอน วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542 : 11-14)..... 40
2.11 แสดงการพัฒนาความสามารถในการคิด (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.2543 : 12).....45
2.12 แสดงการพัฒนาสมรรถภาพทางสมอง ให้เกิดการเรียนรู้ (กรมวิชาการ. 2543 : 11).....46
2.13 แสดงสื่อการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 59).....51

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสถานการณ์ปัจจุบันสังคมไทย มีการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดวิกฤตการณ์หลายรูปแบบขึ้นในสังคมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม สภาพการณ์ดังกล่าวส่งผลให้เกิดกระแสเรียกร้องการปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมืองของประเทศอย่างแท้จริง เป้าหมายของการจัดการศึกษา จะต้องมุ่งสร้างสรรค์สังคมให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศโดยรวม และมุ่งสร้าง "คน" ซึ่งเป็นผลผลิตโดยตรงให้มีคุณลักษณะ มีศักยภาพและความสามารถที่จะพัฒนาตนเองและสังคมไปสู่ความสำเร็จได้ (ประเวศ วะสี. 2541 : 12-13) การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด กฎหมายได้บรรจุสาระสำคัญของการศึกษาไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 เน้นที่คุณภาพของผู้เรียน และได้รับการสนับสนุนจากผู้นำของประเทศ ผู้บริหารในแต่ละระดับ เป็นผู้ที่มีความสำคัญให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการปฏิรูปการศึกษา (ประกอบ คุณารักษ์. 2543 : 32) เพราะการปฏิรูปการศึกษาเป็นปัจจัยของการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน ถ้าจะให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย และหลายด้านไปพร้อม ๆ กัน หากดำเนินการอย่างจริงจังแล้ว ผลสัมฤทธิ์ของการปฏิรูปการศึกษาจะเกิดขึ้นอย่างแน่นอน การที่จะให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมืองอย่างแท้จริงขึ้นอยู่กับเป้าหมายของการจัดการศึกษา ที่มุ่งสร้างสังคมให้มีลักษณะเอื้ออาทร มุ่งสร้างคน และพัฒนาคนให้มีคุณภาพ (วัฒนาพร ระงับทุกข์. 2542 : 4)

การประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2542 ได้ก่อให้เกิดการตื่นตัวครั้งยิ่งใหญ่ของครู-อาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพราะตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไปการศึกษาของไทย ต้องมีการปฏิรูปปรับเปลี่ยนโฉมหน้าใหม่ไปสู่การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยเฉพาะตามมาตรา 24 ที่กล่าวถึงการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้านการจัดเนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้นี้ สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา จะต้องจัดให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด ความสามารถ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนให้มีทักษะกระบวนการคิด การแก้ปัญหา เรียนด้วยประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กัน จากสื่อและแหล่งความรู้ที่หลากหลายจากพ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชน ในการจัด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ทุกเวลาและทุกสถานที่ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และกระทรวงศึกษาธิการ. 2543 : 10) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นแม่บทบัญญัติที่ให้ทิศทางในการปฏิรูปการเรียนรู้ที่ชัดเจน แม้ว่าการเรียนรู้ของชาติจะเป็นงานที่ยากและเป็นภารกิจที่ยิ่งใหญ่ก็ตาม พ่อ-แม่ ครู ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้บริหาร ต้องมีความเข้าใจตรงกัน เพราะทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการปฏิรูปการศึกษาครั้งนี้ คนไทยจะได้เป็นคนที่พึงประสงค์ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และกระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : 11)

ในการปฏิรูปการเรียนรู้นี้ บุคคลสำคัญที่จะช่วยให้การปฏิรูปการเรียนรู้ ประสบความสำเร็จ คือ ครูและผู้บริหารโรงเรียน เพราะครูและผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้จัดสภาพการเรียนรู้ให้กับเด็กได้เรียนตามความสนใจ ความสามารถ ความถนัดและความต้องการของเด็กแต่ละคน นอกจากครูและผู้บริหารโรงเรียนแล้ว ต้องได้รับความสนับสนุนและร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเพื่อสร้างคนให้มีคุณภาพ นำพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไปสู่จุดเปลี่ยนของการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้อย่างจริงจังเพื่ออนาคตอันสดใสของสังคมไทย ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทราบการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อนำผลการวิจัยมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร

2. เพื่อเปรียบเทียบการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การสอน

1.3 สมมติฐานการวิจัย

ครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์การสอนแตกต่างกัน มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไม่แตกต่างกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.4 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยใช้สภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 มาตรา 24 มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย สรุปได้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 13-14)

1. การจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร
2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
3. การจัดสื่อการเรียนรู้
4. การวัดและประเมินผล
5. การจัดบรรยากาศการเรียนรู้

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

1.5.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.5.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2543 ซึ่งมีทั้งหมด 20 โรงเรียน จำนวน 420 คน

1.5.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2543 โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 201 คน

1.5.2 ตัวแปรที่ศึกษา

1.5.2.1 ตัวแปรอิสระ คือ ประสบการณ์การสอน แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

1). ต่ำกว่า 5 ปี

2). 5 – 15 ปี

3). มากกว่า 15 ปี

1.5.2.2 ตัวแปรตาม คือ การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

1. การจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมายถึง สภาพการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน การจัดสื่อการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล การจัดบรรยากาศการเรียนรู้

1.1. การจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร หมายถึง การจัดเนื้อหาวิชาให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเลือกเนื้อหาสาระ ตามความถนัดตามความสนใจของผู้เรียน และเนื้อหาสาระนั้น ต้องสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ผู้เรียนสามารถนำเนื้อหาสาระนั้นไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

1.2.การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการคิด การแก้ปัญหา การจัดการ และนำความรู้ที่ได้รับนั้นไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยการลงมือปฏิบัติจริง

1.3. การจัดสื่อการเรียนรู้ หมายถึง สื่อการสอนที่หลากหลาย เพื่อตอบสนองการเรียนรู้ตามความแตกต่างระหว่างบุคคลได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสมกับเนื้อหานั้น ๆ มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยมุ่งประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่ามากที่สุด

1.4. การวัดผลและประเมินผล หมายถึง การวัดและการประเมินที่เกิดจากการปฏิบัติจริงของนักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลโดยใช้วิธีการวัดผลที่หลากหลาย และสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาสาระของหลักสูตร

1.5.การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ หมายถึง การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนของนักเรียนให้เป็นกันเองกับนักเรียนมากที่สุด เสมือนกับว่าเป็นบ้านของนักเรียนเอง

2. ครู หมายถึง บุคลากรวิชาชีพ ซึ่งทำหน้าที่ในด้านการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ ของผู้เรียน ด้วยวิธีการต่าง ๆ ในโรงเรียน เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร

3. โรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร หมายถึง โรงเรียนที่เปิดทำการสอนระดับประถมศึกษา ชั้น ป. 1 – ป. 6 เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร

4. ประสบการณ์การสอน หมายถึง ประสบการณ์การสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา นับเป็นจำนวนปีที่ทำการสอน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

4.1. ต่ำกว่า 5 ปี

4.2. 5-15 ปี

4.3. มากกว่า 15 ปี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมทฤษฎี หลักการ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ไว้ดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษา

2.1.1 ความหมายของการจัดการศึกษา

2.1.2 วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา

2.1.3 หลักการจัดการศึกษา

2.1.4 แนวทางการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษา

2.1.5 เป้าหมายของการจัดการศึกษากรุงเทพมหานคร

2.1.6 การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ตามมาตราที่ 24

2.2 การจัดกระบวนการเรียนรู้

2.2.1 การจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร

2.2.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2.2.3 การจัดสื่อการเรียนรู้

2.2.4 การวัดและประเมินผล

2.2.5 การจัดบรรยากาศการเรียนรู้

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษา

การปฏิรูปการเรียนรู้เป็นบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุความมุ่งหมาย ผู้เรียน ครู ผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องในทุกส่วนของการจัดการศึกษา ต้องให้ความสำคัญต่อการปฏิรูปการเรียนรู้ ตามแนวการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ตามมาตรา 24 เกี่ยวกับการจัดเนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล บรรยากาศการเรียนรู้ โดยยึดผู้เรียนสำคัญที่สุด สร้างคนให้เป็นคนดี มีปัญญา และมีความสุข ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้ และผู้ที่เกี่ยวข้องพึงจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ กระบวนการหรือวิธีการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และสามารถที่จะสร้างองค์ความรู้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และพัฒนาเพิ่มพูนทักษะการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างไม่สิ้นสุด ด้วยการบูรณาการให้เกิดความรู้ คุณธรรม ศักยภาพในการคิดและมีวิจารณญาณ

ผู้บริหาร ครูผู้สอนต้องจัดการศึกษาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้จาก 2 องค์ประกอบ ดังนี้

1. องค์ประกอบภายนอกตัว ได้แก่ ความรู้ที่ได้จากบุคคล ครอบครัว ชุมชน สภาพแวดล้อม ข้อมูล ข่าวสารและแหล่งความรู้ที่จัดไว้เป็นระบบ ผู้เรียนจะได้รับความรู้ด้วย เครื่องรับจากสัมผัสทั้ง 6 นั่นเอง คือ หู ตา จมูก ลิ้น กาย ใจ

2. องค์ประกอบภายในตัว ได้แก่ ความรู้จากความรู้สึกนึกคิดหรือจิตของตนเอง ซึ่งเป็นกระบวนการที่ผู้เรียน นำองค์ประกอบภายนอกตัวที่ได้มาคิดพิจารณาด้วยวิธีการที่ถูกต้องอย่างเป็นระบบมีเป้าหมาย มีเหตุผลและเป็นกุศล คือมีสาระเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ความรู้ที่เกิดจากองค์ประกอบภายในตัว คือปัญญาที่เกิดขึ้นจากกระบวนการคิด ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ตามขั้นตอนจากการรับความรู้ใหม่ จากภายนอกผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์ เชื่อมโยง เป็นการนำความรู้ใหม่ผสมผสานเชื่อมโยงกับความรู้และประสบการณ์เดิมที่มีอยู่แล้ว และได้รับประสบการณ์ใหม่ ด้วยการปฏิบัติจริงจนเกิดผลที่ผู้เรียนมีความพอใจและยินดี เรียกว่าเกิดปัญญา ซึ่งเป็นขั้นสูงสุดของการเรียนรู้ ในการเรียนรู้ทุกขั้นตอน ครูผู้สอนและผู้บริหารต้องคำนึงถึงองค์ประกอบภายนอกและความรู้ที่เกิดจากองค์ประกอบภายในตัวผู้เรียน นั่นคือ การจัดสภาพแวดล้อม เนื้อหาสาระ ตลอดจนเกิดกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้ที่ ถูกวิธี มีความเหมาะสมกับผู้เรียน ที่มีความแตกต่างกันในเรื่องความถนัด ความสนใจและความสามารถทางกายและสติปัญญาเป็นสำคัญ (กรมวิชาการ. 2543 : 1-2)

2.1.1 ความหมายของการจัดการศึกษา

การจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุดเป็นหลักการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นบนพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้หลายทฤษฎี เช่น พุทธปรัชญา จิตวิทยาสาขามนุษย์นิยม (Humanistic Approach) ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) ซึ่งมีนักการศึกษาได้กล่าวไว้ ดังนี้

ทิศนา แขมมณี (2542 : 4) กล่าวว่า การเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การเรียนการสอนที่ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญที่สุด กล่าวคือ ผู้เรียนเป็นผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งทางร่างกายและสติปัญญา สังคมและอารมณ์ ได้มีโอกาสแสวงหาความรู้ ข้อมูล คิดวิเคราะห์ และสร้างความหมาย ความเข้าใจในสาระและกระบวนการต่าง ๆ ด้วยตนเอง รวมทั้งได้ลงมือปฏิบัติจัดกระทำ และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542 : 11) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึงการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา สังคมและอารมณ์ โดยเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลแวดล้อม การฝึกทักษะกระบวนการเรียนรู้และ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กระบวนการการทำงานที่สำคัญ การสรุปความรู้ด้วยตนเอง และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆในชีวิตประจำวันในสังคมและชาติ

กรมวิชาการ (2543 : 5) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่เอาชีวิตจริงและเงื่อนไขการรับรู้ของผู้เรียนเป็นตัวตั้ง ผู้เรียนมีอิสรภาพได้รับการ ส่งเสริมให้พัฒนาเต็มศักยภาพของความเป็นมนุษย์ ทั้งจิตใจ ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม ผู้เรียนได้รับการพัฒนาแบบองค์รวม ได้รับการฝึกให้มีศักยภาพในการสร้างรูปแบบการคิด ผู้เรียนเป็นผู้กระทำกิจกรรมการเรียนรู้ได้ถูกต้อง แม่นยำด้วยความรู้สึกที่ดีงาม อันเป็นการสร้างบุคลิกภาพที่ดีงาม เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ เรียนรู้จากการปฏิบัติของตนเอง คิดอย่างมีระบบและมีวิจารณญาณ อยู่ร่วมกับคนอื่นอย่างมีความสุข เรียนรู้ตลอดชีวิต และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

2.1.2 วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2543 : 1-3) มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อให้เกิดการจัดการศึกษาที่เป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2. เพื่อให้เกิดการจัดการศึกษาที่ยึดหลักการศึกษาตลอดชีวิต สำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

3. เพื่อให้เกิดการจัดการศึกษาที่ได้มาตรฐาน มีการจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ และทุกประเภท ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพ และได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนเกิดการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา

4. เพื่อให้ระบบการศึกษาสอดคล้องกับระบบบริหารราชการแผ่นดินที่ยึดหลักการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นและประชาชนทั่วไป

2.1.3 หลักการจัดการศึกษา

เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา จึงมีหลักการจัดการศึกษา ดังนี้

1. เอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ

2. กระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบัน สถานประกอบการ และสถาบันทางสังคมอื่น

4. คำนึงถึงความประหยัด คุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุด และมีความเหมาะสมกับทรัพยากรในการลงทุน ลดความซ้ำซ้อนของหน่วยงาน มีการบริหารงานที่โปร่งใส และความรับผิดชอบที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตรวจสอบได้ โดยมุ่งให้องค์กร หน่วยงานทุกระดับและองค์กรอิสระในการกำกับของกระทรวงเป็นองค์กรขนาดเล็ก กระทัดรัด บริหารงานด้วยความมีประสิทธิภาพและบังเกิดประสิทธิผล

2.1.4 แนวทางการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษา

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2543 : 4) ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาไว้ 2 ระดับ ดังนี้

1. ระดับราชการส่วนกลาง เป็นระดับนโยบายมีอำนาจ หน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เฉพาะที่เป็นนโยบายและแผนมาตรฐาน การสนับสนุนทรัพยากร การติดตาม ตรวจสอบ การประเมินผล และการดำเนินงานที่ต้องปฏิบัติในระดับชาติ ได้แก่ องค์กรในส่วนกลาง คือ สภาและสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมแห่งชาติ คณะกรรมการและสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการและสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา คณะกรรมการและสำนักงาน คณะกรรมการศาสนาและวัฒนธรรม และองค์กรอิสระในการกำกับของกระทรวง

2. ระดับท้องถิ่น เป็นระดับปฏิบัติการ มีอำนาจหน้าที่ด้านการบริหารและการดำเนินงาน ได้แก่ เขตพื้นที่การศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานศึกษาดำเนินงานให้เสร็จสิ้นที่สถานศึกษาโดยเชื่อมโยงสัมพันธ์กันระหว่างเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กรมวิชาการ (2543 : 3) ได้ให้แนวทางในการจัดการศึกษา มีดังนี้

1. ยืดหยุ่น สนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคม ประเทศชาติ โดย

1.1 สถานศึกษาเป็นผู้สร้าง สาระการเรียนรู้ รายภาค รายปี

1.2 กำหนดเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามความต้องการของผู้เรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้เลือก

1.3 มีความยืดหยุ่นในการที่สถานศึกษาจะบริหารจัดการในสาระการเรียนรู้พื้นฐานและเลือกในเรื่องเวลาเรียนได้

2. ทุกส่วนในสังคมร่วมในการจัดการศึกษา

2.1 คณะกรรมการโรงเรียนมีบทบาทในการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ และกำกับโรงเรียนตามรัฐธรรมนูญสถานศึกษา

2.2 องค์กรภายนอก มีบทบาทในการกำกับและประเมินคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

3. มีความสมดุล ทั้งสาระการเรียนรู้ เวลา และเป้าหมาย การพัฒนาผู้เรียน ให้มีความสมดุลในช่วงชั้นของการจัดการศึกษา และความพอดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.1 การพัฒนาผู้เรียนในลักษณะองค์รวมดังนี้

ก. การเป็นผู้นำกับการเป็นผู้ตาม

ข. ความสามารถในการทำงานเป็นหมู่คณะกับความสามารถในการดำรงตนอย่างปัจเจกบุคคล

ค. เสรีภาพกับความรับผิดชอบ

ง. สมรรถนะในการแข่งขันกับความสมถะ

จ. การเห็นคุณค่าของวิทยาการสมัยใหม่กับความชื่นชมภูมิปัญญาในภูมิปัญญาดั้งเดิม

ฉ. การเพิ่มพูนทักษะและความสามารถเฉพาะทางกับการเพิ่มพูนสุนทรียภาพและความรอบรู้ในภาพรวม

3.2 เน้น Capability Model มากกว่า Knowledge Model ทั้งนี้ โดยเน้นการพัฒนาทักษะ (Skill – based) มากกว่าความรู้ (Knowledge- based)

3.3 มีความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางการศึกษา

ก. คนปกติและผู้ด้อยโอกาสมีความเสมอภาคกันในการเรียนร่วมกัน

ข. ผู้ที่จบหลักสูตรมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด

3.4 ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองเรียนรู้อย่างต่อเนื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการใช้เวลาอย่างสร้างสรรค์ มุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อให้เป็นบุคคลดังต่อไปนี้

ก. เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

ข. เป็นผู้ที่สะสมองค์ความรู้

ค. มีความก้าวหน้าในอาชีพและการดำรงชีวิต

3.5 เสริมสร้างเอกภาพของชาติ มีความพอดีระหว่างความเป็นไทย และความเป็นสากล

3.6 เปิดโอกาสให้มีการถ่ายโอนผลการเรียนรู้จากระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งการเปรียบประสบการณ์

3.7 ให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

2.1.5 เป้าหมายของการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานครในฐานะเป็นองค์กรปกครองท้องถิ่น เล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องก้าวหน้า มีมาตรฐาน ทันสมัย ดำรงความเป็นไทยในความเป็นสากล สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต ดำเนินการบริหารจัดการทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ สถานภาพของครูและบุคลากร มั่นคง มีศักดิ์ศรี สนับสนุนให้การศึกษา เพื่อประโยชน์การเรียนรู้ตลอดชีวิตของ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประชากรในกรุงเทพมหานคร โดยมีเป้าหมายจัดการศึกษา (สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร. 2541 : 8-9) ดังนี้

1. นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาจากกรุงเทพมหานคร จะมีความรู้ความสามารถด้านภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สามารถใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณธรรม และค่านิยมที่ดี เข้าใจศิลปวัฒนธรรม กระบวนการเรียนการสอน มุ่งส่งเสริมให้นักเรียนเรียนอย่างมีความสุข มีความมั่นใจในตนเอง สามารถช่วยเหลือตนเองได้ มีความภูมิใจ รู้จุดดีจุดด้อยของตน มีสุขภาพและ จิตใจที่ดี เพื่อให้เป็นคนมีคุณสมบัติเป็นคนไทยที่ดีในความเป็นสากล และดำรงชีวิตอย่างมีความสุข สามารถศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นหรือประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ครูและบุคลากรของโรงเรียนกรุงเทพมหานคร ทุกคนได้รับการสนับสนุนให้มีความรู้ความสามารถ มีเกียรติและศักดิ์ศรี ให้มีสวัสดิการที่ดี ส่งเสริมให้มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน การเลือกระดับและดำรงตำแหน่งทางวิชาการ ให้มีโอกาสหาความรู้ และทักษะในการจัดการเรียนการสอนรู้จักใช้สื่ออย่างหลากหลายเหมาะสม เพื่อสนองความต้องการของผู้เรียน

3. โรงเรียนของกรุงเทพมหานคร ทุกโรงเรียนเป็นโรงเรียนที่มีมาตรฐานและทันสมัย มีสภาพแวดล้อมที่สะอาดร่มรื่น มีอุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างเพียงพอที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ที่ดี มีความ ปลอดภัย และปราศจากสารเสพย์ติดทั้งปวง

4. กรุงเทพมหานครได้รับมอบอำนาจในการบริหารและจัดการศึกษา ภายใต้การกำกับเชิงนโยบายของกรุงเทพมหานคร โดยให้สถานศึกษาร่วมกับชุมชน มีครูและกรรมการศึกษาร่วมกับการพัฒนาโรงเรียน หลักสูตร อุปกรณ์การเรียนการสอน ตลอดจนทรัพยากรต่าง ๆ รวมทั้งร่วมกันดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิดกับผู้ปกครอง

5. กรุงเทพมหานคร จัดสภาพแวดล้อมและสนับสนุนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมทั้งส่งเสริมในเรื่องศิลปะและนันทนาการ แก่ประชาชนทุกเพศทุกวัยในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการอย่างสะดวกทั่วถึง เช่น การจัดตั้ง/จัดดำเนินการให้มีห้องสมุดเคลื่อนที่ระบบอินเตอร์เน็ต โรงละคร หอศิลปวัฒนธรรม พิพิธภัณฑ์ สนามกีฬา สวนสาธารณะ รายการวิทยุ โทรทัศน์ วีดีโอ หรือสื่อผสมต่าง ๆ

2.1.6 การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ตามมาตราที่ 24

การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ตามมาตราที่ 24 (พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ.2542 : 13 - 14) กล่าวว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ และการเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

3. การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

4. จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆอย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

5. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ

6. การจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

2.2 การจัดกระบวนการเรียนรู้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542 : 2-7) ได้ให้ความหมายของการรู้และการเรียนรู้ไว้ดังนี้

การเรียนรู้ หมายถึง การปรับเปลี่ยนทัศนคติ แนวคิด และพฤติกรรมอันเนื่องมาจากได้รับประสบการณ์ ซึ่งควรจะเป็นการปรับเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น

การเรียนรู้นั้น ถือว่าเป็นขั้นตอนและกระบวนการที่สำคัญของมนุษย์ ในการรับรู้เรื่องราวหรือเนื้อหาข้อมูลที่เกิดขึ้น นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ดังนี้

ประดิษฐ์ เอกทัศน์ (2537 : 57) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ว่า เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากเดิมไปสู่พฤติกรรมใหม่ หรือความสามารถใหม่ที่ค่อนข้างถาวร และพฤติกรรมใหม่นี้เป็นผลมาจากประสบการณ์ หรือการฝึกฝนมิใช่เป็นผลมาจากการตอบสนองตามธรรมชาติ วุฒิภาวะ พิษยา อุบัติเหตุ หรือความบังเอิญต่าง ๆ

วารินทร์ สายโอบเอื้อ และสุนีย์ ธีระดากร (2522 : 45) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ดังนี้ การเรียนรู้ คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ค่อนข้างคงทนถาวรและพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงนี้เป็นผลเนื่องมาจากการฝึกฝนหรือได้รับประสบการณ์ มีพฤติกรรมที่เปลี่ยนบางอย่างที่ไม่จัดอยู่ในลักษณะการเรียนรู้ เช่น พฤติกรรมที่เปลี่ยนอันเนื่องมาจากวุฒิภาวะ พฤติกรรมที่ตอบสนองโดยประสาทอัตโนมัติหรือพฤติกรรมที่เปลี่ยนชั่วคราว ภายใต้อิทธิพลของฤทธิ์ยา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สุชา จันทร์เอม (2522 : 25) ได้กล่าวอ้างเกี่ยวกับความหมายของการเรียนรู้ของ E.R. Hilgard ไว้ดังนี้ การเรียนรู้ คือ การเปลี่ยนแปลงค่อนข้างจะถาวรของพฤติกรรมอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการฝึก

สุชาติ ศิริสุขไพบูลย์ (2527 : 2) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้เมื่อใด สังเกตเห็นว่า บุคคลหรือผู้เรียนสามารถทำอะไรได้โดยที่เขาไม่เคยทำได้มาก่อนหรืออาจจะเรียกได้ว่า การเรียนรู้ ก็คือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน

พะยอม วงศ์สารศรี (2526 : 70) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ว่า การเรียนรู้ คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากประสบการณ์หรือกิจกรรมที่จัดขึ้น และพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงนี้จะต้องเป็นพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร ไม่ใช่พฤติกรรมที่เกิดจากผลที่ผู้เรียนมีวุฒิภาวะ หรือการที่ผู้เรียนได้รับยาเสพติด หรือการเรียนรู้ได้รับอุบัติเหตุ

คณะอนุกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้ (2543 : 11-14) ได้สรุปลักษณะของผู้เรียนและลักษณะกระบวนการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นสาระสำคัญได้ดังนี้

ลักษณะผู้เรียนที่พึงประสงค์ คือ ผู้เรียน เป็นคนดี คนเก่งและคนมีความสุข

คนดี คือ คนที่ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะที่ พึงประสงค์ทั้งด้านจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงออก เช่น มีวินัย มีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูล มีเหตุผล รู้หน้าที่ พากเพียร ขยัน ประหยัด มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย เคารพความคิดเห็นและสิทธิของผู้อื่น มีความเสียสละ รักษาสิ่งแวดล้อม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติสุข

คนเก่ง คือ คนที่มีสมรรถภาพสูงในการดำเนินชีวิต โดยมีความสามารถด้านใดด้านหนึ่งหรือ รอบด้าน หรือมีความสามารถพิเศษเฉพาะทาง เป็นคนทันสมัย ทันเหตุการณ์ ทันโลกทันเทคโนโลยี มีความเป็นไทย สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ และทำประโยชน์ให้เกิดแก่ตน สังคม และประเทศชาติได้

คนมีความสุข คือ คนที่มีสุขภาพดีทั้งกายและจิต เป็นคนร่าเริงแจ่มใส ร่างกายแข็งแรง จิตใจเข้มแข็ง มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรักต่อทุกสรรพสิ่ง มีอิสระปลอดภัยต่อการตกเป็นทาสอบายมุข และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างพอเพียงแก่อัตภาพ

ลักษณะของผู้เรียนและลักษณะของกระบวนการเรียนรู้ที่พึงประสงค์แสดงดังภาพที่ 2.1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุปลักษณะผู้เรียนที่พึงประสงค์

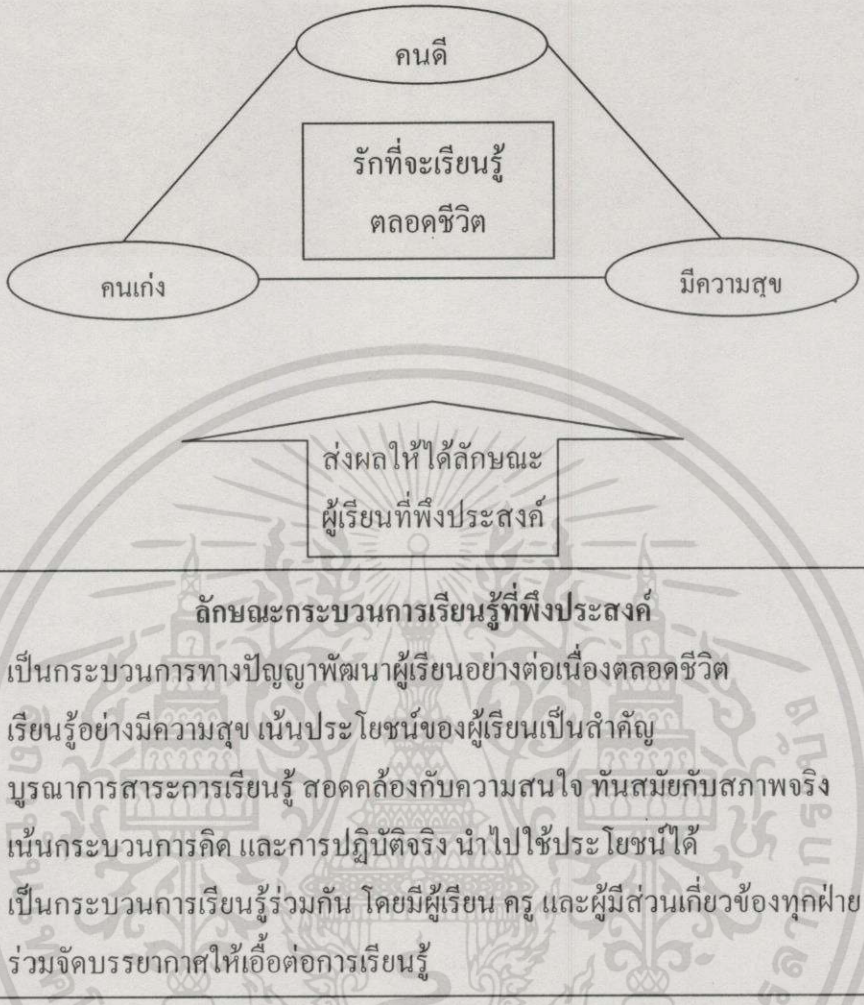

ภาพที่ 2.1 แสดงลักษณะผู้เรียนที่พึงประสงค์ (คณะอนุกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้. 2543 : 11-14)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พะยอม วงศ์สารศรี (2526 : 71) ได้แสดงถึง ขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้ ดังภาพที่ 2.2

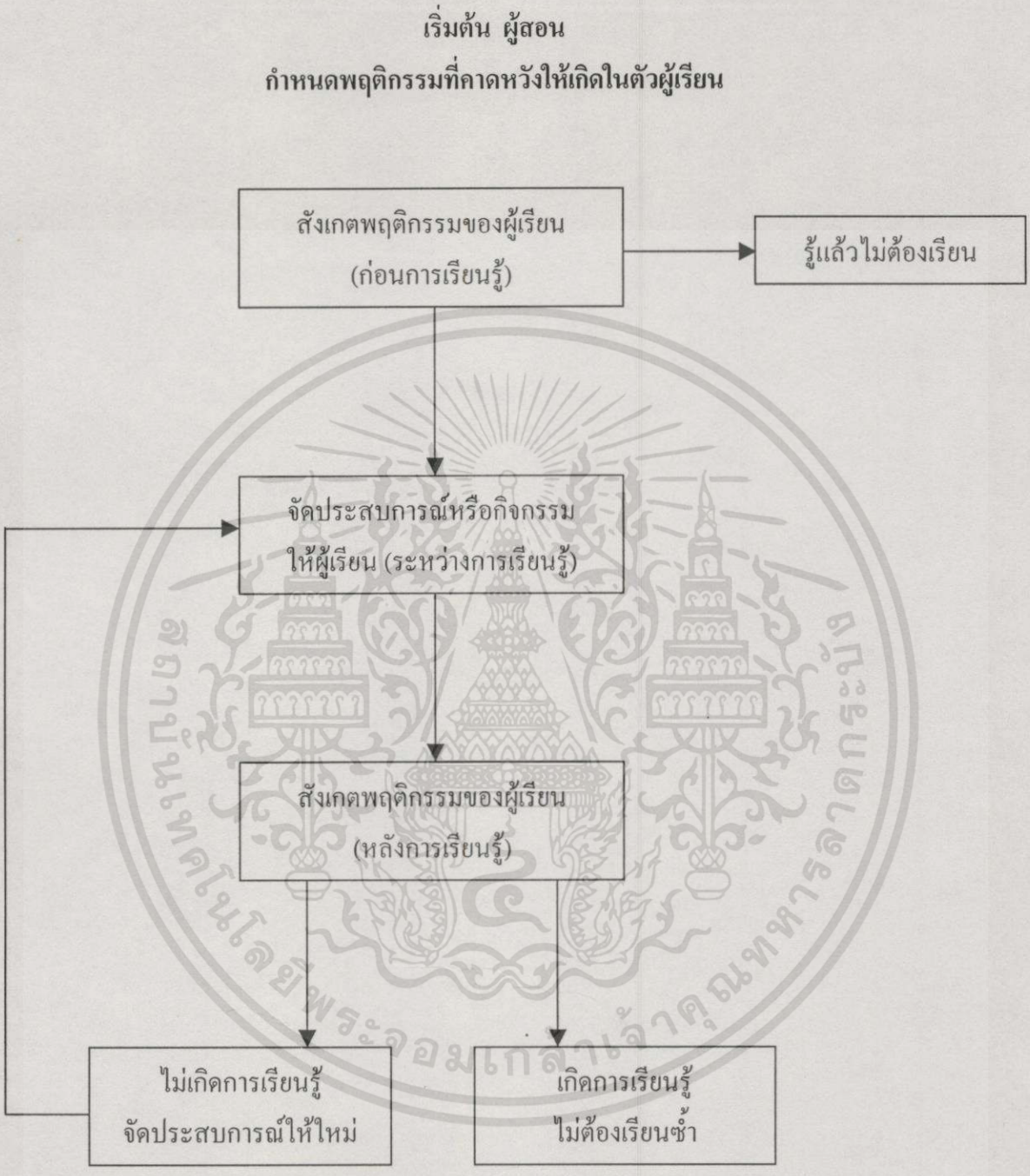

ภาพที่ 2.2 แสดงขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้ (พะยอม วงศ์สารศรี. 2526 : 71)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กรมวิชาการ (2543 : 8-11) กล่าวว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนสำคัญที่สุด ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ยึดหลักการต่อไปนี้

1. การปรับความคิดของครูให้มองนักเรียนบนพื้นฐานของความรัก ความเข้าใจว่านักเรียนมีศักยภาพในการเรียนรู้พร้อมเอื้ออำนวยความสะดวก จัดบรรยากาศให้เอื้อต่อผู้เรียนในการแสวงหาความรู้ มีอิสระในการคิด

2. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ยึดหลักการพัฒนาผู้เรียนให้ถึงศักยภาพสูงสุด ให้ผู้เรียนพัฒนาตน ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม หลังเรียนหรือหลังการฝึกกิจกรรม มีความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตนเอง ภาคภูมิใจในผลการปฏิบัติของตน

3. ยึดชีวิตจริงของผู้เรียนเป็นหลักในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนมีศักยภาพในการคิดเชิงระบบและคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีรูปแบบการคิดของตนเอง ค้นพบตนเอง สามารถเชื่อมโยงความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ต่าง ๆ ไปใช้ในชีวิตจริงได้

4. การจัดประสบการณ์เรียนรู้ยึดหลักความแตกต่างระหว่างบุคคล

5. การจัดประสบการณ์โดยยึดหลักการใช้คุณธรรมนำความรู้ บูรณาการ คุณธรรม ในการจัดประสบการณ์ทุกกลุ่มวิชาและทุกขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ ถือว่าทุกคนมีหน้าที่พัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณธรรม และพัฒนาให้มีค่านิยมอันพึงประสงค์

6. การออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ยึดหลักการใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับธรรมชาติวิชา และวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน ใช้วิธีวัดและประเมินด้วยวิธีการที่หลากหลายตามสภาพจริง และถือว่าการวัดและประเมินเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้ และใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้

การจัดกระบวนการเรียนรู้ครูผู้สอนจะต้องทำความเข้าใจ เลือกเนื้อหาสาระ และวิธีการที่เหมาะสมลงมือปฏิบัติให้เกิดผลกับผู้เรียนอย่างจริงจัง ให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ตามองค์ประกอบในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ดังภาพที่ 2.3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

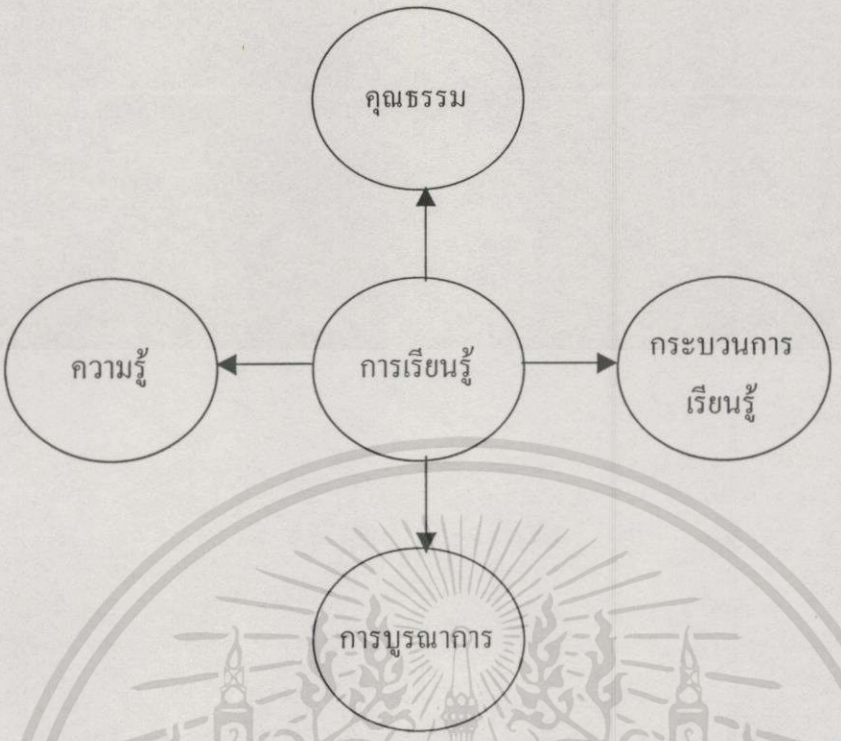

ภาพที่ 2.3 แสดงองค์ประกอบสำคัญในการจัดการเรียนรู้ (กรมวิชาการ. 2543 : 8-11)

1. ด้านความรู้ ผู้สอนจำเป็นต้องวิเคราะห์ภารกิจในการสอน ว่าจะจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างไร จึงจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจโครงสร้างของความรู้ ดังภาพที่ 2.4

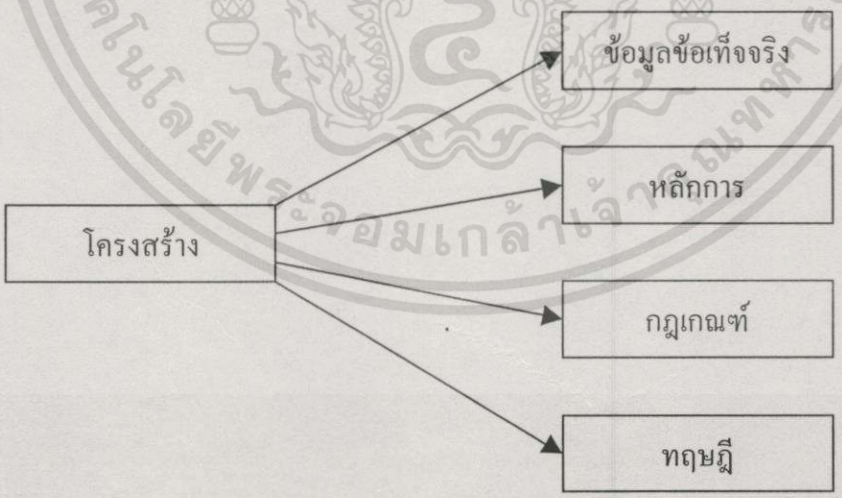

ภาพที่ 2.4 แสดงโครงสร้างของความรู้ (กรมวิชาการ. 2543 : 8-11)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

นับตั้งแต่ข้อมูล ข้อเท็จจริง หลักการ กฎเกณฑ์ ไปจนถึงทฤษฎีอย่างมีลำดับขั้นตอน ซึ่งจะให้ผู้เรียนมีหลักในการเรียนรู้ มีเครื่องนำทางในการทำกิจกรรมด้วยตัวผู้เรียนเอง อย่างไรก็ตามในการจัดกระบวนการเรียนรู้ สถานศึกษาจะต้องกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ตลอดจนสาระให้สอดคล้องกับมาตรฐานหลักสูตร เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาศักยภาพให้เป็นไปตามเป้าหมาย

2. ด้านคุณธรรม การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ เป็นลักษณะสำคัญของความเป็นครู เป็นแบบอย่างที่ดีจะช่วยให้นักเรียนเกิดการซึมซับความดีงาม ซึ่งมีผลต่อชีวิตของนักเรียนเมื่อครูยึดหลักความเมตตา มองนักเรียนด้วยความรัก ความเข้าใจ และเป็นกัลยาณมิตร ซึ่งเท่ากับว่าครูได้สร้างความมั่นคงในจิตใจของนักเรียน ผู้เรียนจะเพิ่มความเชื่อมั่นในตนเอง ยึดมั่นในภาพพจน์ว่าตนเองเป็นคนดี เป็นคนเก่ง มีศักดิ์ศรี กระตุ้นให้เกิดพลังการเรียนรู้ กล้าคิด กล้าทำ ในสิ่งที่ถูกที่ควร เห็นคุณค่าของตนและผู้อื่น ครูเป็นบุคคลสำคัญ เป็นแบบอย่างที่ดีเป็นกัลยาณมิตรของศิษย์ ใช้จิตวิทยาเป็น กลไกในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ถ้าครูมองศิษย์ด้วยความรักความเชื่อมั่นว่าผู้เรียนทุกคนมีพลังการเรียนรู้อยู่ในตนเอง และพัฒนาตนเองบนพื้นฐานของความแตกต่างระหว่างบุคคล

3. ด้านกระบวนการเรียนรู้ การเรียนรู้ที่จะนำไปสู่การเน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด ควรเป็นการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการมากกว่าเน้นเนื้อหา กระบวนการเรียนรู้จะต้องประกอบด้วยกระบวนการเรียนรู้ทั่วไป (Generic Learning) ที่ใช้ได้กับหลาย ๆ วิชา เช่น กระบวนการกลุ่ม กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ กระบวนการสืบค้น เป็นต้น นอกจากนี้ในการเรียนแต่ละวิชา (Specific Learning) กิจกรรมจะต้องเน้นให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติตามกระบวนการเฉพาะวิชา เช่น วิชาวิทยาศาสตร์ ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ วิชาภาษาไทย ภาษาต่างประเทศ ใช้ทักษะทางภาษา วิชาพลศึกษา ใช้ทักษะทางกายหรือทักษะการเคลื่อนไหว (Physical Skills) การเข้าใจลักษณะของกระบวนการเรียนรู้ จะช่วยให้ครูสามารถออกแบบการเรียนรู้ ได้สอดคล้องกับธรรมชาติ วิธีการ หรือลีลาการเรียนรู้ (Learning Styles) ของผู้เรียนซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียน เรียนรู้อย่างมีความสุข

4. การบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา เนื่องจากการเรียนรู้เกิดได้ทุกที่ทุกโอกาส ทั้งในห้องเรียนในสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ ผู้เรียนจำเป็นจะต้องใช้ปัญญาเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ และบูรณาการ เชื่อมโยงไปสู่ชีวิตจริงในเรื่องต่อไปนี้

4.1 ความรู้เกี่ยวกับทักษะในการจัดการตนเอง (Self management) ทั้งในด้านสุขภาพ ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ เพื่อการเข้าใจตนเอง ค้นพบตนเองในด้านความถนัดและความสนใจ มีทักษะการดำเนินชีวิตที่จะอยู่ร่วมกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก เข้าใจประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของชาติและภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีจิตสำนึก ความตื่นตัวทางการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

40151

4.2 ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี การฝึกฝนตนเองให้เป็นคนคิดเป็นระบบมีเหตุผล มีความจริงใจ ตรงไปตรงมา มีความรู้ ความเข้าใจ และมีประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน ยึดแนวพระราชดำริในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง มีทักษะในการนำเสนอข้อมูลสารสนเทศเพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิต

4.3 ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

4.4 ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์ เพื่อการฝึกฝนให้เป็นคนคิดเชิงระบบ มีเหตุผล และด้านภาษา ซึ่งในโลกปัจจุบันจำเป็นจะต้องตระหนักในการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง เห็นคุณค่า และอนุรักษ์ภาษาถิ่น และมีความรู้ในภาษาต่างประเทศ สามารถสื่อสารได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

4.5 ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

ความรู้ด้านต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เป็นความรู้ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีความสำคัญต่อการเรียนเท่า ๆ กัน ทั้งการเรียนในระบบและนอกระบบโรงเรียน เป็นแนวทางที่ครูผู้สอนควรออกแบบการจัดกิจกรรมให้นักเรียนเลือกบูรณาการความรู้ ความสามารถไปสู่ การปฏิบัติประยุกต์ใช้ และเกิดการพัฒนาให้ดีขึ้นตลอดเวลา

กรมวิชาการ (2543 : 12-13) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จำเป็นต้องยึดหลักความแตกต่างระหว่างบุคคลจะตรงกับกระบวนการเรียนรู้ตามพุทธวิธี ซึ่งมีเป้าหมายว่าให้ผู้เรียนเกิดปัญญามีความรอบรู้ กระบวนการเรียนรู้ตามพุทธวิธีนี้ เรียกว่า ไตรสิกขา จะประกอบด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา เพื่อยึด หลักความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะธรรมชาติของผู้เรียนมีภูมิรู้ และภูมิธรรม ไม่เท่ากัน

ขั้นตอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักพุทธวิธี มีดังนี้

ขั้นที่ 1 อาจจะต้องพึ่งพิงครู ผู้เรียนต้องเรียนรู้ธรรมชาติวิชา ลงมือฝึกปฏิบัติตามหลักการทฤษฎีเลียนแบบครู เป็นขั้นที่ศึลที่จะต้องศึกษาข้อมูล ข้อเท็จจริง ทฤษฎี หลักการ

ขั้นที่ 2 นักเรียนสร้างรูปแบบการคิดของตนเองโดยอาศัยแนวหลักการ ทฤษฎีการเรียนรู้จากภายนอกเข้าสู่การคิด วิเคราะห์ ทบทวน ลงมือฝึกปฏิบัติ ฝึกฝนให้คล่องแคล่ว โดยอัตโนมัติ วางแผนสร้างโครงการ โครงงาน เพื่อการค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ถือเป็นขั้นสมาธิ

ขั้นที่ 3 ขั้นปัญญา เป็นขั้นที่นักเรียนใช้ความคิด ในการสร้างรูปแบบใหม่ ๆ สร้างสรรค์ชิ้นงาน ผลงานใหม่ ๆ ด้วยความคิด ด้วยปัญญาของตนเอง ถือเป็นการเรียนรู้ที่แท้จริง เป็นการเรียนรู้ที่บูรณาการกันระหว่างความรู้และความรู้สึกจากการรับข้อมูลแห่งความรู้ภายนอกและรู้สึกการคิดกระบวนการทำงานของจิตภายในตัวผู้เรียนทั้งความรู้ และความรู้สึกจากการลงมือปฏิบัติตามแผนผังการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธวิธี

การจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธวิธี แสดงดังภาพที่ 2.5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

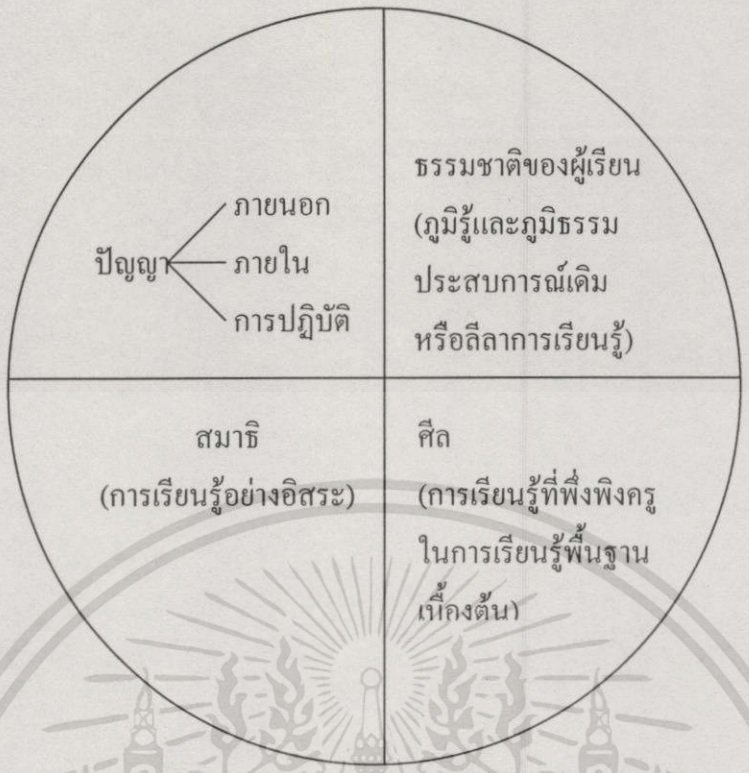

ภาพที่ 2.5 แสดงการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธวิธี (กรมวิชาการ. 2543 : 12-13)

กรมวิชาการ (2543 : 14-17) กล่าวว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูต้องคำนึงถึงผู้เรียนให้ได้คิดและปฏิบัติตนเอง จะนำไปสู่ความรู้ด้วยตนเองอย่างพึงพอใจ ครูจะต้องรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล รายกลุ่ม ครูจะได้จัดการเรียนรู้ได้เหมาะสม สนองตอบความต้องการ ความสนใจ ความถนัด และลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน โดยคำนึงถึงองค์ประกอบของผู้เรียนดังต่อไปนี้

1. ธรรมชาติของผู้เรียน ผู้เรียนมีความแตกต่างกัน มีองค์ประกอบแตกต่างกันไปตามสภาพของร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสติปัญญา จะมองเห็นได้ชัดเจนในด้านจิตวิทยาพัฒนาการในช่วงอายุ การเรียนรู้ของผู้เรียน จะมีความแตกต่างกันในทางสังคมด้วย ดังภาพที่ 2.6

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

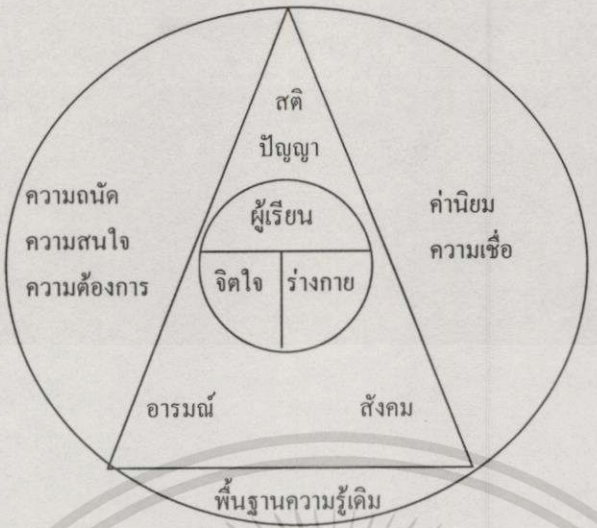

ภาพที่ 2.6 แสดงองค์ประกอบธรรมชาติของผู้เรียน (กรมวิชาการ. 2543 : 14-17)

2. ประสบการณ์และพื้นฐานความรู้เดิม ผู้เรียนแต่ละคนจะมีความรู้และประสบการณ์ที่ผ่านมาไม่เหมือนกัน ถึงแม้ว่าจะผ่านกระบวนการเรียนรู้ในสถานการณ์เดียวกันก็ตาม ทั้งนี้เพราะผู้เรียนได้รับ การอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัว มีธรรมชาติมีศักยภาพในการเรียนที่แตกต่างกันเป็นพื้นฐาน ซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้ใหม่

3. ลีลาการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนไม่เหมือนกัน แบ่งการเรียนรู้ 4 รูปแบบ คือ

3.1. ลีลาการเรียนรู้จากจินตนาการของตนเอง

3.2. ลีลาการเรียนรู้หนักไปทางการคิดวิเคราะห์

3.3. ลีลาการเรียนรู้หนักไปทางการใช้สามัญสำนึก

3.4. ลีลาการเรียนรู้หนักไปทางการเรียนรู้ให้เกิดปัญญา จากการปฏิบัติของตนเอง

การเรียนรู้แต่ละแบบมีดังนี้

1. ลีลาการเรียนรู้จากจินตนาการของตนเองโดยอาศัยความสามารถในการรับรู้ และการสร้างจินตนาการต่าง ๆ ขึ้นเอง สามารถไตร่ตรองจนมองเห็นภาพโดยรวม ผู้เรียนกลุ่มนี้จะทำงานได้ดีในสถานการณ์ที่ต้องการความคิดหลากหลาย เช่น ในการระดมสมอง กลุ่มนี้จะให้ความสนใจแก่บุคคล สังคมและวัฒนธรรมต่าง ๆ เหมาะที่จะเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านศิลปะ การใช้อารมณ์จินตนาการ จะมีความเก่งทางด้านมนุษย์ศาสตร์ ศิลปศาสตร์

2. ลีลาการเรียนรู้หนักไปทางการคิดวิเคราะห์ ผู้เรียนจะมีความสามารถในการสรุปหลักการ สนใจในทฤษฎีต่าง ๆ สนใจในหลักการเชิงนามธรรม ไม่ชอบลงมือปฏิบัติ และไม่คำนึงถึงการนำทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ ผู้เรียนกลุ่มนี้ควรจะเรียนรู้ในสาขาวิทยาศาสตร์พื้นฐาน สาขาคณิตศาสตร์ และในสาขาที่เกี่ยวกับการวิจัยต่าง ๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ลีลาการเรียนรู้หนักไปทางการใช้สามัญสำนึก ผู้เรียนกลุ่มนี้จะชอบนำแนวคิดที่เป็นนามธรรมไปปฏิบัติ สามารถสรุปวิธีถูกต้องที่สุดเพียงวิธีเดียว ที่จะสามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาได้ ผู้เรียนจะใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา มากกว่าใช้อารมณ์ ชอบทำงานกับวัตถุมากกว่าบุคคล จะสนใจเรียนรู้เฉพาะเจาะจงในสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยเฉพาะ และมีความเชี่ยวชาญเฉพาะเรื่อง ผู้เรียนกลุ่มนี้เหมาะที่จะเรียนในสาขาวิทยาศาสตร์กายภาพ วิศวกรรมศาสตร์

4. ลีลาการเรียนรู้หนักไปในทางการเรียนรู้ให้เกิดปัญญา จากการปฏิบัติของตนเอง ผู้เรียนกลุ่มนี้ชอบลงมือปฏิบัติ ชอบทดลอง จะทำงานได้ดีในสถานการณ์ที่ต้องใช้การปรับตัว เป็นนักแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่ตนคิดขึ้น จะได้จากการคิดค้น ลองผิด ลองถูกเอง ชอบทำงานกับบุคคล ชอบใช้เทคนิคต่าง ๆ เช่น นักบริหาร นักการตลาด พนักงานขายต่าง ๆ

สรุปได้ว่า การที่ครูผู้สอนเข้าใจลีลาการเรียนของนักเรียนแต่ละคนแต่ละกลุ่มจะทำให้มีประโยชน์ในการจัดสภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ผู้เรียนแต่ละคนสามารถพัฒนาศักยภาพสูงสุดได้ง่ายขึ้น

2.2.1 การจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร

สำนักการศึกษาแห่งชาติ (2542 : 8) กล่าวว่า

หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ทั้งปวงที่จัดให้ผู้เรียนได้รับ เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงปรารถนา ทั้งพฤติกรรมความรู้ ความคิด ความสามารถ ทักษะ เจตคติ และค่านิยมต่าง ๆ

สุมิตร คุณานุกร (2523 : 3) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง โครงการที่ประมวลความรู้และประสบการณ์ทั้งหลาย ที่โรงเรียนจัดให้กับนักเรียนไม่ว่าจะเป็นภายในหรือภายนอกโรงเรียนก็ตาม เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาไปตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้

พนัส หันนาคินทร์ (2529 : 218) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์ทั้งมวลที่นักเรียนจะพึงได้รับภายใต้การนำของครูหรือโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อหวังที่จะให้เกิดความเจริญงอกงามในด้านต่าง ๆ แก่ผู้เรียน ทั้งร่างกาย อารมณ์ และสังคม

ธำรง บัวศรี (2531 : 6) กล่าวไว้ว่า หลักสูตร คือ แผนซึ่งได้ออกแบบจัดทำขึ้นเพื่อแสดงถึง จุดหมาย การจัดเนื้อหาสาระ กิจกรรม และการประมวลประสบการณ์ในแต่ละโปรแกรมการศึกษาเพื่อให้ ผู้เรียนพัฒนาการต่าง ๆ ตามจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้

Taba (1967 : 10-11) กล่าวว่า หลักสูตร คือ แผนการเรียนรู้ ประกอบด้วยจุดประสงค์และจุดหมายเฉพาะ การเลือกและการจัดเนื้อหา วิธีการเรียนการสอนและการประเมินผล

Neagley and Even (1967 : 2) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง เนื้อหาและกระบวนการที่เป็นแบบแผนและไม่เป็นแบบแผน ทำให้ผู้เรียนได้มาซึ่งความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติ คุณค่าและค่านิยม ภายใต้การดูแลของโรงเรียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2534 : 7) กล่าวไว้ว่า มวลประสบการณ์ที่จัดให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มี 5 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ ประกอบด้วย ภาษาไทย และคณิตศาสตร์

กลุ่มที่ 2 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ว่าด้วยกระบวนการแก้ปัญหาชีวิต และสังคม โดยเน้นทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ เพื่อดำรงอยู่และการดำรงชีวิต

กลุ่มที่ 3 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ว่าด้วยกิจกรรมที่เกี่ยวกับการสร้างเสริมนิสัยค่านิยม เจตคติและพฤติกรรม เพื่อนำไปสู่การมีบุคลิกภาพที่ดี

กลุ่มที่ 4 กลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพ ว่าด้วย ประสบการณ์ทั่วไป ในการทำงาน และและความรู้ทักษะพื้นฐานในการประกอบอาชีพ

กลุ่มที่ 5 กลุ่มประสบการณ์พิเศษ ว่าด้วย กิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียน

กลุ่มการงานพิเศษ จะเปิดโอกาสให้แต่ละโรงเรียนจัดสอนตามความสนใจของผู้เรียน เช่น จะเลือกเรียนภาษาอังกฤษหรือเลือกเรียนวิชาชีพที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิต

อัตราเวลาเรียนที่ใช้เรียนตลอดหลักสูตร 6 ปี แต่ละปีจะมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 40 สัปดาห์ ใน 1 สัปดาห์ มีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 25 ชั่วโมง หรือ 75 คาบ รวมทั้งปีแล้วต้องมีเวลาเรียน ไม่น้อยกว่า 200 วัน หรือ 1,000 ชั่วโมง สำหรับชั้น ป.5 – 6 ให้เพิ่มเวลาเรียน ในกลุ่มประสบการณ์พิเศษตามความสนใจ อีก 200 ชั่วโมง ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 แสดงอัตราเวลาเรียนแต่ละกลุ่มประสบการณ์

กลุ่มวิชา	ชั้น ป.1 - ป.2		ชั้น ป.3 – ป.4		ชั้น ป.5 – ป.6	
	ร้อยละ	คาบ	ร้อยละ	คาบ	ร้อยละ	คาบ
1. กลุ่มทักษะ(ไทย,คณิตศาสตร์)	50	1,500	35	1,050	25	750
2. กลุ่ม สปช.	15	450	20	600	25	750
3. กลุ่ม สลน.	25	750	25	750	20	600
4. กลุ่ม กพอ.	10	300	20	600	30	900
รวม	100		100		100	
5. กลุ่มประสบการณ์พิเศษ	-	-	-	-	-	-

หมายเหตุ เวลาคาบละ 20 นาที / ชั่วโมงละ 3 คาบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กรมวิชาการ (2543 : 5) การจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร ให้เป็นที่พึงประสงค์ของผู้เรียน โดยมีตัวบ่งชี้ความสำเร็จ (Benchmark) ของช่วงชั้นปีที่ 1-3, 4-6, 7-9, 10-12 จำนวน 18 มาตรฐาน ดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ศรัทธา และมุ่งมั่นในความดี
2. ปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ
3. เห็นคุณค่าในตนเองและพึ่งตนเอง
4. มีสุนทรียภาพ
5. มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี
6. มีความสามารถในการคิดไตร่ตรอง คิดอย่างมีวิจารณญาณและคิดอย่างสร้างสรรค์
7. มีความสามารถในการตัดสินใจ การแก้ปัญหา และมีวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต
8. มีทักษะในการสื่อสาร
9. มีทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
10. มีทักษะการจัดการและสามารถใช้และพัฒนาเทคโนโลยี
11. มีความรู้และทักษะตามสาระการเรียนรู้
12. รักการเรียนรู้ และรู้วิธีการเรียนรู้
13. สามารถทำงาน รักการทำงาน และทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข
14. มีจิตสำนึกในการรักษาประโยชน์ของส่วนรวม
15. มีเจตคติที่ดี มีประสบการณ์และทักษะในงานอาชีพสุจริต
16. อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
17. ภูมิใจในท้องถิ่น ประเทศชาติ และความเป็นไทย
18. มีจิตสำนึกและปฏิบัติตนตามวิถีทางประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

มาตรฐานกำหนดไว้นี้ สถานศึกษาต้องใช้เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด พร้อมทั้งใช้ในการกำกับ ตรวจสอบ การจัดการศึกษาของสถานศึกษา

กรมวิชาการ (2543 : 6-8) กำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ไว้ 8 กลุ่ม ซึ่งประกอบด้วย การพัฒนาตน สุนทรียศิลป์ สังคมศึกษา ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การงานและอาชีพ และภาษาต่างประเทศ การจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มนี้ ยึดแกนร่วมของการเรียนรู้ (The Common Core of Learning) เพื่อต้องการบูรณาการ การเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่โลกกลายเป็นชั้นเรียน ได้แก่ การดูแลตนเอง และสังคมโลก (Personal and Global Stewardship) การสื่อสาร (Communication) การใช้เหตุผลและการแก้ปัญหา (Reasoning and Problem Solving) และบันทึกมนุษยชาติ (The Human Record)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ แต่ละกลุ่ม ประกอบด้วย

1. ความรู้ (Knowledge)

1.1 ความรู้เชิงกระบวนการ (procedural)

1.2 ความรู้เชิงประจักษ์ (declarative)

1.3 ความรู้เชิงเนื้อหา (contextual)

2. ทักษะ (Skill) ที่จำเป็นต้องส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เช่น ทักษะพื้นฐาน ทักษะการคิด ทักษะการสื่อสาร ทักษะส่วนบุคคล ทักษะการจัดการ ทักษะในงานอาชีพ

3. คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม เนื้อหาสาระ นอกจากจะมุ่งพัฒนาตนเองของผู้เรียนแล้ว ยังมุ่งเน้นความเป็นชาตินิยม ความเติบโตทางสังคม และเศรษฐกิจของประเทศ และการแข่งขันสู่ความเป็นผู้นำ

การจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้พื้นฐานและสาระการเรียนรู้วิชาเลือกที่จำเป็นสำหรับ ผู้เรียนมี 8 กลุ่ม ผู้เรียนจะต้องเรียนอะไรบ้าง ให้เป็นไปตามโครงสร้างที่กำหนดไว้ ในแต่ละช่วงชั้น แต่วิชาเลือกไม่มีการกำหนดไว้ในโครงสร้าง ว่าจะต้องเรียนรู้ในกลุ่มใด ทั้งนี้อยู่ที่สถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้เรียนได้ปรึกษาหารือร่วมกันให้การจัดสาระการเรียนรู้วิชาเลือกสนองความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น โดยจัดสัดส่วนสาระการเรียนรู้

พื้นฐาน : วิชาเลือก ดังนี้

ปีที่ 1—3 = 100 : 0

ปีที่ 4—6 = 95 : 5

ปีที่ 7—9 = 60 : 40

ปีที่ 10—12 = 30 : 70

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ในช่วงการศึกษา ปีที่ 1 — 3 เน้นการพัฒนาจิตใจ สุขภาพ ปัญญา โดยเฉพาะทักษะเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ (ภาษาไทย และคณิตศาสตร์)

การจัดเนื้อหาสาระการเรียนรู้แบบโครงงาน (Project) หลักสูตรให้ความสำคัญกับการให้ผู้เรียนได้สร้างผลผลิตที่มีคุณภาพจากการปฏิบัติจริง โดยใช้เวลาอย่างสร้างสรรค์ในระหว่างเรียน และนักเรียนจะต้องทำโครงงานตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้างโดยแบ่งโครงงานออกเป็น 2 ลักษณะ

1. โครงงานตามสาระการเรียนรู้ เป็นโครงงานที่ผู้เรียนจะต้องนำความรู้ ทักษะที่เรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ นั้น มาบูรณาการใช้ในการทำโครงงาน

2. โครงงานตามความสนใจ เป็นโครงงานที่ผู้เรียนจัดทำตามความถนัด ความสนใจ และความต้องการของตนเอง ผู้เรียนจะต้องนำความรู้และทักษะในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ มาบูรณาการ การใช้ จัดทำโครงงาน ตามที่ผู้เรียนสนใจ ซึ่งจะได้ผลผลิตที่มีคุณภาพสอดคล้องกับการดำรงชีวิตจริง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นอกจากการจัดโครงงานแล้ว ยังต้องจัดกิจกรรมซึ่งเป็นกิจกรรมเสียสละต่อสังคม เน้นส่วนที่ให้ผู้เรียนปฏิบัติเพื่อสร้างนิสัยและปลูกฝังการเสียสละต่อสังคม เช่น ลูกเสือ เนตรนารี ผู้บำเพ็ญประโยชน์ ยุวกาชาด

ดังนั้น การจัดโครงงานตามโครงสร้างในช่วงปีการศึกษาต้น ๆ จะเน้นโครงงานตามสาระการเรียนรู้มากกว่าโครงงานตามความสนใจ แต่ในช่วงปีการศึกษาสูงขึ้น จะเน้นโครงงานตามความสนใจมากกว่าตามสาระการเรียนรู้ ดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 แสดงจำนวนชั่วโมง โครงงานและหน่วยกิต ต่อ 3 ปี

สาระการเรียนรู้	ชั้นปีที่ 1 – 3			ชั้นปีที่ 4 – 6			ชั้นปีที่ 7 - 9			ชั้นปีที่ 10 - 12		
	เวลา (ชม.)	โครงงาน	หน่วยกิต	เวลา (ชม.)	โครงงาน	หน่วยกิต	เวลา (ชม.)	โครงงาน	หน่วยกิต	เวลา (ชม.)	โครงงาน	หน่วยกิต
วิชาพื้นฐาน	**2280**			**2160**			**1440**		**36.0**	**840**		**21.1**
1. การพัฒนาตน	360			240			120		3.0	120		3.0
2. สุนทรียศิลป์	240			240			120		3.0	120		3.0
3. สังคมศึกษา	240			360			240		6.0	120		3.0
4. ภาษาไทย	600			480			240		6.0	120		3.0
5. คณิตศาสตร์	360			360			240		6.0	120		3.0
6. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	240			240			240		6.0	120		3.0
7. การงานและอาชีพ	120			120			120		3.0	-		-
8. ภาษาต่างประเทศ	120			120			120		3.0	120		3.0
วิชาเลือกสาระการเรียนรู้	-	-	-	120	-	-	1440	-	36.0	2640/ 3240	66.0/ 81.0	
โครงงาน	**600**			**600**			**600**		**10.0**	**600**		
1. โครงงานตามสาระการเรียนรู้(1 โครงงาน)	180	8		480	8		120	8	4.0	120		
2. โครงงานตามความสนใจ	120	1		120	2		480	3	6.0	480		
กิจกรรมเสียสละต่อสังคม	120	9	-	3000	10		3600	11	82.0	4200/ 4800	10	96.5/1 11.5

กรมวิชาการ (2543 : 10) กล่าวว่า การจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตรในการเรียนรู้ ต้องจัดตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนในลักษณะองค์รวม มีความสมดุล ทั้งด้านจิตใจ ร่างกาย ปัญญา และสังคม ในทุกช่วงชั้นของการจัดการศึกษา ให้ผู้เรียนมีความสามารถในการพัฒนาตนเองตามเป้าหมาย และวิธีการที่วางไว้ ให้มีความพึงพอใจในความสุขของสถานะที่ตนดำรงอยู่ ในช่วงหกปีแรก เน้นการศึกษาปฏิบัติให้ผู้เรียนพึ่งตนเอง มีความรับผิดชอบ มีวินัย และการมีส่วนร่วม สำหรับในช่วงหกปี หลังจากให้ความรู้ ความสำคัญ และทักษะ เพราะมนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีค่ายิ่ง การจัดการศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญกับผู้เรียน ตั้งแต่การวางรากฐาน พัฒนาการของชีวิต ตั้งแต่แรกเกิด การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถด้านต่าง ๆ ที่จะดำรงและประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยจะต้องพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถทางอารมณ์ (Emotional Ability) หรือความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต่อการใช้ชีวิต โดยมุ่งปลูกฝัง ตั้งแต่เด็ก ๆ ให้มีความเข้าใจตนเอง เข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และสามารถแก้ไขข้อขัดแย้งทางอารมณ์ อันจะนำไปสู่การยกระดับจิตใจ มีความสุขอย่างที่ควรจะเป็น และสามารถที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง ต่าง ๆ ได้ นอกจากนี้ ยังมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของตน (Self Esteem) ด้วย การสร้างภาพพจน์ ด้านบวกให้กับตนเอง โดยใช้พลังคำพูดที่ดี ๆ คือพูดแต่สิ่งที่ดี ๆ พลังจินตนาการ คือ การเปลี่ยนแปลงภาพพจน์ของตัวเอง ภวังค์แห่งการเรียนรู้ ภวังค์แห่งสมาธิ คือ ทำใจให้สงบ เยือกเย็น สมดุล ตื่นตัว พร้อมที่จะทำกิจกรรมใด ๆ ของชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด สามารถรับข้อมูลใหม่ ๆ เข้ามาได้อย่างรวดเร็ว พลังสติ หรือพลังสมาธิ คือ จิตของเราที่จดจ่อกับสิ่งที่เราต้องทำในปัจจุบัน ทำให้มีประสิทธิภาพในการทำงาน ในชีวิตได้อย่างสูงสุด พลังแห่งความรักเป็นพลังด้านบวก ทำให้ชีวิตสดใสและเป็นจุดหมายปลายทางของชีวิตที่มีความสุข

2. มุ่งพัฒนาด้านปัญญา มุ่งปลูกฝัง และพัฒนาการคิดของผู้เรียน โดยให้คุณภาพด้านการคิดที่ดี มีสมรรถภาพสมองดี จะมีผลผลิตของการคิดที่ดี ดังนั้น ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการคิด จะต้องพัฒนาหรือส่งเสริมสมรรถภาพสมองควบคู่กับวิธีการคิด เป็นกระบวนการทางสมอง

3. มุ่งพัฒนาสมอง ต้องจัดให้มีการเตรียมพร้อมทางสมอง เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาสมองทั้งด้านซ้ายและด้านขวา และกระตุ้นส่งเสริมให้สมอง ทั้งสองข้างของผู้เรียนได้ทำงานอย่างมีความสมดุล ซึ่งจะทำให้การเรียนรู้ถึงขีดสุด ศักยภาพของมนุษย์ จะได้มนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ

Tyler (1950 : 1) ได้ใช้หลักเกณฑ์ การจัดหลักสูตรที่เน้นคำถามพื้นฐาน 4 ประการคือ

1. มีจุดมุ่งหมายทางการศึกษาอะไรบ้างที่สถาบันการศึกษาจะต้องกำหนดให้ผู้เรียน

2. มีประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้างที่สถาบันการศึกษาควรจัดขึ้น เพื่อช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

3. จะจัดประสบการณ์ทางการศึกษาอย่างไร จึงจะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพ

4. จะประเมินผลประสิทธิภาพของประสบการณ์ในการศึกษาอย่างไร จึงจะตัดสินได้ว่าบรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

การจัดหลักสูตรตามแนวคิดของ Taba (อ้างใน ชมพันธ์ กุญชร ณ อยุธยา. 2540 : 12-14) มี 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 การสำรวจความต้องการ (Diagnosis of Needs) ครูหรือผู้ร่างหลักสูตรเริ่มกระบวนการด้วย การสำรวจความต้องการของนักเรียนที่หลักสูตรได้วางแผนไว้

ขั้นที่ 2 การกำหนดจุดมุ่งหมาย (Formulation of Objectives) หลังจากที่ครูได้ระบุความต้องการของนักเรียนแล้ว ครูจะกำหนดจุดมุ่งหมายที่จะให้บรรลุผล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขั้นที่ 3 การเลือกเนื้อหา (Selection of Content) จุดมุ่งหมายที่เลือกไว้หรือสร้างขึ้นจะเป็นตัวชี้แนะแนวทางในการเลือกรายวิชา หรือเนื้อหาของหลักสูตร และควรเลือกเนื้อหาที่มีความเที่ยงตรงและสำคัญด้วย

ขั้นที่ 4 การจัดเนื้อหา (Organization of Content) เมื่อครูเลือกเนื้อหาได้แล้ว จะต้องจัดเนื้อหาโดยเรียงลำดับขั้นตอนให้ถูกต้อง โดยคำนึงถึงวุฒิภาวะของนักเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสนใจของผู้เรียนด้วย

ขั้นที่ 5 การเลือกประสบการณ์การเรียน (Selection of Learning Experiences) เมื่อได้เนื้อหาแล้ว ครูจะคัดเลือกวิธีสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาและผู้เรียน

ขั้นที่ 6 การจัดประสบการณ์การเรียน (Organization of Learning Experiences) กิจกรรมการเรียนการสอน ควรได้รับการจัดเรียงลำดับขั้นตอนเช่นเดียวกับเนื้อหา แต่ครูจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนด้วย

ขั้นที่ 7 การประเมินผลและวิธีการประเมินผล (Evaluation and Means of Evaluation) ผู้ที่วางแผนหลักสูตร จะต้องประเมินว่า จุดมุ่งหมายใดบรรลุผลสำเร็จและทั้งครูและนักเรียนควรร่วมกันกำหนดวิธีการประเมินผล

วิธีการของ Taba ที่กล่าวแล้วข้างต้นจะได้รับการยกย่องมาก ถ้าครูผู้สอนได้ตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรและเห็นความสำคัญของหลักสูตร

การจัดหลักสูตรแบบครบวงจรของ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2533 : 1- 23) ได้เสนอรูปแบบการจัดหลักสูตรไว้ 3 ระบบ ดังนี้

1. ระบบการร่างหลักสูตร ประกอบด้วย ส่วนต่างๆ ดังต่อไปนี้

1.1 สิ่งกำหนดหลักสูตร คือ การเตรียมศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จะนำมาใช้สำหรับการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งได้กำหนดทางวิชาการ สิ่งที่กำหนดทางสังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจและสิ่งกำหนดทางการเมือง

1.2 รูปแบบของหลักสูตร ได้แก่ โครงสร้างและองค์ประกอบของหลักสูตร ซึ่งจะได้หลังจากศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากสิ่งที่กำหนดหลักสูตร

1.3 การตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร เป็นการศึกษาความเป็นไปได้ของหลักสูตร พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง ซึ่งอาจทำได้โดยวิธีการประชุม สัมมนา การวิจัย เอกสาร การทดลองใช้หลักสูตรนำร่อง เป็นต้น

1.4 การปรับปรุงหลักสูตรก่อนนำไปใช้ จะต้องจัดทำระบบข้อมูลที่ชัดเจน รวมทั้งการสังเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบคอบ

2. ระบบการใช้ข้อมูล ได้แก่ การขออนุมัติหลักสูตร การวางแผนการใช้หลักสูตร และการดำเนินการใช้หลักสูตร ดังต่อไปนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1 การขออนุมัติหลักสูตร เมื่อได้ตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรแล้ว ก่อนที่จะนำหลักสูตรไปใช้จะต้องนำหลักสูตรเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ความเห็นชอบหลักสูตร

2.2 การวางแผนใช้หลักสูตร การวางแผนการใช้หลักสูตรต้องคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้

1). การประชาสัมพันธ์หลักสูตร

2). การเตรียมงบประมาณ

3). การเตรียมความพร้อมของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

4). วัสดุ หลักสูตร

5). บริการ สนับสนุนและอาคารสถานที่

6). ระบบบริหารของสถาบันการศึกษา

7). การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ให้แก่ครูผู้สอน

8). การประเมินผลและการติดตามการใช้หลักสูตร

2.3 การดำเนินการใช้หลักสูตร หรือ การบริหารหลักสูตร เป็นขั้นที่หลักสูตรได้ถูกนำไปใช้จริง เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรนั้น

3. ระบบการประเมินหลักสูตร เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการพัฒนาหลักสูตร การประเมินหลักสูตร คือ กระบวนการเปรียบเทียบระหว่างผลการใช้หลักสูตร ที่วัดได้กับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร จุดประสงค์ของการประเมินหลักสูตร ก็เพื่อดูว่าเมื่อนำไปใช้จริงแล้วบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่และถ้าพบสิ่งบกพร่องก็หาทางปรับปรุงแก้ไข การประเมินหลักสูตรมีกระบวนการดังนี้

3.1 การวางแผนประเมินหลักสูตร เป็นการวางแผนจะประเมินหลักสูตรในส่วนใด

3.2 การเก็บข้อมูล ได้แก่ การรวบรวมข้อมูล การจัดข้อมูลเป็นหมวดหมู่ เพื่อไปวิเคราะห์ข้อมูลตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล การจัดทำระบบข้อมูลจะช่วยจำแนกข้อมูลเป็นหมวดหมู่และสังเคราะห์ข้อมูลได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3.4 การรายงานข้อมูล การจัดทำรายงานและเสนอข้อมูล จะช่วยในการพิจารณาว่าหลักสูตรนี้มีคุณค่าตรงตามวัตถุประสงค์ หรือว่าจะปรับปรุงแก้ไขส่วนใดของระบบหลักสูตร

รูปแบบการจัดหลักสูตรแบบครบวงจรของวิชัย วงษ์ใหญ่ (2533 : 23) แสดงดังภาพที่ 2.7

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

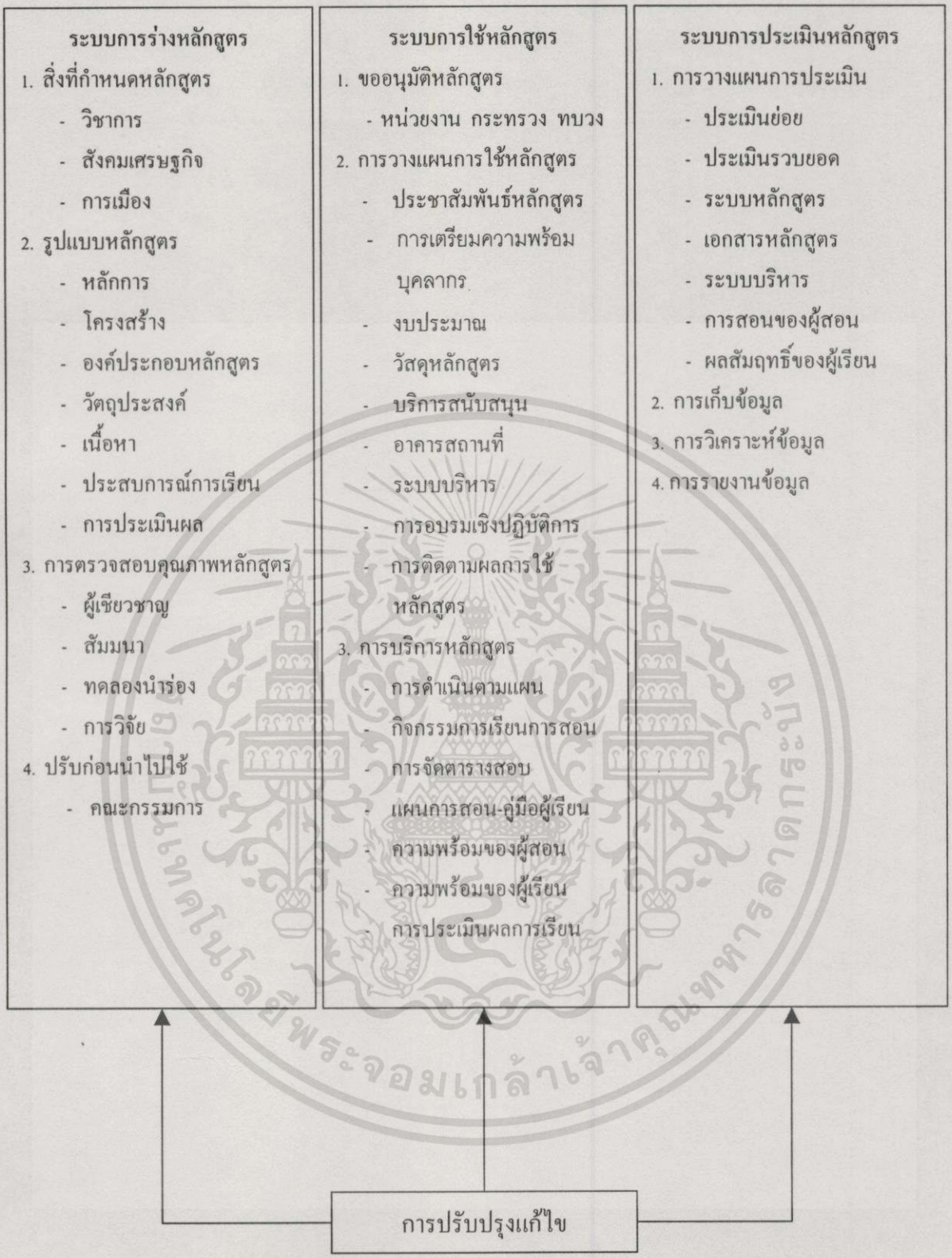

ภาพที่ 2.7 แสดงรูปแบบการจัดหลักสูตรแบบครบวงจรของวิชัย วงษ์ใหญ่ (2533 : 23)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การจัดหลักสูตรในโรงเรียนให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษา (2543 : 32) ตามแนวคิดของครูและผู้บริหารโรงเรียนที่ควรตระหนักและพัฒนา ศักยภาพให้พร้อมต่อการพัฒนาหลักสูตรระดับโรงเรียน คือ

1. "เราจะจัดการศึกษา เพื่อให้บังเกิดผลอะไรที่ผู้เรียน" โดยการประมวลข้อมูล ความรู้ ความคิดจากแหล่งต่าง ๆ มาผสมผสานเป็นมาตรฐาน 3 ส่วน

1.1 มาตรฐานสากล ที่ครอบคลุมวิทยาการ กระบวนการ ทักษะความสามารถเพื่อยกระดับคนไทยให้ทัดเทียมนานาประเทศในด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ เทคโนโลยีต่าง ๆ

1.2 มาตรฐานชาติ ที่เป็นแกนร่วมที่คนไทยควรมีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ จิตสำนึกที่ดีงามเกี่ยวกับภาษาไทย ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ สังคม การเมือง การปกครอง ศิลปะ วัฒนธรรม ศาสนา ค่านิยม ที่พึงปรารถนา

1.3 มาตรฐานระดับท้องถิ่นที่สะท้อนภูมิปัญญาท้องถิ่น การแก้ปัญหา และพัฒนาชุมชน สิ่งแวดล้อม วิถีวัฒนธรรม ศิลป การสร้างความอบอุ่นเข้มแข็ง ครอบครัวและชุมชน

2. "ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างไร จึงจะประกันว่า ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ครบถ้วนเต็มศักยภาพ ทั้งในส่วนที่เป็นมาตรฐานขั้นต่ำที่ทุกคนต้องเรียนรู้ได้เท่ากัน และสิ่งที่สนองความเก่ง อัจฉริยะ ความถนัด ความสนใจของแต่ละบุคคล" ซึ่งเป็นที่มาของการคิดค้น วิเคราะห์วิจัย แสวงหากระบวนการเรียนรู้ที่ดีที่สุด ที่สอดคล้องกับลักษณะจุดประสงค์การเรียนรู้ สอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของเนื้อหาวิชา สอดคล้องกับสภาพความสามารถ ความถนัด ความสนใจที่ แตกต่างกันของผู้เรียน ข้อสำคัญจะต้องรับประกันได้ว่า กระบวนการเรียนรู้ที่คิดค้นนำมาใช้นั้นจะนำมาซึ่งผลการเรียนรู้ ที่สมบูรณ์ครบถ้วนตามมาตรฐานคุณภาพ

สาระของหลักสูตรประถมศึกษา 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2534 : 29) นำเสนอไว้ดังนี้

"เลี้ยงให้เป็น เพื่อให้เขาเลี้ยงตัวเองต่อไปได้เหมือนพ่อแม่เลี้ยงลูกให้รู้จักโต นั่นคือ ครูจะต้องเริ่มต้นจัดการเรียน การสอน ที่ถูกที่ควร"

แนวทางการปรับปรุงหลักสูตรพบว่า เด็กจะพัฒนาการเรียนรู้ต้องมีดังนี้

1. ให้หลักสูตรเป็นตัวนำ ในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน

2. ให้หลักสูตรส่งเสริม การจัดการศึกษาให้สนองความต้องการของนักเรียน และเศรษฐกิจของแต่ละท้องถิ่น

3. ให้หลักสูตรส่งเสริมและผู้ปกครอง ให้สนองความถนัดและความสามารถของนักเรียนแต่ละบุคคลถึงขีดสูงสุดตามศักยภาพที่มีอยู่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หลักสูตรต้องสอนคนมากกว่าสอนหนังสือ การสอนคนนั้นต้องใช้กระบวนการสอนไปนำกระบวนการเรียน จึงจะเกิดกระบวนการเรียนการสอนขึ้นมา โดยมีหลักสูตรเป็นหลักนั่นคือ ครูต้องศึกษาหลักสูตร ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ว่า

หลักสูตรต้องการอะไร

หลักสูตรต้องการแค่ไหน

หลักสูตรต้องการอย่างไร

และทำไมจึงต้องมีความต้องการอย่างนั้น

ถ้าเราเข้าใจหลักสูตรอย่างถ่องแท้ดังกล่าวข้างต้นแล้ว ครูสามารถ "ให้หลักสูตรเป็นตัวนำในการพัฒนาการเรียนการสอนได้"

การออกแบบหลักสูตร ชมพันธุ์ กุญชร ณ อยุธยา (2540 : 15-16) ได้อธิบายเกี่ยวกับ การออกแบบหลักสูตรไว้ว่า การออกแบบหลักสูตรหมายถึง การจัดเตรียมองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ดังนี้

1. จุดหมาย (Aims) เป้าหมาย (Goals) และจุดมุ่งหมาย (Objectives)
2. เนื้อหาวิชา (Subject matter or Content)
3. กิจกรรมการเรียน (Learning Activities)
4. การประเมินผล (Evaluation) เมื่อนำองค์ประกอบเหล่านี้มารวมกันเข้ากับรูปแบบของการจัดหลักสูตร ก็จะกลายเป็นการออกแบบหลักสูตร

สันต์ ธรรมบำรุง (2537 : 157-158) ได้อธิบายว่า การบริหารหลักสูตรเป็นการบริหารด้านวิชาการ หรือ การนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งเปรียบเสมือนการบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนที่เกี่ยวกับการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี การบริหารหลักสูตรนั้นเป็นระบบของหลักสูตรซึ่งจะต้องมีการบริหารอย่างมีระบบ รวมไปถึงกระบวนการเรียนการสอนด้วยระบบ การบริหารหลักสูตรนั้น จะต้องมีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ

1. การวางแผนหลักสูตร
2. การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร
3. การประเมินผลหลักสูตร

วิชัย ดิสสระ (2528 : 143) ได้กล่าวว่า การบริหารหลักสูตรว่าเป็นการนำหลักสูตรไปใช้ และผู้บริหารเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุด ที่จะทำหน้าที่ปิดช่องว่างหรือแก้ไขปัญหาใด ๆ อันเกิดขึ้นระหว่างแผนการนำหลักสูตรไปใช้ ครูอาจารย์เป็นบุคคลที่สำคัญที่จะนำหลักสูตรไปใช้ในห้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จินตนา ยูนิพันธ์ (2530 : 273-274) สรุปถึงการบริหารหลักสูตรว่า เป็นการจัดการด้านหลักสูตร เป็นการดำเนินการเพื่อให้การใช้หลักสูตรบรรลุผลตามเป้าหมาย โดยมีขอบเขตของการบริหารเกี่ยวกับบุคลากร นิสิตนักศึกษา อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ การศึกษา การบริหาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การศึกษา งบประมาณ การจัดการด้านการเรียนการสอน การจัดการด้านการประเมินผลและปรับปรุงผลผลิต

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525 : 141-148) กล่าวถึง การนำหลักสูตรไปใช้ให้บรรลุเป้าหมายนั้นต้องดำเนินการดังนี้

1. การเตรียมวางแผน เพื่อใช้หลักสูตร
2. การเตรียมอบรมครู เพื่อใช้หลักสูตร
3. การจัดครูเข้าสอน
4. การจัดตารางสอน
5. การบริหารวัสดุ หลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน
6. การประชาสัมพันธ์หลักสูตร
7. การจัดสภาพแวดล้อม
8. การวัดผลและประเมินผลการใช้หลักสูตร

การบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา จะต้องมีการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน ต่อไปนี้

1. การเตรียมพร้อมก่อนใช้หลักสูตร เป็นการดำเนินงานก่อนนำหลักสูตรไปใช้จัดการเรียนการสอน

2. การจัดการเรียนการสอน เป็นขั้นตอนต่อเนื่องจากการเตรียมความพร้อม เป็นการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติกับนักเรียน จัดกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่าง ๆ ให้กับนักเรียน

3. การประเมินผลการบริหารหลักสูตร เป็นการประเมินผลการดำเนินงานตั้งแต่ การเตรียมความพร้อม การจัดการเรียนการสอนตามแผนงานที่วางไว้

ด้านหลักสูตร รายงานการปฏิรูปการศึกษาไทย (2543 : 6) หลักสูตรประถมศึกษาที่ใช้ในปัจจุบันยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม ถ้าครูและผู้ปกครองเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร จะทำให้หลักสูตรสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ดังนั้นจึงควรจัดตั้งกลุ่มครู ผู้ปกครอง เพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางและวิธีปฏิบัติ เพื่อให้หลักสูตรตรงกับความต้องการมากที่สุด

หลักสูตรได้วางกรอบความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาผู้เรียน กรมวิชาการ (2543 : 8) การพัฒนาผู้เรียนแบ่งเป็นด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาคน
   1.1 มีความรู้พื้นฐาน
   1.2 มีสุขภาพกาย ใจ สมบูรณ์
   1.3 แก้ปัญหาเป็น
   1.4 เสียสละ
   1.5 มุ่งพัฒนา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ด้านการพัฒนาอาชีพ

2.1 ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

2.2 รักการทำงาน

2.3 มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

2.4 เห็นช่องทางในการประกอบอาชีพและจัดการเป็น

3. ด้านการพัฒนาสังคม

ปฏิบัติหน้าที่ของตนต่อบ้าน ชุมชน ประเทศและโลก

หลักสูตรประถมศึกษา (แผนการศึกษาแห่งชาติ. 2520 : 7) มีหลักการดังนี้

มุ่งสร้างคนให้เป็นคนที่มีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถ มีความสงบสุขในชีวิตและเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม

หลักสูตรฉบับปรับปรุง 2533 เน้นกระบวนการมากกว่าเนื้อหา เน้นกระบวนการ 9 ขั้น (สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2534 : 21-22) ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นตระหนักในปัญหาและความจำเป็น เห็นความสำคัญของปัญหานั้น ๆ และต้องการเรียนรู้และแก้ปัญหา

ขั้นที่ 2 ขั้นคิดวิเคราะห์วิจารณ์ นำปัญหามาแยกแยะสาเหตุ ความสำคัญของปัญหา และพิจารณาองค์ประกอบของปัญหา

ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างทางเลือกที่หลากหลาย หาแนวทางแก้ปัญหา

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินและเลือกทางเลือก เป็นการตรวจสอบว่า ทางเลือกใดน่าภาคภูมิใจและได้ผลดีกว่ากัน

ขั้นที่ 5 ขั้นปฏิบัติ ตกลงวางแผนปฏิบัติตามทางเลือกโดยวิธีต่าง ๆ หาความรู้ ลงมือทำ

ขั้นที่ 6 ขั้นปฏิบัติอย่างชื่นชม ครูให้กำลังใจและให้การยอมรับเพื่อให้เด็กปฏิบัติจริงอย่างเอาใจใส่และยินดี

ขั้นที่ 7 ขั้นประเมินระหว่างปฏิบัติ ให้นักเรียนสามารถตัดสินใจด้วยตนเองได้ปรับปรุงทันทีเมื่อมีข้อบกพร่อง

ขั้นที่ 8 ขั้นปรับปรุง มีปัญหาในการทำงาน ช่วยกันเสนอแนะปรับปรุงด้วยตนเอง ให้งานมีประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 9 ขั้นประเมินผลรวมของงานที่ร่วมกันคิดร่วมกันแสวงหาความรู้ นักเรียนทั้งชั้นช่วยกันสรุป

แนวทางการจัดการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2542 : 9-10) จากการวิเคราะห์แผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ 8 สรุปได้ว่า วิสัยทัศน์โลก วิสัยทัศน์สังคมไทยที่พึงประสงค์ วิสัยทัศน์การศึกษาไทยในอนาคต รวมทั้งการศึกษาวิเคราะห์สภาพและปัญหาการศึกษาที่ผ่านมารัฐบาลได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนา “คน” และ “คุณภาพของคน” โดยเห็นว่าคนเป็นปัจจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ ดังนั้นรัฐบาลจึงได้กำหนดวัตถุประสงค์และนโยบายการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (2540 : 2544) ไว้ดังนี้

1. เพื่อขยายและยกระดับความรู้พื้นฐานของประชาชน ให้กว้างขวางและสูงขึ้น อย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

2. เพื่อพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพสอดคล้องสัมพันธ์กับความต้องการของบุคคล ชุมชน และประเทศ ให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

3. เพื่อให้การศึกษาไทยสร้างศักยภาพของประเทศ ในการพึ่งพาตนเองและสร้างความก้าวหน้าและมั่นคงของเศรษฐกิจไทย ในประชาคมโลกบนฐานแห่งความเป็นไทย

นอกจากนี้ยังกำหนดนโยบายการศึกษาไว้ 5 ด้าน คือ

1. เร่งขยายและยกระดับความรู้พื้นฐานของประชาชน มุ่งให้ประชาชนเข้าถึงการศึกษาพื้นฐานที่มีคุณภาพอย่างกว้างขวาง โดยเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

2. ปฏิรูประบบการเรียนการสอน มุ่งปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการพัฒนาขีดความสามารถของผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ ตามจุดประสงค์แต่ละระดับและประเภทการศึกษาโดยมีพื้นฐานความรู้ ความสามารถและทักษะพื้นฐานที่ดีและเข้มแข็ง พอที่จะออกไปประกอบอาชีพ หรือศึกษาต่อในระดับการศึกษาที่สูงขึ้น มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ใฝ่การเรียนรู้ มีระเบียบวินัยและมีคุณธรรม ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

3. ปฏิรูประบบการผลิตและพัฒนาครู มุ่งปรับปรุงและพัฒนาระบบการผลิต การฝึกอบรมและพัฒนาครูประจำการ ให้ครูมีศักยภาพ เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้และอบรมสั่งสอนผู้เรียนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตในสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างเป็นสุข รวมทั้งพัฒนาวิชาชีพครูให้สูงขึ้นและเป็นที่ยอมรับและยกย่องในสังคม

4. เร่งผลิตและพัฒนากำลังคนระดับกลางและสูง มุ่งสร้างศักยภาพของประเทศในการพึ่งพาตนเอง และสร้างความก้าวหน้า และความมั่นคงของเศรษฐกิจไทยในประชาคมโลกบนฐานแห่งความเป็นไทย

5. ปฏิรูประบบการบริหารและการจัดการศึกษา มุ่งปรับเปลี่ยนแนวความคิดเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการของรัฐใหม่ เพื่อให้การจัดการศึกษามีอิสระและเสรีมากขึ้น

สรุปได้ว่า หลักสูตรมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะหลักสูตรได้รวบรวมจุดมุ่งหมายของการศึกษาในแต่ระดับ และเป็นเครื่องชี้นำทางในการจัดความรู้และประสบการณ์แก่ผู้เรียน ครูผู้สอนจะต้องปฏิบัติตามเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาสู่จุดหมายเดียวกัน หลักสูตรจึงเป็นหัวใจของการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญอันดับแรกที่จะให้ความมั่นใจได้ว่าเยาวชน รวมทั้งผู้เรียนทั้งมวล ได้รับการศึกษาตามที่มุ่งหวังไว้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

คนเป็นครูทุกคนรู้วิชาครูเหมือนกัน แต่ไม่เท่ากันความล้ำลึกของวิธีสอน ของแต่ละคนนั้นแตกต่างกันครูมืออาชีพย่อมจะมีความลึกซึ้งในวิธีสอนมากจนพูดได้ว่า "รู้จักพลิ้วไปตามลีลาการเรียนรู้ของเด็ก" เด็กร้อยคนก็สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้หลากหลายลีลาตามลู่เรียนของเด็ก ๆ ได้ "เรียกว่ารู้เล่ห์เหลี่ยมการสอน" ลูกเล่นแพรวพราวของครูจะช่วยให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้สนุกสนาน การสอนที่เน้นเด็กเป็นสำคัญครูจะต้องใช้กลยุทธ์ กลวิธีสอนที่หลากหลาย จึงจะสร้างเด็กให้เกิดความมั่นใจในตนเอง กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ แท้จริงแล้วเป็น เล่ห์เหลี่ยมของครูที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั่นเอง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542 : 1)

ครูจะจัดการเรียนการสอนอย่างไร กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา (2542 : 18-20) พูดถึงความหมายคำว่าเน้นเด็กเป็นสำคัญ คือเริ่มต้นที่เด็ก ต้องเริ่มที่ความสนใจใคร่รู้ของเด็กเป็นหลัก คือสอนในสิ่งที่เด็กอยากรู้ไม่ใช่สอนในสิ่งที่ครูอยากสอน จัดกระบวนการเรียนรู้ตามสภาพจริง ให้เด็กได้เรียนรู้

ประเวศ วะสี (2542 : 20) กล่าวไว้ว่า " กระบวนการเรียนรู้ โดยเปลี่ยนจากการเอาวิชาเป็นตัวตั้งมาเป็นเอาคนและสถานการณ์จริงเป็นตัวตั้ง"

การเอาวิชาเป็นตัวตั้งจะต้องสอนแบบท่องจำ เพื่อนำไปตอบคำถามความรู้ความจำ แต่ปัจจุบันเวลาผันเปลี่ยนเวียนไปอย่างรวดเร็วจนเราไม่สามารถจดจำได้ทั้งหมด ครูจึงต้องจัดสรรหากิจกรรมที่มีความหมายต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนมาเป็นเอาคนและสถานการณ์จริงเป็นตัวตั้ง

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2542 : 21) การจัดการศึกษายุคใหม่จะต้องปรับกระบวนทัศน์ใหม่ เป็นการจัดการศึกษาทางเลือกเพื่อเสริมพลังความสามารถที่มีอยู่ในตัวของผู้เรียนให้เจริญเติบโตเต็มศักยภาพ และนำศักยภาพนี้มาพัฒนาตน ชุมชน สังคม ได้เหมาะสมกับความสามารถแห่งตน ศักยภาพจะได้รับการกระตุ้น และพัฒนาโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authenticity Learning)

พลังแห่งการเรียนรู้ (วิชัย วงษ์ใหญ่.2542 : 23) แสดงดังภาพที่ 2.8

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

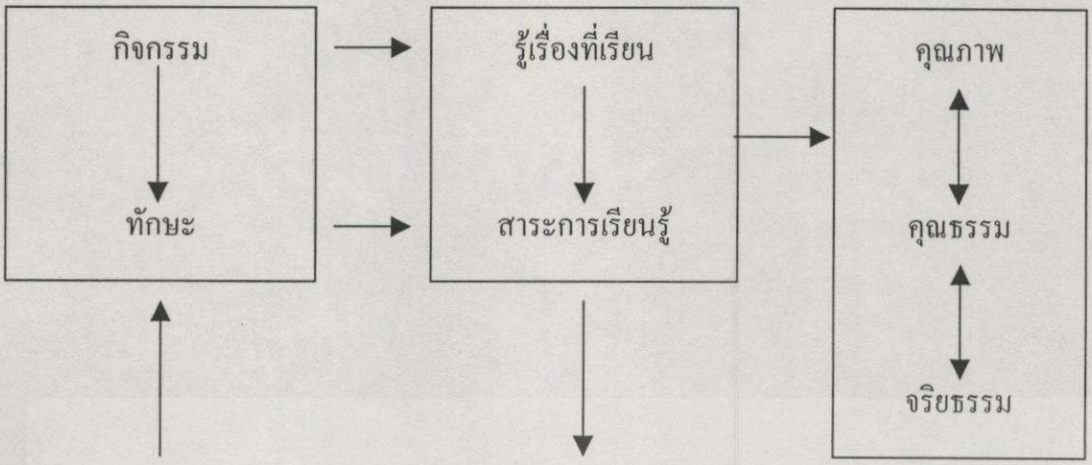

ภาพที่ 2.8 แสดงพลังแห่งการเรียนรู้ (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2542 : 23)

การจัดกระบวนการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการทางปัญญา ประเวศ วะสี (2541 : 1-4) มีกระบวนการดังนี้

1. ฝึกสังเกต สังเกตในสิ่งที่เราเห็นหรือสิ่งแวดล้อม เช่นไปดูนก ตีผีเสื้อ หรือในการทำงาน การฝึกสังเกต จะทำให้เกิดปัญญามาก โลกทรรศน์ และวิธีคิด สติ-สมาธิ จะเข้าไปมีผลต่อการสังเกต และสิ่งที่สังเกต

2. ฝึกบันทึก เมื่อสังเกตอะไรแล้วฝึกบันทึก โดยจะวาดรูป หรือบันทึกข้อความ ถ่ายภาพ ถ่ายวีดีโอ ละเอียดมากน้อย ตามวัย และตามสถานการณ์ การบันทึกเป็นการพัฒนาปัญญา

3. ฝึกการนำเสนอต่อที่ประชุมกลุ่ม เมื่อมีการทำงานกลุ่ม เราไปเรียนรู้อะไรมา จะนำเสนอให้เพื่อน หรือครูรู้เรื่องได้อย่างไรก็ต้องฝึกการนำเสนอ การนำเสนอได้ดี จึงเป็นการพัฒนาปัญญาทั้งของผู้นำเสนอและของกลุ่ม

4. ฝึกการฟัง ถ้ารู้จักฟังคนอื่นก็จะทำให้ฉลาดขึ้น โบราณเรียกว่า พหูสูต บางคนไม่ได้ยินคนอื่นพูด เพราะหมกมุ่น อยู่ในความคิดของตนเอง หรือมีความฝังใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งจนเรื่องอื่นเข้าไม่ได้ ฉันทะ สติ สมาธิ จะช่วยให้ฟังได้ดีขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. ฝึกปุจฉา-วิสัชนา เมื่อมีการนำเสนอและการฟังแล้ว ฝึกปุจฉา-วิสัชนา หรือถาม-ตอบ ซึ่งเป็นการฝึกใช้เหตุผล วิเคราะห์ ทำให้เกิดความแจ่มแจ้งในเรื่องนั้น ๆ ถ้าเราฟังครูโดยไม่ถาม-ตอบ ก็จะไม่แจ่มแจ้ง

6. ฝึกตั้งสมมติฐาน และตั้งคำถาม เวลาเรียนรู้อะไรไปแล้วเราต้องสามารถ ตั้งคำถามได้ว่า สิ่งนี้ คืออะไร สิ่งนั้นเกิดจากอะไร อะไรมีประโยชน์ ทำอย่างไร จะสำเร็จ ประโยชน์อันนั้น และมีการฝึกการตั้งคำถามถ้ากลุ่มช่วยกันคิด คำถามที่มีคุณค่าและมีความสำคัญ ก็จะอยากได้คำตอบ

7. การฝึกค้นหาคำตอบ เมื่อมีคำถามแล้วก็ควรไปค้นหาคำตอบจากหนังสือ จากตำรา จากอินเตอร์เน็ต หรือไปคุยกับคนเฒ่าคนแก่ แล้วแต่ธรรมชาติของคำถาม การค้นหาคำตอบต่อคำถามที่สำคัญจะสนุก และทำให้ได้ความรู้มาก ต่างจากการท่องหนังสือ โดยไม่มีคำถาม บางคำถามเมื่อค้นหาคำตอบทุกวิถีทางจนหมดแล้วก็ไม่พบ แต่คำถามยังอยู่และมีความสำคัญ ต้องหาคำตอบต่อไปด้วยการวิจัย

8. การวิจัย เพื่อหาคำตอบ เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ทุกระดับ การวิจัยทำให้ค้นพบความรู้ใหม่ ซึ่งจะทำให้เกิดความภูมิใจ สนุกและมีประโยชน์มาก

9. เชื่อมโยงบูรณาการ ให้เห็นทั้งหมดและเห็นตัวเองธรรมชาติของสรรพสิ่งล้วนเชื่อมโยง เมื่อเรียนรู้อะไรมาอย่าให้ความรู้นั้นแยกเป็นส่วน ๆ ควรจะเชื่อมโยงบูรณาการให้เห็นทั้งหมดตามความเป็นจริง ในการบูรณาการความรู้ที่เรียนมาทั้งหมด และเห็นด้วยตนเองนี้ จะนำไปสู่อิสรภาพและความสุข อันล้นเหลือ เพราะหลุดพ้นจากการบีบคั้นของความไม่รู้ การไตร่ตรองนี้จะโยงกลับไปสู่วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ ที่ว่าเพื่อลดตัวกู-ของกู และเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ อันจะช่วยกำกับให้การแสวงหาความรู้เป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์เพื่อการอยู่ร่วมกันด้วยสันติ

10. ฝึกการเขียนเรียบเรียงทางวิชาการ กระบวนการเรียนรู้และความรู้ใหม่ที่ได้มา การเรียบเรียงทางวิชาการเป็นการเรียบเรียง ความคิดให้ประณีตขึ้น ทำให้ค้นคว้าหาหลักฐานที่มาอ้างอิงความรู้ให้ถี่ถ้วนแม่นยำขึ้น การเรียบเรียงทางวิชาการจึงเป็นการพัฒนาปัญญาของตนเองอย่างสำคัญ และเป็นประโยชน์ในการเรียนรู้ของผู้อื่นในวงกว้างออกไป

เทคนิคการสอนของครู เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542 : 37) แสดงดังภาพที่ 2.9

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

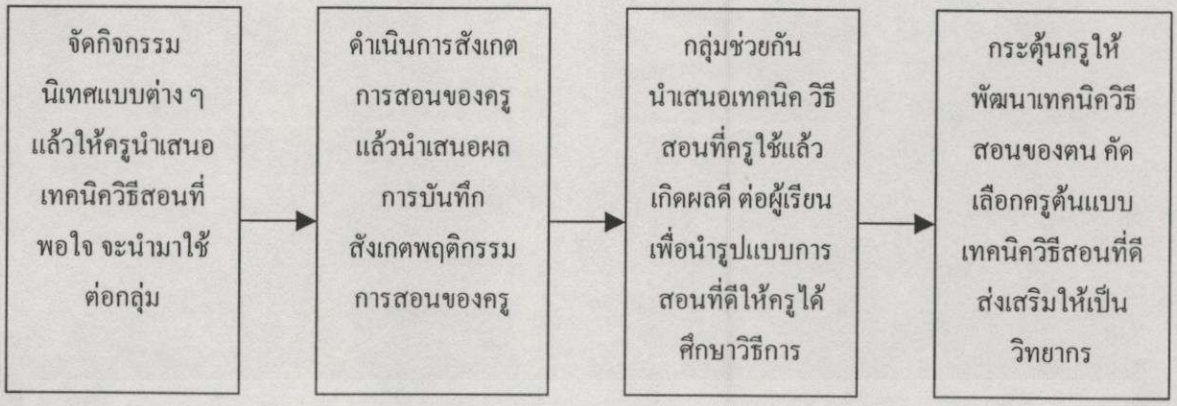

ระดับคุณภาพของการแสดงออกของครู

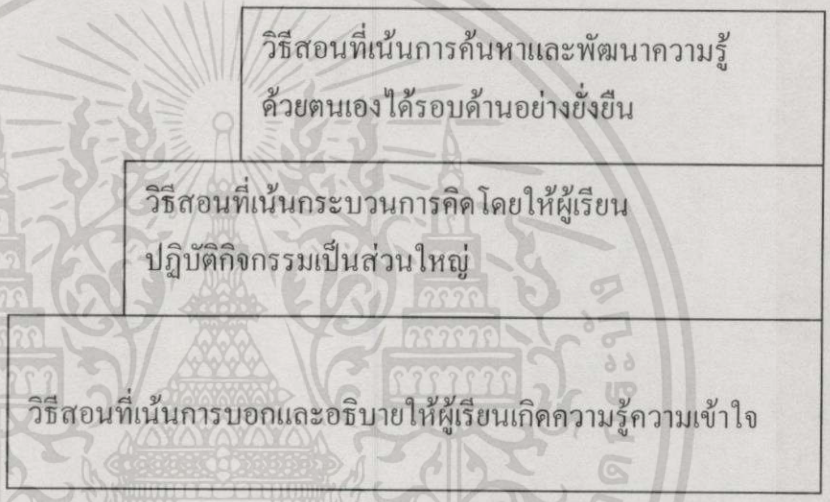

ภาพที่ 2.9 แสดงเทคนิคการสอนของครู เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ (วัฒนาพร ระงับทุกข์.2542 : 37)

จากรายงานการพัฒนางานวิชาการ กรมวิชาการ (2542 : 28) กล่าวว่า เทคนิคการสอนของครู จะต้องปฏิบัติตามแนวทางต่อไปนี้

1. จัดประชุมสัมมนาครู
2. การพาครูไปดูงาน
3. การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้
4. การสาธิตเทคนิคการสอน
5. จัดให้มีคณะกรรมการกลุ่มประสบการณ์ สายชั้นสังเกตการสอนในห้องเรียน

รูปแบบการเรียนการสอนที่ยึดเด็กเป็นสำคัญของ CIPPA Model (วัฒนาพร ระงับทุกข์. 2542 : 8) มีรูปแบบดังต่อไปนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. Construct คือการให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล ทำความเข้าใจ คิดวิเคราะห์ แปลความ ตีความ สร้างความหมายสังเคราะห์ข้อมูล และสรุปเป็นข้อความรู้

2. Interaction คือ การให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ ต่อกัน แลกเปลี่ยน และเรียนรู้ ข้อมูล ความคิดประสบการณ์ ซึ่งกันและกัน

3. Participation คือ การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ ปัญญา และสังคม ในการเรียนรู้ให้มากที่สุด

4. Process and Product คือ การให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ กระบวนการ และมีผลงานจากการเรียนรู้

5. Application คือ การให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ หรือใช้ในชีวิตประจำวัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปแบบการจัดการเรียนการสอน วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542 : 11-14)มีหลายรูปแบบ ดังภาพที่ 2.10

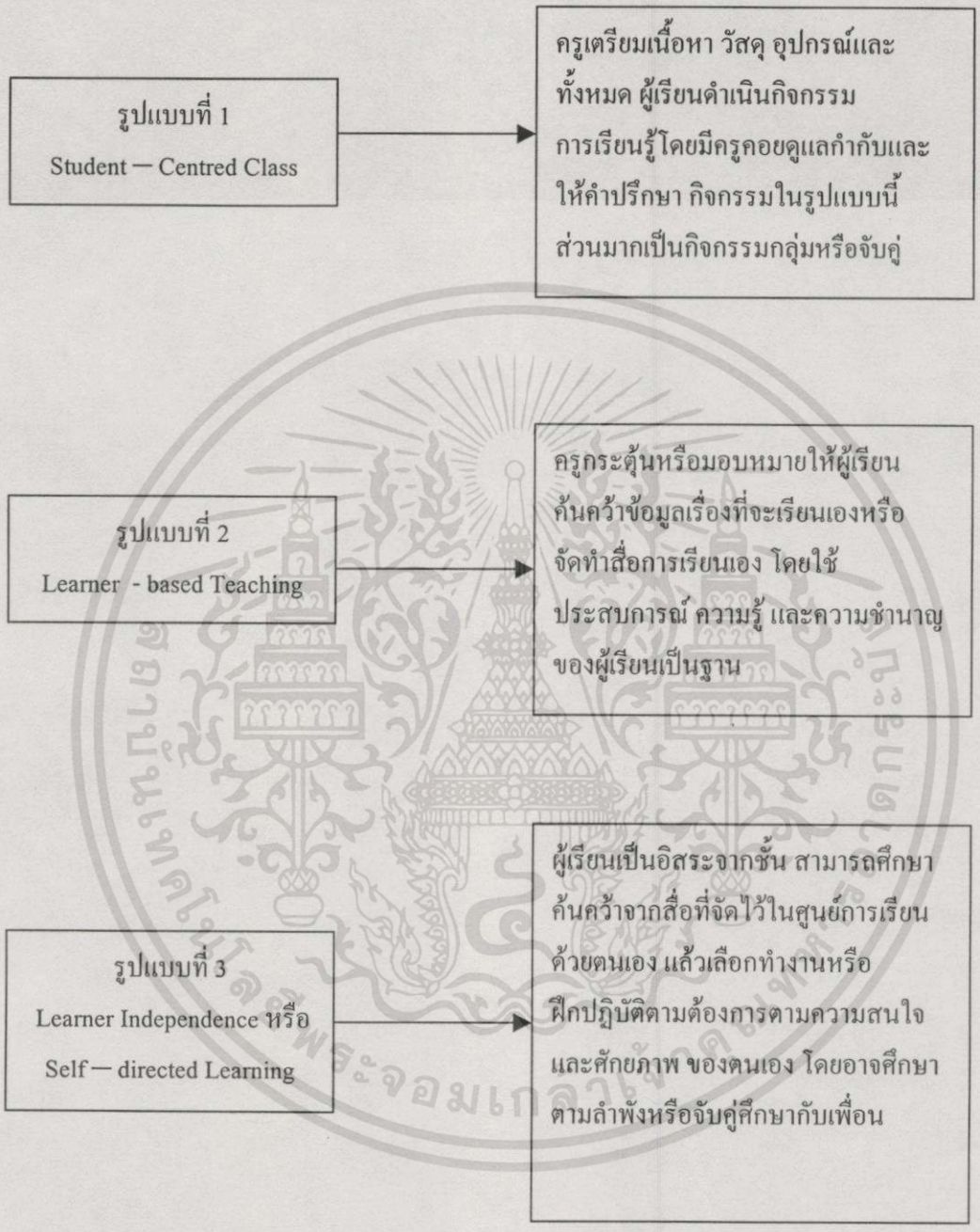

ภาพที่ 2.10 แสดงรูปแบบการจัดการเรียนการสอน วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542 : 11-14)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ครูจัดการเรียนการสอนครูจะต้องดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์เรื่องที่จะสอน เพื่อเตรียมตนเองให้พร้อมเป็นแหล่งความรู้ คำปรึกษา และข้อมูลให้แก่ผู้เรียน ครูจะต้องเตรียมศึกษาค้นคว้า อ่าน ทดลองปฏิบัติมาก ๆ ในเนื้อหาที่ตนรับผิดชอบสอน จะได้เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน

2. การเตรียมแหล่งข้อมูล ครูจะต้องเตรียมแหล่งข้อมูลความรู้ให้แก่ผู้เรียน ทั้งในรูปสื่อการเรียน ในความรู้ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ

3. การจัดทำแผนการสอน ก่อนสอนทุกครั้ง ครูจะต้องวางแผน การจัดกิจกรรมตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด ครูจะต้อวิเคราะห์จุดประสงค์ การเรียนรู้ เพื่อให้ได้สาระสำคัญ ครูเป็นผู้จัดการกำหนดบทบาทในการเรียนรู้ และรับผิดชอบผู้เรียนให้เขาได้ทำกิจกรรมตามความสนใจ และความต้องการของแต่ละบุคคล เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด

4. การเตรียมสื่อการสอน ครูจะต้องพิจารณาว่า จะใช้สื่อ วัสดุอุปกรณ์ เอกสาร หนังสือ หรือแหล่งความรู้ต่าง ๆ ครูจะต้องอำนวยความสะดวก เพื่อให้การเรียนบรรลุผล

5. การเตรียมการประเมินผล การประเมินผลการเรียนรู้ว่า ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัย หรือไม่

นอกจากนี้ครูยังต้องมีบทบาทด้านการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ประกอบด้วยคือ

1. การเป็นผู้ช่วย หรือให้คำแนะนำปรึกษา คอยให้คำตอบเมื่อผู้เรียนต้องการให้ช่วยเหลือ การเรียนรู้จะได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. การเป็นผู้สนับสนุน และเสริมแรง คอยกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจเข้าร่วมกิจกรรม หรือลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง และชม ,ให้รางวัล บ้างเป็นการเสริมแรงตามความเหมาะสม

3. การเป็นผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรม ให้ความรู้เพิ่มเติมแก่ผู้เรียนตามเวลา และโอกาสที่เหมาะสม

4. การเป็นผู้ติดตามตรวจสอบ สังเกตบันทึกพฤติกรรม และกระบวนการเรียนรู้ ในขณะที่ผู้เรียนดำเนินกิจกรรม

5. การสร้างเสริมบรรยากาศ ที่อบอุ่น และเป็นมิตร ให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผย เต็มที่ยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เป็นมิตรที่ดีต่อกัน เพื่อให้เป้าหมายของกลุ่มบรรลุความสำเร็จ

การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาขีดความสามารถของตนได้เต็มศักยภาพ และมีความสมดุลทั้งทางด้านร่างกาย ปัญญา จิตใจ และสังคม เป็นผู้รู้จักคิดวิเคราะห์ใช้เหตุใช้ผล รักการเรียน และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง มีเจตคติที่ดี มีวินัย มีความรับผิดชอบ และทักษะที่จำเป็นต่อการพัฒนาคน พัฒนาอาชีพ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข โดยมีเป้าหมายให้มีการปรับกระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลาย ให้มีประสิทธิภาพ โดยเน้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน พร้อมกับครอบครัวชุมชน และสถาบันอื่น ๆ ในสังคม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542 : 22-23)

จากการศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าที่มากระตุ้นประสาทสัมผัสและ ปฏิกริยาที่เราแสดงตอบนั้น นักวิทยาศาสตร์และปรัชญาชาวฝรั่งเศส ชื่อเรอเน่ เบคาด มีความคิดว่า สมองเป็นศูนย์ที่รับสิ่งเร้าที่มากระตุ้นประสาทสัมผัส และเปลี่ยนสิ่งเหล่านี้เป็นปฏิกริยาตอบสนองได้โดยตรง และเกิดการเรียนรู้ขึ้นมนุษย์จะเรียนรู้ได้จากความสามารถของประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ การเห็น, การได้ยิน, การได้กลิ่น, การสัมผัส และการรู้รส (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 9)

บุคคลที่ทำหน้าที่ให้โอกาสเด็กได้มีชีวิตที่มีคุณค่า มีคุณภาพ คือพ่อ แม่ และครู เพราะถือว่า เป็นผู้ที่จะพัฒนาเด็กได้ใกล้ชิด และดีที่สุด การจะพัฒนาให้เด็กฉลาดและมีความสุขสมบรูณ์ในชีวิตได้ พ่อ แม่ และครู จำเป็นต้องเป็นผู้สนับสนุน ส่งเสริมให้โอกาสเด็กได้พัฒนาสมองที่ดีตามช่วงวัยต่าง ๆ ไปพร้อมกัน 4 ด้าน คือ ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม

แนวทางของพ่อ แม่ และครู ที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาสมองกับการเรียนรู้ของเด็ก คือ

1. การส่งเสริมพัฒนาการด้านการเคลื่อนไหวและการช่วยเหลือตนเอง ในช่วงแรกเกิดถึง 1 ปี

2. การส่งเสริมการเรียนรู้ด้านภาษา การพูด , การฟัง

3. การส่งเสริมด้านความคิดสติปัญญา เป็นการเรียนรู้ วุฒิภาวะของสมอง

สำหรับโรงเรียนก็มีบทบาทอย่างมากต่อการพัฒนาสติปัญญาของเด็ก โดยจัดโปรแกรมการเรียนการสอนที่พัฒนา ความคิดและทักษะการแก้ปัญหา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 13-15)

ผกา สัตยธรรม (2524 : 27-28) ได้กล่าวว่า ประโยชน์ของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีดังนี้

1. ให้นักเรียนมีโอกาสทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามความถนัดและความสนใจของตนเอง

2. หลังจากทำกิจกรรมแล้ว เปิดโอกาสให้ผู้เรียนรู้จักคิดแก้ปัญหา นำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

3. จากการทำกิจกรรมร่วมกัน ทำให้นักเรียนค้นพบสิ่งใหม่หรือได้รับหลักการที่เป็นประโยชน์ครูผู้สอนควรช่วยสรุปแนวคิดให้ชัดเจน จากกิจกรรมที่นักเรียนร่วมกันคิดช่วยกันทำ

การทำงานร่วมกันของนักเรียน เพื่อให้การเรียนการสอนและผลการเรียนรู้มีประสิทธิภาพนั้นมีหลักการดังนี้

1. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนด้วยการทำกิจกรรม ให้มีการพัฒนาทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาไปพร้อม ๆ กัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. หลักสำคัญของการทำงาน คือ ให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม และมีความสัมพันธ์ในกลุ่ม เพื่อให้มีความใกล้ชิดและสร้างบรรยากาศประชาธิปไตยในสังคม

3. เน้นผู้เรียน เรียนจากการค้นคว้าหาคำตอบเอง

4. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

5. ในการสอนแต่ละครั้ง ควรจัดกิจกรรมหลาย ๆ อย่าง ที่นอกเหนือไปจากการถามและตอบ

รุ่งทิวา จักร์กร (2527 : 25) ได้กล่าวถึงการสอนไว้ว่า หมายถึง การจัดสถานการณ์ สภาพการณ์หรือกิจกรรม เพื่อช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดประสบการณ์ ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น และช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความเจริญงอกงามด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ความสามารถ อื่น ๆ ที่นำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

นราวัลย์ พูลพิพัฒน์ (2530 : 101) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึงการจัดสถานการณ์ สภาพการณ์หรือกิจกรรมเพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้

เกษม สุดหอม และคณะ (ม.ป.ป. : 157) ได้ให้ความหมายการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. การจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก
2. การถ่ายทอดความรู้ให้แก่เด็ก
3. การให้เด็ก มีส่วนร่วมในกิจกรรม
4. การแนะแนวทางให้นักเรียนได้ศึกษาและค้นคว้าหาความรู้
5. การฝึกให้เด็กได้ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและสังคมได้
6. การถ่ายทอดความรู้ จากครูผู้สอนไปสู่ผู้เรียนทั้งการจัดสิ่งแวดล้อมและกิจกรรมให้เหมาะแก่การเรียนของเด็ก
7. การให้การเรียนรู้และสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

กรมวิชาการ (2543 : 11) ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้พัฒนาสมอง และให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง จนเป็นนิสัยให้ติดตัวไป คือ

1. ฝึกให้ผู้เรียนได้ดื่มน้ำ วันละ 6-8 แก้ว เพื่อให้เซลล์สมอง ทำหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพในระดับสูง

2. ให้มีความรู้ในการรับประทานอาหารที่ถูกหลักโภชนา ซึ่งจะทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ฝึกการหายใจ ฝึกสมาธิ เพื่อให้เกิดกระบวนการคิดที่ดี

4. ให้ฟังเพลงบรรเลงที่มีคุณภาพ จะทำให้สมองทั้งสองด้าน สอดคล้องกันทั้งระบบการเรียนรู้ อย่างรวดเร็ว เกิดกระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และเพิ่มความจำ

5. ฝึกการบริหารสมองโดย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. ให้เคลื่อนไหว ข้ามจุดกึ่งกลาง ทำให้สมองด้านซ้ายและด้านขวาประสานกัน

2. ให้ยืดและเหยียด เพื่อลดความเครียด ทำให้อารมณ์สงบ

3. ให้คลายจุดต่าง ๆ ทำให้อารมณ์และความคิดประสานกัน

การพัฒนาการคิดหรือการปลูกฝัง ให้ผู้เรียนจะต้องเริ่มทำตั้งแต่ผู้เรียนเข้าสู่สถานศึกษา เพราะ ผู้เรียนมีธรรมชาติของการอยากรู้ อยากเห็น ถ้าผู้เรียนได้รับการกระตุ้น ส่งเสริมเสียตั้งแต่เริ่มแรก จะช่วยพัฒนาศักยภาพทางการคิดที่มีอยู่ภายในตนเองให้ถึงขีดสูงสุด คือ สอนให้คิดไตร่ตรอง การคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ จะทำให้ผู้เรียนนำไปสู่กระบวนการคิดอย่างมียุทธศาสตร์การคิดของตนเอง

ยุทธศาสตร์การสอนที่จะนำไปสู่การพัฒนาความสามารถในการคิด ได้แก่

1. สอนด้วยการตั้งคำถาม (Questioning)

2. สอนโดยใช้แผนที่ความคิด (Mind Mapping) ฝึกการวิเคราะห์ (สมองด้านซ้าย) การสังเคราะห์ (สมองด้านขวา)

3. การเรียนรู้แบบปรึกษาหารือ (Negotiated Learning)

4. การบันทึกการเรียนรู้ (Learning Logs) บันทึกข้อสงสัย ความรู้สึกของตนเอง

5. การถามตนเอง (Self – Questioning) การวางแผน การจัดระเบียบ คิดไตร่ตรอง ในเรื่องการเรียนรู้ของตนเอง

6. การประเมินตนเอง (Self – Assessment) เพื่อประเมินความคิดและความรู้สึกของตนเอง

หลักสูตรการศึกษาพื้นฐาน มุ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้ด้วยสมอง ด้วยกายและใจ ให้ผู้เรียนสร้างความรู้ผ่านกระบวนการคิดด้วยตนเอง โดยเชื่อมโยงกับธรรมชาติ จินตนาการ ความงาม ปัญญาและฐานความจริง ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเห็นงานของตนเอง ทำให้มีความหมายและสร้างความพึงพอใจ เป็นแรงจูงใจที่ดี ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ใหม่ ๆ ได้มากยิ่งขึ้น ดังภาพที่ 2.11

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

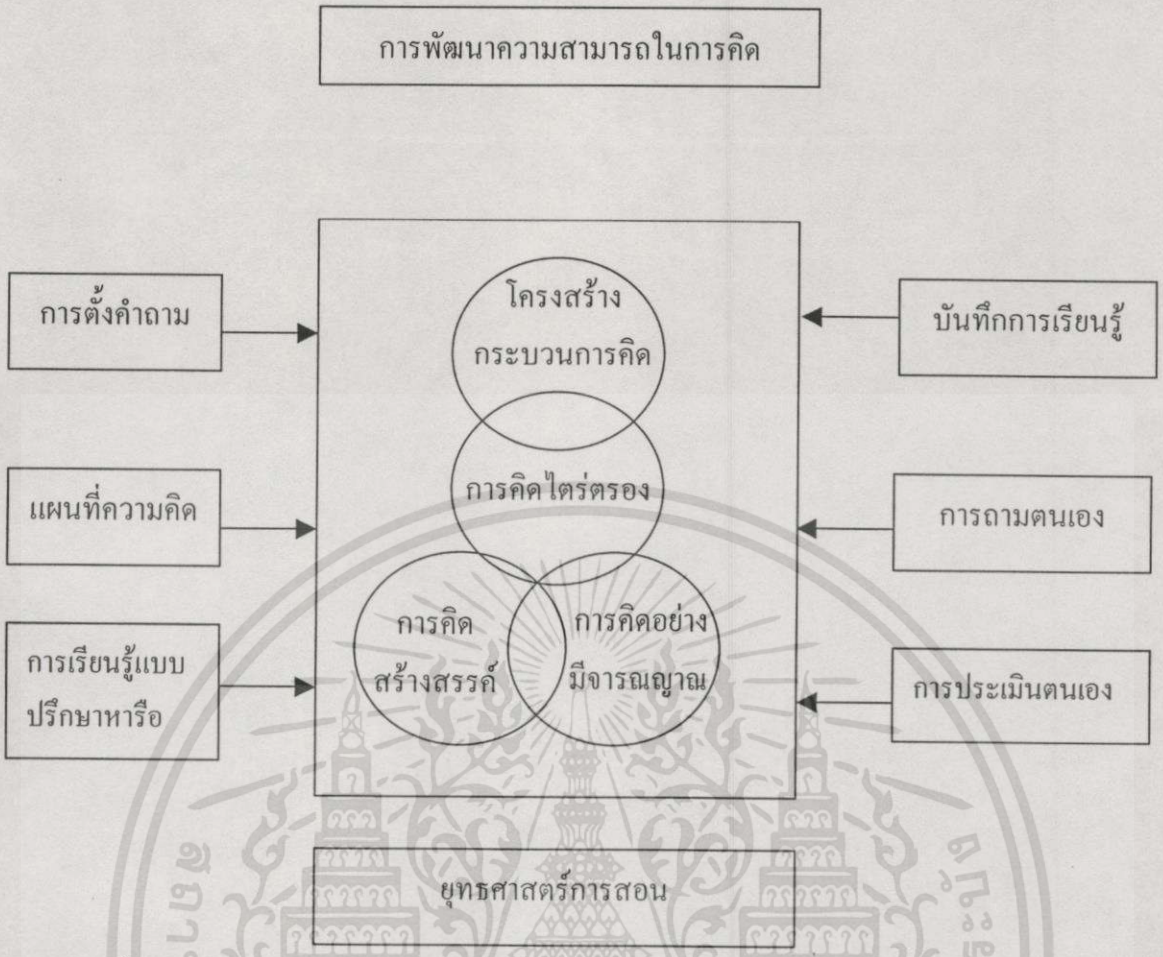

- การตั้งคำถามพัฒนาความคิด
  - ใช้คำถามความคิดสร้างสรรค์
- แผนที่ ความคิด
  - พัฒนาการวิเคราะห์ (สมองด้านซ้าย) และสังเคราะห์ (สมองด้านขวา)
- การเรียนรู้ปรึกษาหารือ
  - มีส่วนในการตัดสินใจ การเรียนรู้ของตน
- การคิดสร้างสรรค์
  - สร้างแนวคิดใหม่
  - แสวงหาและพิจารณาทางเลือกที่เหมาะสม
  - ตั้งข้อตกลงอย่างท้าทาย
- การคิดไตร่ตรอง
  - คิดเชื่อมโยงกับประสบการณ์
  - ประเมินสถานการณ์
- การคิดอย่างมีวิจารณญาณ
  - ตรวจสอบ สรุป อ้างอิง ประเมิน
  - วิเคราะห์ความคิดปรับความคิด
- บันทึกการเรียนรู้
  - บันทึกข้อสงสัย
  - บันทึกความรู้สึกส่วนตัว
  - บันทึกความคิดเห็นที่เปลี่ยนไป
- การถามตนเอง
  - วางแผนจัดระเบียบ
  - คิดไตร่ตรอง
- การประเมินตนเอง
  - ประเมินความคิด ความรู้สึกของตนเอง

ภาพที่ 2.11 แสดงการพัฒนาความสามารถในการคิด (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2543 : 12)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กรมวิชาการ (2543 : 11) การพัฒนาสมรรถภาพทางสมอง ให้เกิดการเรียนรู้ ดังภาพที่ 2.12

การพัฒนาสมองด้านซ้ายและขวาให้สมดุลให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ

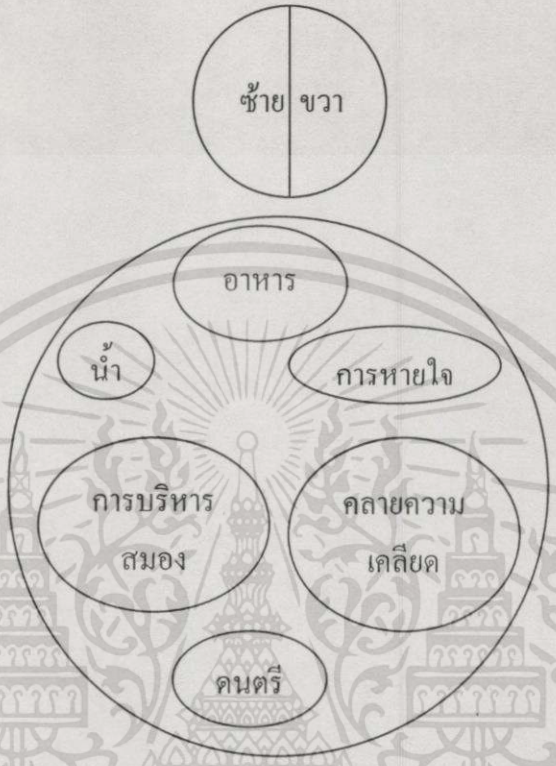

- การพูด
- การเขียน
- ภาษา,ท่าทางสัญลักษณ์
- การวิเคราะห์
- ระบบ ลำดับ
- ตรรก
- การเห็นรายละเอียด
- ความเป็นเหตุผล
- การแสดงออก

- ความคิดสร้างสรรค์
- จินตนาการ
- ศิลปะ
- การสังเคราะห์
- จังหวะ
- การรับรู้
- ความงาม ความจำ
- จิตใต้สำนึก
- การเห็นภาพรวม
- การกระทำหลายสิ่ง

- การดื่มน้ำ
  - ทำให้เซลล์สมองทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ
- อาหาร
  - รับประทานอาหารถูกหลักทำให้สมองซ้ายขวาประสานกันด้านความจำและการเรียนรู้

- การหายใจ
  - สมองต้องการออกซิเจนช่วยกระบวนการคิด
- คลายความเครียด
  - พักผ่อนและออกกำลังกายสมองพัฒนาได้ดี
- ดนตรี
  - ฟังเพลงทำให้เกิดการจำได้ดี

- การบริหาร
  - ทำให้สมองทำงานได้ดี มี 3 ประการ
    1. การเคลื่อนไหวข้ามจุดกึ่งกลางของร่างกาย เช่น เดิน, วิ่ง, กระโดด
    2. ยืดและเหยียด แขน ขา ลดความเครียด ทำให้อารมณ์สงบ
    3. การคลายจุดทำให้อารมณ์และความคิดประสานกัน

ภาพที่ 2.12 แสดงการพัฒนาสมรรถภาพทางสมอง ให้เกิดการเรียนรู้ (กรมวิชาการ. 2543 : 11)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541 : 3) กล่าวไว้ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ดี ควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางร่างกาย (Physical Participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเคลื่อนไหวร่างกาย เพื่อช่วยให้ประสาทการรับรู้ของผู้เรียนตื่นตัว พร้อมที่จะรับข้อมูลและการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น การรับรู้เป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้ หากผู้เรียนไม่มีความพร้อมในการรับรู้ แม้จะมีการให้ความรู้ที่ดี ๆ ผู้เรียนก็ไม่สามารถรับได้ ซึ่งจะเห็นได้จากเหตุการณ์ที่พบเสมอ ๆ คือ หากผู้เรียนต้องนั่งนาน ๆ ไม่ช้าผู้เรียนอาจหลับหรือคิดไปเรื่องอื่น ๆ ได้ การเคลื่อนไหวทางร่างกาย มีส่วนช่วยให้ประสาทการรับรู้ตื่นตัว พร้อมที่จะรับและเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ดี ดังนั้น กิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนจึงควรเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวในลักษณะใดลักษณะหนึ่งเป็นระยะ ๆ ตามความเหมาะสมกับวัยและระดับความสนใจของผู้เรียน

2. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ดีควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางสติปัญญา(Intellectual Participation) คือกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเคลื่อนไหวทางสติปัญญา พูดง่าย ๆ ว่า เป็นกิจกรรมที่ท้าทายความคิดของผู้เรียน สามารถกระตุ้นสมองให้ผู้เรียนเกิดการเคลื่อนไหว ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความจดจ่อในการคิด สนุกที่จะคิด ซึ่งกิจกรรมจะมีลักษณะดังกล่าวได้ ก็จะต้องมีเรื่องให้ผู้เรียนคิด โดยเรื่องนั้นจะต้องไม่ง่ายและไม่ยากเกินไปสำหรับผู้เรียน เพราะถ้าง่ายเกินไป ผู้เรียนก็ไม่จำเป็นต้องใช้ความคิด แต่ถ้ายากเกินไป ผู้เรียนก็จะเกิดความท้อถอยที่จะคิด ดังนั้น ครูจึงต้องหาประเด็นการคิดที่เหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้เรียน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ความคิดหรือลงมือทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

3. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ดี ควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางสังคม (Social Participation) คือ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว เนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่อาศัยรวมกันเป็นหมู่คณะ มนุษย์โดยทั่วไปจะต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวเข้ากับผู้อื่นและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทางด้านสังคม ซึ่งส่งผลถึงการเรียนรู้ด้านอื่น ๆ ด้วย ดังนั้น กิจกรรมการเรียนการสอนที่ดีจึงควรเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อม รอบตัวด้วย

4. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ดีควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางอารมณ์ (Emotional Participation) คือกิจกรรมที่ส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนนั้นเกิดความหมายต่อตนเอง กิจกรรมที่ส่งผลต่อความรู้สึกของผู้เรียนนั้น มักเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประสบการณ์และความจริงของผู้เรียน จะต้องเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้เรียนโดยตรงหรือใกล้ตัวผู้เรียน

กิจกรรมการเรียนใดก็ตาม หากสามารถช่วยให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวร่างกายอย่างเหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ และความสนใจของผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่ท้าทาย ความคิดสติปัญญาของผู้เรียน สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ความคิดได้อย่างเต็มที่และช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัวได้อย่างกว้างขวาง กิจกรรมนั้นจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และหากกิจกรรมนั้นเป็นกิจกรรมที่ส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้เรียนโดยตรง ก็จะยิ่งช่วยให้การเรียนรู้นั้นมีความหมายต่อผู้เรียนยิ่งขึ้น จะเห็นได้ว่ากิจกรรมการเรียนการสอนที่พัฒนาทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา สังคมและอารมณ์ หากครูสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีลักษณะดังกล่าวแล้วจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีและยังช่วยพัฒนาการทางด้านร่างกายและสติปัญญา สังคมและอารมณ์ ของผู้เรียนไปพร้อม ๆ กันอีกด้วย

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของหลักสูตรโดยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเกิดพัฒนาการ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จึงประกอบไปด้วยการจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

2.2.3 การจัดสื่อการเรียนรู้

จินตนา ใบกาซูยี (2539 : 11) ได้ให้ความหมายสื่อการเรียนรู้ไว้ว่า หมายถึง วัสดุ เครื่องมือที่จัดทำขึ้น ซึ่งมีข้อมูลเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ต่อประสบการณ์การเรียนรู้ สำหรับนำไปใช้ในกระบวนการเรียนการสอนของครูและนักเรียน ให้เป็นไปตามหลักสูตรที่ได้กำหนดไว้ สื่อการเรียนรู้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถได้เรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา เกิดทักษะกระบวนการ มีความรู้สึกนึกคิด อันจะนำไปสู่จุดหมายของหลักสูตร

สมนึก ลิ่มทอง และ ชาตรี อายุวัฒนะ (2522 : 270) ให้ความหมาย สื่อการเรียนรู้ว่าสื่อการเรียนรู้มี 2 ลักษณะ คือ

1. สื่อการเรียนรู้ที่เป็นอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนทราบซึ้งในเนื้อหาวิชาอย่างสมบูรณ์ได้รับข้อเท็จจริง เจตคติ ความรู้ความเข้าใจ เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พึงประสงค์

2. สื่อการเรียนรู้ที่เป็นวิธีการ ประสบการณ์ต่าง ๆ เช่น กิจกรรมสาธิต กิจกรรมการทดลอง

ทัศนีย์ ศุภเมธี (2531 : 76) ได้ให้ความหมาย สื่อการเรียนรู้ว่า หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุน หรือเป็นตัวการที่ทำให้การเรียนรู้ บรรลุถึงจุดหมายปลายทางอย่างมีประสิทธิภาพ โดยช่วยเร้าความสนใจ ประหยัดเวลา และให้ประสบการณ์ที่มีคุณค่าแก่ผู้เรียน

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2523 : 112) ได้ให้ความหมาย สื่อการเรียนรู้ ว่า หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่สัมผัสได้ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจแก่ผู้เรียน ทั้งวัสดุที่สิ้นเปลือง และไม่สิ้นเปลืองแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. วัสดุ หมายถึง สิ่งที่ช่วยสอน เป็นวัสดุสิ้นเปลือง เช่น ชอล์ก ภาพยนตร์ สไลด์และฟิล์มถ่ายภาพ

2. อุปกรณ์ หมายถึง สิ่งช่วยสอนที่เป็นเครื่องมือ เช่น กระดานดำ กล้องถ่ายรูป เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องรับโทรทัศน์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. กระบวนการและวิธีการ หมายถึง การจัดระบบ การสาธิต การทดลอง เกม และกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะกิจกรรมที่ครูจัดขึ้น และมุ่งให้นักเรียนปฏิบัติ

บำรุง กลัดเจริญ และ ฉวีวรรณ กินาวงศ์ (2527 : 245-246) สรุป สื่อการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

1. เป็นศูนย์รวมความสนใจ
2. ช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์กว้างขวางยิ่งขึ้น
3. ทำให้บทเรียนเป็นที่น่าสนใจ
4. ทำให้นักเรียนเกิดประสบการณ์ร่วมกัน
5. อธิบายสิ่งที่เข้าใจยากให้เข้าใจง่าย
6. แสดงความหมาของสัญลักษณ์ต่าง ๆ
7. ทำให้นักเรียนเข้าใจความหมายของคำศัพท์ต่าง ๆ ได้เร็วยิ่งขึ้น
8. แสดงส่วนที่ลี้ลับให้เข้าใจได้ดี
9. สามารถเอาชนะข้อจำกัดต่าง ๆ เกี่ยวกับเวลา ระยะทาง และขนาดได้ คือ
   9.1 ทำให้สิ่งที่เคลื่อนไหวเร็ว ช้าลงได้
   9.2 นำสิ่งที่เกิดขึ้นในอดีตมาศึกษาได้
   9.3 นำสิ่งที่อยู่ไกล ๆ มาศึกษาได้
   9.4 ย่อสิ่งที่ใหญ่ให้เล็ก และขยายสิ่งที่เล็กให้ใหญ่ได้
10. ช่วยประหยัดเวลาในการสอน
11. ทำให้นักเรียนมีประสบการณ์ตรง
12. ทำให้นักเรียนเรียนรู้ได้มาก ในเวลาน้อย ๆ
13. ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้ถูกต้อง
14. ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ถาวร
15. ช่วยให้นักเรียนที่เรียนช้า เรียนได้เร็วขึ้น
16. ช่วยเปลี่ยนเจตคติได้ดีและช่วยส่งเสริมการคิดและการแก้ปัญหา

ประพันธ์ สุตโต (2534 : 11) ได้กล่าวถึงความสำคัญของสื่อการเรียนรู้ไว้ว่า เป็นสิ่งที่ช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลแก่ผู้เรียน ครูสามารถจัดหาหรือรับจากการจัดสรรให้ หรือสร้างขึ้นเองได้ จากวัสดุที่มีในท้องถิ่น แหล่งวัสดุที่ครูจะหามาทำสื่อการเรียนรู้ได้

สุนันท์ สังข์ทอง (2538 : 15-17) กล่าวถึงสื่อการเรียนรู้ดังนี้

1. ช่วยครูในการเพิ่มพูนประสบการณ์ ความรู้ให้แก่นักเรียน
2. ช่วยให้ครูจัดประสบการณ์ให้นักเรียนหลายรูปแบบ
3. ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการตอบสนองตามที่คาดหวังให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน
4. ช่วยครูในการส่งเสริมให้นักเรียนทำกิจกรรมหลายรูปแบบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. ช่วยครูในการสอนสิ่งที่ไม่อาจนำมาให้นักเรียนดูได้โดยตรง

6. ช่วยครูในการวินิจฉัยหรือซ่อมเสริมนักเรียนได้

7. ช่วยครูในการสื่อความหมายกับนักเรียน

นอกจากการจะเลือกสื่อมาสอนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้มีหลักการ ดังนี้

1. สื่อการสอนต้องเหมาะสมกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์การสอน

2. สื่อการเรียนต้องช่วยให้นักเรียนได้ข้อสรุปที่ถูกต้อง

3. สื่อการเรียนรู้ที่นำมาใช้ช่วยให้นักเรียนรู้จักคิดอย่างมีเหตุผลและให้ข้อมูลที่ถูกต้อง

4. สื่อการเรียนรู้ที่นำมาใช้ต้องช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ให้นักเรียน

5. สื่อการเรียนรู้ที่มาใช้มีความยากง่ายพอเหมาะกับความสามารถและความสนใจความต้องการของผู้เรียน

6. สื่อการเรียนรู้ที่นำมาใช้ต้องใช้การได้ดี เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้

7. สื่อการเรียนรู้ที่นำมาใช้ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้เนื้อหาที่ถูกต้อง

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2527 : 161) กล่าวไว้ว่า สื่อการเรียนรู้ หมายถึง อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ช่วยพัฒนาการเรียนของนักเรียน หรือการสอนของครูให้ดีขึ้นแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. สิ่งที่เป็นสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือ วารสาร เอกสารต่าง ๆ ที่จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อเป็นการช่วยให้เกิดการเรียนการสอน

2. สื่อที่ไม่เป็นสิ่งพิมพ์ ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์ โสตทัศนศึกษา เครื่องมือต่าง ๆ เช่น เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายฟิล์มสตริป เครื่องฉายภาพยนตร์

สื่อการเรียนการสอนในปัจจุบัน ครูผู้สอนจะต้องมีหน้าที่รับผิดชอบ ต่อการเลือกดำเนินการให้ได้มาซึ่งวัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอน

ประเวศ ยอดยิ่ง (2536 : 2-3) ได้กล่าวว่า สื่อการเรียนรู้ หมายถึง วัสดุ เครื่องมือและเทคนิควิธีการ ที่ผู้สอนนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ คุณค่าของสื่อการเรียนรู้มีประโยชน์ต่อผู้สอนและผู้เรียน ดังนี้

1. ช่วยให้คุณค่าการเรียนรู้ดีขึ้น เพราะมีความจริงจังและความหมายชัดเจนแก่ผู้เรียน

2. ช่วยให้ผู้เรียนรู้ได้ปริมาณมากขึ้นและรวดเร็ว

3. ช่วยให้เกิดความสนใจและมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกิจกรรมการเรียนการสอน

4. ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความจำได้ดีและนาน

5. ช่วยส่งเสริมการคิด การแก้ปัญหา ในกระบวนการเรียนการสอน

6. ช่วยให้สามารถเรียนรู้ในสิ่งที่ยากลำบาก โดยต้องใช้สื่อการสอนเข้าช่วย

7. ช่วยให้ผู้สอนเกิดความมั่นใจและได้รับการยอมรับจากผู้เรียนมากขึ้น

8. ทำให้การเรียนมีมาตรฐานใกล้เคียงกัน

9. สื่อการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ปรารถนาได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

10. ช่วยเร่งเร้ายั่วยุให้ผู้เรียนสนใจบทเรียนมากขึ้น

ประเภทของสื่อการเรียนรู้ แสดงดังภาพที่ 2.13

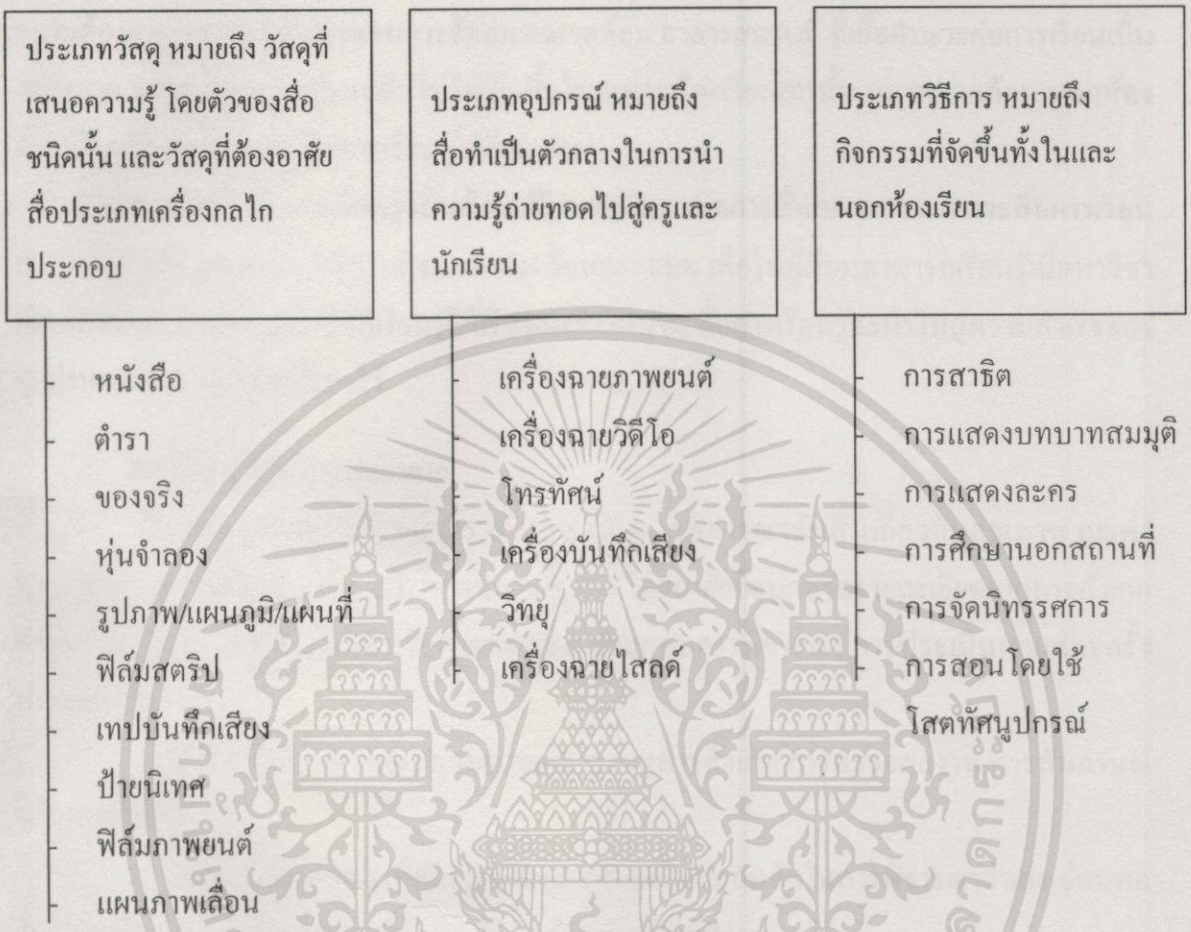

ภาพที่ 2.13 แสดงสื่อการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2534 : 59)

ภิญโญ สาธร (2521 : 247) ให้ความหมาย สื่อการเรียนรู้ ไว้ว่า หมายถึง วัสดุทุกชนิดที่ นำมาใช้ประกอบการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น แบบเรียน หนังสืออ่านประกอบ รูปภาพ แผนที่ ลูกโลก รูปหุ่นเหมือน ของจริง วิทยุ โทรทัศน์ เครื่องอัดและขยายเสียง เครื่องฉายภาพนิ่ง เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องช่วยสอน (Teaching machine) เครื่องคิดเลข เครื่องคอมพิวเตอร์ กระดานดำ ชอล์ก ดินสอ ยางลบ และวัสดุอย่างอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนทุกชนิด

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2523 : 181) กล่าวว่า สื่อการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ แผนการสอน คู่มือครู แบบเรียน เป็นสื่อการสอนที่ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่สำคัญ โดยเฉพาะแผน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การสอนจะช่วยให้ครูเห็นแนวทางว่าจะเลือกกิจกรรมอะไรให้กับเด็ก และกิจกรรมใดที่เด็กอยากเรียน การจัดทำสื่อการเรียนรู้ ควรจะร่วมกันทำ เพราะจะเป็นการประหยัดแรงงาน งบประมาณและครอบคลุมเนื้อหา สาระมากกว่า และที่สำคัญ คือ ผู้เรียนได้เรียนตามความสามารถความสนใจและตรงกับความต้องการของชุมชน ตลอดจนการจัดสภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนเป็นอย่างมาก เพราะ การเรียนรู้ของเด็กไม่ได้เกิดขึ้นในเฉพาะห้องเรียนเท่านั้น สภาพแวดล้อม นอกห้องเรียนก็จะเป็นส่วนช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีเช่นกัน

สรุปได้ว่า สื่อการเรียนรู้ เป็นสิ่งจำเป็นมากต่อการจัดการเรียนการสอน เพราะสื่อการเรียนการรู้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาวิชา เกิดทักษะ กระบวนการ ทำให้ผู้เรียนรู้ได้เร็ว และจำได้นาน สื่อการเรียนรู้จะนำไปสู่ความสำเร็จของจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่วางไว้

2.2.4 การวัดและประเมินผล

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535 : 199) เป็นการพิจารณาตัดสินเกี่ยวกับคุณภาพ คุณค่า ความจริง การกระทำ เป็นการรวมการวัดหลาย ๆ ทาง โดยอาศัยข้อมูลหรือรายละเอียดจากการสังเกต การตรวจผลงาน การสัมภาษณ์ หรือการทดสอบ ประกอบการพิจารณา การประเมินผลแต่ละครั้งประกอบด้วย

1. ผลการวัดที่ได้จากกระบวนการต่าง ๆ เช่นการสังเกต การตรวจผลงาน การสัมภาษณ์หรือการทดสอบ

2. เกณฑ์การพิจารณา เพื่อจะใช้เป็นแนวทางหรือเลือกหลักในการพิจารณาว่าเก่ง-อ่อนพอใจ-ไม่พอใจ ผ่าน-ไม่ผ่าน โดยผลที่วัดมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3. การตัดสินใจ การชี้ขาดหรือสรุปผลการเปรียบเทียบระหว่างผลการวัดกับเกณฑ์ที่กำหนดให้

การประเมินผลเกี่ยวกับการเรียนการสอนมีประโยชน์ด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครูเพื่อให้ครูทราบว่าผลการสอนของตนเป็นอย่างไร จะได้แก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น

2. เพื่อปรับปรุงการเรียนของนักเรียนจะได้ทราบว่าตนมีความรู้ความสามารถ ความเข้าใจบทเรียนหรือไม่เพียงใด ซึ่งจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงตนเอง

3. เพื่อปรับปรุงระบบการบริหารงานในสถานศึกษา ทำให้ทราบสภาพที่แท้จริงของหลักสูตร โครงการสอน บันทึกการสอน ที่นำมาสู่การปฏิบัติ ว่าประสบปัญหาอย่างไร จะได้แก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้นต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539 : 94) กล่าวว่า การประเมินผล คือ การพิจารณาตัดสินคุณค่าของวัตถุ คน สิ่งของ หรือการดำเนินกิจกรรมว่า บรรลุความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด โดยอาศัยข้อมูลการวัดเป็นหลัก การประเมินผลต้องมีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

1. ผลการวัด (Measurement) เป็นข้อมูลที่ทำให้ทราบสภาพความเป็นจริงของสิ่งที่ประเมินว่ามีปริมาณ หรือคุณสมบัติอย่างไร

2. เกณฑ์การพิจารณา (Criteria) เป็นมาตรฐานที่เปรียบเทียบกับผลการวัด

3. การตัดสินใจ (Decision) เป็นการตัดสินคุณค่าด้วยการเปรียบเทียบ ระหว่างผลการวัดกับเกณฑ์

การประเมินผลการเรียนมีประโยชน์อย่างมากแก่ผู้เรียน ผู้สอน ผู้บริหาร และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ดังนี้

1. ประโยชน์ต่อผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนทราบระดับความสามารถในแต่ละด้านและภาพรวมของตน

2. ประโยชน์ต่อครูผู้สอน ทำให้ทราบพื้นฐานความสามารถของผู้เรียน ช่วยให้สามารถแก้ไข ข้อบกพร่องของผู้เรียนได้ตรงจุด

3. ประโยชน์ต่อครูแนะแนว ช่วยให้รู้จุดเด่น ข้อบกพร่อง หรือปัญหา รายละเอียดต่าง ๆ ของ ผู้เรียน อันเป็นประโยชน์ต่อการให้คำแนะนำปรึกษาช่วยเหลือ ช่วยในการสำรวจ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ช่วยในการแนะแนว ด้านการเรียนและอาชีพ

4. เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร ช่วยให้รู้สถานภาพทางการศึกษาที่แท้จริงของสถานศึกษา ช่วยทำให้เห็นข้อบกพร่องต่าง ๆ ในด้านการเรียนการสอนที่ควรปรับปรุง ใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา

Good (1973 : 209) การประเมินผลการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวกับการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน ต่อจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ได้แก่การจัดเครื่องมือการวัดผล การกำหนดเกณฑ์และระยะเวลา การกำหนดแนวปฏิบัติในการวัดผล ครูจะได้นำผลที่มาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน การติดตามผลเพื่อจะได้จัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน และจากการเรียนการสอนสิ้นสุดลง การประเมินผลจะช่วยให้ครูได้ตรวจสอบทั้ง จุดมุ่งหมายและเนื้อหาที่หลักสูตรกำหนดเป้าหมายที่เกิดแก่ผู้เรียน และยังเป็นการประเมินครูอีกด้วย

หลักการประเมินผลการเรียนรู้นั้น กรมวิชาการ (2535 : 12) กล่าวไว้ว่า การตรวจสอบผู้เรียนว่าได้พัฒนาไปตามที่หลักสูตรกำหนดไว้หรือไม่ ผู้ตรวจสอบจำเป็นต้องอยู่ใกล้ชิดกับผู้เรียน และศึกษาพฤติกรรมของผู้เรียนโดยตลอด รู้จักและเข้าใจผู้เรียนในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างดี สามารถประเมินผลได้ดีที่สุด ก็คือ ครูผู้สอนนั่นเอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

"การประเมินผลการเรียนเป็นกระบวนการต่อเนื่องของการเรียนการสอน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของผู้เรียนให้ดีขึ้น และเพื่อให้บรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้ อีกทั้งยังเป็น ข้อมูลในการปรับปรุงการสอนของครูให้ดีขึ้นอีกด้วย"

หลักสูตรได้ระบุสิ่งที่คาดหวังว่าจะให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน การกำหนดคุณลักษณะที่ต้องการของผู้เรียน รวมทั้งแนวทางดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย ในการนำหลักสูตรไปใช้ ผู้ใช้หลักสูตรจะต้องวิเคราะห์จุดหมายของหลักสูตร ให้เป็นวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจน เพื่อจะได้จัด กิจกรรมการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์การเรียนรู้ ตามวัตถุประสงค์การเรียนการสอนกำหนด และการที่ผู้ใช้หลักสูตรจะตรวจสอบหรือทราบผล ที่เกิดจากการเรียนการสอนเป็นอย่างไร มีสิ่งใดบ้างที่ต้องปรับปรุงแก้ไข ผู้เรียนได้บรรลุวัตถุประสงค์การเรียนการสอนที่ตั้งไว้

พนัส หันนาคินทร์ (2528 : 243) ได้ให้ความหมายของการวัดผลประเมินผลไว้ว่า

การวัด หมายถึง การเปรียบเทียบสิ่งที่เราต้องการทราบ หรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกับมาตรฐานที่เรากำหนดขึ้นใช้เอง หรือมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับว่าเป็นมาตรฐานที่ถูกต้อง

การประเมินผล หมายถึง การนำคะแนนหรือข้อมูล มาทำการกำหนดคุณค่าว่าคะแนนที่นักเรียนได้รับนั้นมีคุณค่าที่พึงพอใจเพียงใด ซึ่งไม่มีมาตรฐานตายตัว ต้องพิจารณาจากสิ่งแวดล้อมและองค์ประกอบอื่น ๆ

สรุปได้ว่า การวัดผล คือการกำหนดหน่วยได้แก่ ปริมาณ สิ่งของที่ต้องการจะวัด โดยใช้เครื่องมือในการวัด เพื่อที่จะทราบปริมาณ จำนวนหรือคุณภาพของสิ่งของ เหตุการณ์ หรือบุคคล ส่วนการประเมินผล หมายถึง กระบวนการตัดสินคุณค่าของสิ่งของ หรือการกระทำใด ๆ โดยนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ซึ่งทั้งการวัดและการประเมิน เป็นการตรวจสอบพฤติกรรมของนักเรียนว่ามีความรู้ ทักษะกระบวนการ และเจตคติ ความมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอนหรือไม่ ก่อนจะมีการวัดผลประเมินผล ครูควรแจ้งให้นักเรียนทราบจุดประสงค์การเรียนรู้ เกณฑ์การผ่านรายวิชา จึงจะถือว่าการประเมินผลครบตามทักษะกระบวนการ

กระทรวงศึกษาธิการ (2534 : 3) ใช้หลักการประเมินผลดังต่อไปนี้

1. ประเมินผลการเรียนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละรายวิชา

2. ประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนและเพื่อตัดสินผลการเรียน

การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการรู้ให้ปฏิบัติ ดังนี้

1. แจ้งให้ผู้เรียนทราบจุดประสงค์การเรียนรู้ วิธีประเมินผลการเรียน เกณฑ์การผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้

2. จุดประสงค์การเรียนรู้ ต้องครอบคลุมพฤติกรรมด้าน พุทธิพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัยและเน้นทักษะกระบวนการ

การวัดผลประเมินผลต้องทำ 3 ระยะ

1. ประเมินก่อนเรียนเพื่อศึกษาความรู้พื้นฐานของผู้เรียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ประเมินระหว่างเรียน ประเมินเป็นระยะ ๆ หลังจากจบจุดประสงค์นั้น ๆ

3. ประเมินปลายภาคเรียน เพื่อตรวจสอบผลการเรียนให้ครอบคลุมทุกจุดประสงค์

การตัดสินผลการเรียนให้นำคะแนนระหว่างเรียนมารวมกับคะแนนปลายภาค แล้วนำเปลี่ยนเป็นระดับผลการเรียน ดังนี้

4	หมายถึง	ผลการเรียนดีมาก
3	หมายถึง	ผลการเรียนดี
2	หมายถึง	ผลการเรียนปานกลาง
1	หมายถึง	ผลการเรียนผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด
0	หมายถึง	ผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 5) กล่าวว่า การวัดผลประเมินผลการเรียนรู้อย่างเหมาะสม ครูควรทำข้อสอบเป็นและที่สำคัญ ต้องใช้ข้อสอบให้สอดคล้องกับหลักการและจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ ไม่ควรยึดติดกับ อัตนัย-ปรนัย ควรคำนึงถึงความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่ต้องการวัดหรือประเมิน ข้อสอบที่เรียกว่า ปรนัย ไม่มีเฉพาะแบบเลือกตอบเท่านั้น ยังมีแบบเติมคำ เติมข้อความ แก้คำผิดหรือประโยคที่ผิด ให้ถูกต้อง ควรใช้หลายแบบตามลักษณะของเนื้อหาวิชาและ กิจกรรม เช่น แบบเขียนบรรยาย แบบตอบสั้น ๆ (Short Answer) แบบเขียนตอบอย่างเสรี อธิบาย หรือพรรณนา ถ้าถามเป็นประเด็นชัดเจน ใครตรวจก็ให้คะแนนไม่ต่างกันมาก

การสร้างและการใช้ข้อสอบเหมือนกับการถามในการสนทนากัน ครูที่ถามเป็นย่อมทำให้ผู้เรียนอยากตอบอยากรู้ อยากเรียนฉันใด ครูที่สร้างข้อสอบและการใช้ข้อสอบเป็น ก็กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากตอบ อยากรู้ อยากเรียน และอยากแสดงออกฉันนั้น ผู้เรียนจะไม่เห็นข้อสอบเป็นที่น่ากลัวอีกต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (2543 : 295) ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้ระบุวิธีการประเมินผลการเรียนการสอนไว้ว่า ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผลผู้เรียน โดยพิจารณาจากการพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอน ตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ และรูปแบบการศึกษา โดยใช้วิธีการประเมินผลหลากหลายในการประเมินผู้เรียน แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. แฟ้มสะสมงาน (Portfolio) เป็นการเก็บชิ้นงานของนักเรียน เพื่อนำมาประเมิน ผู้ประเมิน คือ ครู นักเรียน และผู้ปกครอง โดยครูจะประเมินงานที่นักเรียนออกมานำเสนอหน้าชั้น ส่วนนักเรียนจะประเมินการทำงานและผลงานของกลุ่มโดยหัวหน้ากลุ่มเป็นผู้ประเมิน ส่วนผู้ปกครองจะประเมินผลงานที่นักเรียนนำเสนอโดยเขียนแสดงความคิดเห็น แล้วครูให้นักเรียนเก็บรวบรวมไว้เป็นเล่มเพื่อส่งให้ผู้ปกครองของเด็กแต่ละคน ได้ทราบพฤติกรรมการเรียนของลูกตน แฟ้มสะสมงานจะมีข้อมูลของเด็กแต่ละคนครบสมบูรณ์ตั้งแต่ประวัติส่วนตัว ตลอดจนผลการเรียนแต่ละคน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. การสอบจุดประสงค์ ครูออกข้อสอบทดสอบเด็กตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของเด็กแต่ละสมรรถภาพ ประเมินว่าผ่านหรือไม่ผ่าน โดยใช้เกณฑ์ 100 คะแนน ต้องผ่าน 60 คะแนน ข้อสอบ 10 ข้อ ต้องผ่าน 6 ข้อ หรือ 20 ข้อ ต้องผ่าน 12 ข้อ เป็นต้น

3. การสอบประจำภาค หนึ่งปีจะสอบ 2 ครั้ง โดยจะแบ่งคะแนนออกเป็น 2 ส่วน คือ ภาคความรู้ และภาคปฏิบัติ เช่น

- วิชาภาษาไทยภาคปฏิบัติ 50 คะแนน ภาคความรู้ 50 คะแนน
- วิชาคณิตศาสตร์ภาคปฏิบัติ 20 คะแนน ภาคความรู้ 80 คะแนน
- วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตภาคปฏิบัติ 30 คะแนน ภาคความรู้ 70 คะแนน
- วิชาสร้างเสริมลักษณะนิสัยภาคปฏิบัติ 40 คะแนน ภาคความรู้ 60 คะแนน
- วิชาการงานพื้นฐานอาชีพภาคปฏิบัติ 70 คะแนน ภาคความรู้ 30 คะแนน

สำหรับความหมายของระดับผลการเรียน แสดงดังตารางที่ 2.3

ตารางที่ 2.3 แสดงความหมายของระดับผลการเรียน

ระดับผลการเรียน	ความหมาย	ช่วงคะแนนร้อยละ
4	ผลการเรียนดีมาก	80 — 100
3	ผลการเรียนดี	70 — 79
2	ผลการเรียนปานกลาง	60 — 69
1	ผลการเรียนผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ	50 — 59
0	ผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ	0 - 49

เกณฑ์พิจารณาตัดสินผลการเรียนมี 3 เกณฑ์ คือ

1. เกณฑ์เวลาเรียน ต้องมีเวลาเรียนอย่างน้อย ร้อยละ 80 ของเวลาเรียนตลอดปี

2. เกณฑ์จุดประสงค์ ต้องผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 ของจำนวนจุดประสงค์ในแต่ละกลุ่มประสบการณ์

3. เกณฑ์ระดับผลการเรียน ระดับผลการเรียนปลายปีได้ระดับ "1" ขึ้นไป ทุกกลุ่มประสบการณ์

สรุปได้ว่า การวัดและการประเมินผลการเรียนการสอน เป็นกระบวนการที่เกี่ยวกับความก้าวหน้าของนักเรียนที่มีต่อจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยการจัดทำเครื่องมือการวัดผล การกำหนดเกณฑ์และระยะเวลา การกำหนดแนวปฏิบัติให้ครู-อาจารย์ นำไปปฏิบัติในการวัดผลและนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์ปรับปรุงการเรียนการสอน การติดตามผลนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาเพื่อจะได้จัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน การวัดผลประเมินผลการเรียนจะช่วยให้ครูได้ตรวจสอบทั้ง จุดหมาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และเนื้อหาที่หลักสูตรกำหนดเป้าหมายให้แก่ผู้เรียนและยังเป็นการประเมินครูผู้สอนด้วยว่า การสอนนี้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่

2.2.5 การจัดบรรยากาศการเรียนรู้

ประดินันท์ อุปรมัย (2523 : 125) ได้กล่าวถึง การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ มีหลายประการ คือ

1. บุคลิกภาพของครู รูปร่าง หน้าตา การแต่งกาย มีผลต่อการดึงดูดความสนใจของนักเรียน แต่บุคลิกภาพของครูที่มีอิทธิพลต่อชั้นเรียนอีกประการหนึ่งที่เห็นได้ชัด คือ สีหน้า ท่าทาง น้ำเสียง การใช้ คำพูด อารมณ์ของครู

2. พฤติกรรมของครู ที่มีอิทธิพลต่อบรรยากาศในชั้นเรียน คือ ครูที่มีทัศนคติที่ดีต่อการสอน มีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน และเป็นผู้ที่มองโลกในแง่ดี ย่อมเป็นผู้สร้างบรรยากาศให้เกิดขึ้นในชั้นเรียนที่ตนสอนได้มากกว่าครูที่ไม่มีทัศนคติที่ดีต่อการสอนและนักเรียนที่ตนสอน

3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และนักเรียนต่อนักเรียน มีผลต่อการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน ถ้าปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดี ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม ตอบคำถาม และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนให้มากที่สุด บรรยากาศในชั้นเรียนจะมีแต่ความสนใจ น่าสนุก อยากรู้อยากเห็น และกระตือรือร้น เพราะนักเรียนมีโอกาสเคลื่อนไหวได้ มีโอกาสได้ใช้ความคิดเห็นของตนเอง ได้แสดงความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ นักเรียนมองครูเป็นมิตร เกิดความเป็นกันเอง บรรยากาศในชั้นเรียนก็จะดีตามมาด้วย

4. ครูใช้แรงเสริมที่เหมาะสมกับนักเรียน ก็เป็นการสร้างบรรยากาศที่ดีในชั้นเรียนอีกแบบหนึ่ง การให้แรงเสริมที่ทำนั้นต้องเหมาะกับสภาพการณ์ ไม่จำเป็นต้องใช้แรงเสริมเฉพาะพฤติกรรมที่ดีที่สุด เท่านั้น แต่ควรใช้แรงเสริมกับพฤติกรรมที่ดีขึ้นกว่าเดิม โดยเฉพาะนักเรียนที่เรียนอ่อนและมีปัญหา ครูก็ควรให้แรงเสริมด้วย

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (มปพ : 20) พบว่า บรรยากาศการเรียนรู้ ที่ชุมชนมีส่วนร่วม มี 2 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

1. องค์กรชุมชนหรือองค์กรชาวบ้าน เกิดจากการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และทรัพยากรระหว่างคนภายใต้กระบวนการเรียนรู้ที่ชุมชนจัดขึ้น นำไปสู่การจัดการร่วมกันผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธุรกิจ และอุตสาหกรรมในชุมชน ในอีกแง่มุมหนึ่งขององค์กรชุมชน ที่มีฐานะเป็นองค์กรจัดทรัพยากรของชุมชน (ประเวศ วะสี. 2536 : 4) การจัดการขององค์กรนี้จะเป็นบ่อเกิดของประสบการณ์และความรู้ใหม่ ทำให้กระแสการเรียนรู้ของชุมชนเกิดขึ้นได้อย่างต่อเนื่องไม่จบสิ้น การเรียนรู้ขององค์กรชุมชนนี้ ส่วนใหญ่จะเริ่มต้นจากความพยายามของชาวบ้านที่แก้ปัญหาที่ประสบอยู่ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ จึงเริ่มจากจุดเล็ก ๆ ที่เกี่ยวพันกับชีวิตประจำวัน แล้วค่อยขยายออกไปสู่เนื้อหากิจกรรมที่ซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตทั้งหมด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. เครือข่ายการเรียนรู้ เป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการจัดการศึกษาของชุมชน เป็นการเรียนรู้ที่ชุมชนเข้มแข็งขึ้น และรู้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงภายนอก ซึ่งต้องอาศัยความรู้และบทเรียนที่หลากหลายจากองค์กรอื่นเข้ามาประยุกต์ใช้ทำให้การไปมาหาสู่ระหว่างชุมชนหรือองค์กรชุมชนจึงเป็นสิ่งจำเป็นและได้มาเป็นพื้นฐานของเครือข่าย การเรียนรู้ เครือข่ายการเรียนรู้ ก็หมายถึงความสัมพันธ์แบบหนึ่งที่เกิดจากการแลกเปลี่ยน เรียนรู้และพึ่งพาอาศัยระหว่างชุมชนหรือองค์กรของชุมชน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542 : 10) กล่าวว่า โรงเรียนกับการจัดการศึกษาในชุมชนมีรูปแบบที่สำคัญ ดังนี้

1. บทบาทของครู ผู้ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ ชุมชนเข้าไปมีบทบาทด้านนี้ผ่านผู้นำ ผู้รู้และผู้ทรงภูมิปัญญา ตลอดจนประเพณีและวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่สามารถนำมาเป็นเครื่องมือถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ และระบบคุณค่าที่ประชาชนมีอยู่ไปสู่นักเรียน การถ่ายทอดและประสบการณ์โดยผู้นำและผู้รู้ของชุมชนในระบบการศึกษาของโรงเรียน มักทำอย่างเป็นทางการ คนเหล่านี้จะได้รับแต่งตั้งให้เป็นครูชาวบ้าน หรือเป็นวิทยากรภายนอก หรือผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น และได้รับมอบหมายจากโรงเรียนให้ทำหน้าที่สอนหรือถ่ายทอดความรู้ ตลอดจนประสบการณ์ที่มีอยู่ให้กับนักเรียน นอกจากนี้แล้วชุมชนยังใช้ประเพณีและพิธีกรรมทางศาสนาที่จัดขึ้น ตามวัฏจักรของแต่ละชุมชนมาเป็นเครื่องมือ ดึงให้นักเรียนเข้าไปสู่การเรียนรู้ ซึ่งเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ของชุมชน

ทองดี แย้มสรวล (2543 : 15) กล่าวว่า การที่จะให้นักเรียนชอบหรือเรียนอย่างมีความสุขต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ เช่น ตัวครูเองมีความพยายาม มุ่งมั่นที่จะแก้ปัญหาและศึกษาหาแนวทางหรือวิธีการต่าง ๆ ที่จะแก้ไขหรือสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพของตนเอง ครูต้องสร้างบรรยากาศความเป็นกันเอง ระหว่างครูกับศิษย์ ลดช่องว่างต่าง ๆ ลง ให้ความรักความเมตตาต่อศิษย์ถือเป็นสมบัติเบื้องต้นที่ครูต้องมี

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 5-6) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เชื่อว่า พ่อแม่ คือ คนที่เป็นครูที่ดีที่สุด พ่อแม่ คือคนที่มีพลัง มีทุกสิ่งทุกอย่าง รวมทั้งมีความตั้งใจและปรารถนาดีต่ออนาคตของลูก ดังนั้นผู้ปกครองจึงมีส่วนร่วมในการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้กับลูก

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้นำสาระสำคัญ 2 ส่วนมาระบุไว้ คือ

1. การศึกษาเป็นสิทธิของผู้เรียน ครูเป็นเพียงผู้จัดการ

2. คนทุกคนในสังคมไทย จะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พ่อแม่ ผู้ปกครอง จึงมีโอกาสและบทบาทในการจัดการศึกษาให้กับลูก และรายงานผลการประเมินให้กับสถานศึกษา ดูแลประเมินผลการเรียน ถ้าพ่อแม่ไม่ถนัดวิชาใด ก็ให้สถานศึกษาจัดเฉพาะวิชาให้ สำนักการศึกษา กำลังทำรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาโดย ให้พ่อแม่ผู้ปกครองของเด็กไปติดต่อกับ สถานศึกษาแห่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใดแห่งหนึ่ง เพื่อทำความเข้าใจ เรื่อง การจัดหลักสูตร การศึกษา ค่าใช้จ่ายที่เป็นแนวทาง วิธีการจัดการเรียนรู้ให้กับลูกหลานของตน เพื่อลูกหลานของตนจะได้เป็นอนาคตของครอบครัว สังคมและประเทศชาติสืบต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542 : 6) กล่าวว่า พ่อแม่ ผู้ปกครอง มีบทบาทในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ดังนี้

1. ด้านการวางแผนการศึกษา พ่อแม่ ผู้ปกครอง ต้องมีส่วนในการวางแผนการศึกษา จัดการศึกษาระหว่างครูกับผู้ปกครอง และผู้ปกครองกับผู้ปกครอง

2. ด้านการพัฒนาโรงเรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ที่เข้ามาเป็นคณะกรรมการโรงเรียน มีส่วนพัฒนาโรงเรียน เช่น สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน อาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ บุคลากร การเรียนการสอน งบประมาณของโรงเรียน

3. ด้านหลักสูตร ช่วยกำหนดหลักสูตรให้สอดคล้องกับความเป็นจริง จัดตั้งกลุ่มครู ผู้ปกครอง เพื่อร่วมกันกำหนดแนวทาง และวิธีปฏิบัติ เพื่อให้หลักสูตรตรงกับความต้องการมากที่สุด

4. ด้านการเรียนการสอน พ่อแม่ ผู้ปกครองที่มีความสามารถเฉพาะทาง ประสงค์ที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน พร้อมให้ผู้มีประสบการณ์ในชีวิตมาบรรยายและให้ความรู้กับเด็ก

5. ด้านบุคลากร ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง ได้ให้ข้อคิดว่าภาระหลักที่สำคัญที่สุดของโรงเรียนและครูที่ดำเนินการไปแล้ว การใช้การประเมินผลผู้เรียนเป็นตัวชี้วัด ยังขาดความสมบูรณ์ในการประเมินครู ผู้สอน ควรให้พ่อแม่ ผู้ปกครองประเมินครูผู้สอน เพื่อจะได้ทราบถึงคุณภาพและมาตรฐานของครู ควรให้บทบาทพ่อแม่ในการวิพากษ์วิจารณ์การสอนของครูได้ โดยไม่มีผลกระทบต่อเด็กที่เรียนอยู่ในโรงเรียน

ด้านการปกครอง พ่อแม่ ผู้ปกครอง เห็นสภาพแวดล้อมภายนอกโรงเรียน มีสิ่งล่อใจนักเรียนค่อนข้างมาก เช่น สถานเริงรมย์ ศูนย์การค้า สถานที่ท่องเที่ยว ส่วนเรื่องทะเลาะวิวาทระหว่างกัน พ่อแม่ ผู้ปกครองควรติดต่อกับฝ่ายปกครองทันที

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 4) การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครอง แบ่งออกเป็น 6 รูปแบบ คือ

1. การอบรมเลี้ยงดูในฐานะเป็นพ่อแม่ เป็นการเลี้ยงดูที่ถูกต้องและเหมาะสม โดยเฉพาะการจัดอาหาร อาหารเสริมและการเตรียมความพร้อม ด้านร่างกายของเด็ก เพื่อเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้

2. การสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน คือ การที่พ่อแม่มีเจตคติที่ดี ผู้ให้บริการด้านการจัด การศึกษาแก่บุตรหลาน จึงเน้นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันครอบครัวกับหน่วยงานทางการศึกษาในทุกระดับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. งานอาสาสมัคร เพื่อการศึกษากิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียน ไม่สามารถดำเนินงานเพียงเฉพาะลำพังบุคคล แต่ต้องได้รับการสนับสนุนจากชุมชนต่าง ๆ

4. การจัดระบบการเรียนการสอนที่บ้าน คือการจัดสภาพแวดล้อม ที่อยู่อาศัยที่เอื้อ ต่อกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก เริ่มจากขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมประจำครอบครัว จนถึงการแสวงหาและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

5. การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน โดยการเปลี่ยนสถานะจากการมีส่วนร่วมทางการศึกษาที่บ้านมาสู่การดำเนินงานในโรงเรียน โดยเฉพาะเข้ามาร่วมคิด วิเคราะห์และแก้ปัญหาต่าง ๆ

6. การเป็นผู้ประสานงานในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา คือ เป็นผู้ประสานงานให้โรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และนักเรียนเกิดการเชื่อมโยงระหว่างกัน ด้วยการระดมบุคลากร เงินทุน วิทยาการใหม่ ๆ และระบบการบริหารงาน เพื่อช่วยให้โรงเรียนบริหารงานได้อย่างแท้จริง

กลวิธีในการส่งเสริมบทบาทพ่อแม่ ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในการศึกษาแยกเป็น

1. การส่งเสริมการอบรมเลี้ยงดูตามธรรมชาติฐานะเป็นพ่อแม่ เช่น การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว สร้างเครือข่ายให้บริการต่าง ๆ ของชุมชน เพิ่มจำนวนพ่อแม่ เข้ามาร่วม กิจกรรมกับโรงเรียน สร้างศูนย์ข้อมูลด้านการเรียนการสอน

2. ส่งเสริมระบบการสื่อสารระหว่างพ่อแม่ ผู้ปกครองกับโรงเรียน เช่น การส่งเสริมการสร้างระบบสื่อสารสองทาง เพื่อให้ได้ข้อมูล เด็กที่มีความทันสมัยและทันต่อความต้องการของ พ่อแม่ผู้ปกครองและโรงเรียน ส่งเสริมให้พ่อแม่ ผู้ปกครองและโรงเรียนสร้างฐานข้อมูล เด็ก ร่วมกันจัดระบบการประชุมร่วมกันระหว่างพ่อแม่ ผู้ปกครองและโรงเรียน

3. ส่งเสริมให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง มีบทบาทในกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน เช่น ส่งเสริมให้รับรู้กระบวนการเรียนรู้ของเด็กทั้งในและนอกชั้นเรียนเผยแพร่ความรู้ข้อมูลข่าวสาร

4. การสร้าง พ่อแม่ ผู้ปกครอง ให้เป็นอาสาสมัครทางการศึกษา เช่น สร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรระหว่างผู้บริหารและบุคลากรของโรงเรียนกับผู้ปกครองส่งเสริมปัจจัย สนับสนุนการดำเนินงานอาสาสมัคร สร้างหลักประกันว่าบทบาทนี้จะมั่นคงและเป็นที่ยอมรับ

5. การส่งเสริมด้านการตัดสินใจ แบบมีส่วนร่วม เช่น เผยแพร่สิทธิและรูปแบบวิธีการต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วม ส่งเสริมจัดตั้งกลุ่มครู ผู้ปกครอง อบรมความรู้เกี่ยวกับการบริหารการศึกษา จัดหาตำแหน่งและส่งเสริม พร้อมให้โอกาสพ่อแม่ ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมตัดสินใจทางการศึกษา

6. การส่งเสริมความร่วมมือกับชุมชน เช่น เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ส่งเสริมระบบหุ้นส่วนกับภาคธุรกิจในท้องถิ่น เปิดโอกาสให้เด็กด้อยโอกาสได้รับการอุปการะคุณจากสังคมให้มากที่สุด

ดังนั้นบทบาทพ่อแม่ ผู้ปกครองในการจัดการศึกษา จึงมีส่วนสำคัญมาก รัฐพร้อมที่จะให้การส่งเสริมและสนับสนุน เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ อย่างเต็มรูปแบบ ในการปฏิรูปการศึกษาต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุปได้ว่าการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้เรียนจากประสบการณ์จริงจากสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนที่อำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ จากความร่วมมือจากบิดา มารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 สาระสำคัญของงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

ชวนชม คำหอมกุล (2527 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานทางวิชาการของโรงเรียนเอกชน ในกรุงเทพมหานคร ผลของการวิจัยพบว่า การบริหารวิชาการด้านหลักสูตร องค์ประกอบของหลักสูตร การวัดผลประเมินผลการเรียนการสอน โรงเรียนมีการปฏิบัติมาก และมีปัญหาน้อย ส่วนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การนิเทศ และการพัฒนาบุคลกร การสอนในโรงเรียน ปฏิบัติน้อยและมีปัญหามาก ข้อเสนอแนะสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ควรหาทางช่วยเหลือโรงเรียนด้านการนิเทศ และการพัฒนาบุคลากรทางการสอนให้มากขึ้น เพื่อปรับปรุงคุณภาพครู เพื่อนำมาจัดสภาพการเรียนการสอน

พรทิพย์ ธีรรางกูร (2522 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเกี่ยวกับสภาพทางโสตทัศนูปกรณ์ของสถานศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า สถานศึกษายังขาดแคลนอุปกรณ์ เพื่อประกอบการสอนของครู เนื่องจากครูขาดความรู้และการผลิตสื่อการสอนใช้เอง นอกจากนั้นครูยังมีชั่วโมงการสอนมากเกินไปไม่มีเวลาเตรียมและจัดหาวัสดุอุปกรณ์การสอน

กู้ศักดิ์ สารกิตติพันธ์ (2538 : 95-96) ทำการวิจัยความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานของโรงเรียน ด้านการพัฒนาระบบสารสนเทศ ข้อมูลข่าวสาร โดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์ ทำให้ผู้ปกครองทราบข้อมูลข่าวสารจากโรงเรียนได้หลายทาง และรวดเร็วจาก Internet ได้

สุบิน ภุมรินทร์ (2532 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาการประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี โดยสอบถามจากผู้บริหารโรงเรียนจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 57 คน และครูผู้สอน จำนวน 114 คน ในเรื่องของกระบวนการการประเมินผลการปฏิบัติงาน เทคนิคการประเมินผลการปฏิบัติงาน รวมทั้งปัญหาและข้อเสนอแนะในการประเมินผล การประเมินผลการปฏิบัติงาน พบว่า การประเมินผลการปฏิบัติงานของ ข้าราชการครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี เป็นการประเมินผลตามระเบียบข้อตกลงของทางราชการ มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อนำผลการประเมินไปใช้ประกอบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน และเลื่อนตำแหน่งของข้าราชการ ส่วนการนำผลไปใช้อย่างอื่นมีน้อยมาก วิธีการประเมินผลส่วนใหญ่ ใช้วิธีการสังเกต การสอบถาม และการตรวจสอบผลงาน ปัญหาสำคัญของการประเมินผลการปฏิบัติงานได้แก่ การประเมินสิ่งที่เป็นนามธรรม และปัญหาข้อจำกัดเรื่อง 2 ขั้น รวมถึงการแบ่งกลุ่มของระดับของข้าราชการด้วย ข้อค้นพบประการหนึ่ง กลุ่มครูเพียงร้อยละ 13.15 ที่มีส่วนร่วมในการประเมิน

ประสงค์ อวิโรจนกุล (2534 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องพฤติกรรม การปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูที่สัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานด้านวิชาการของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู และผลการปฏิบัติงานด้านวิชาการของครูโรงเรียนประถมศึกษา ระหว่างโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่นกับโรงเรียนประถมศึกษาทั่วไป โดยศึกษาจากครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวนทั้งสิ้น 559 คน จำแนกเป็นครูจากโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น จำนวน 214 คน และจากโรงเรียนประถมศึกษาทั่วไป จำนวน 345 คน ในการศึกษาได้จำแนกการศึกษาเป็น 2 ด้าน คือ พฤติกรรมการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู เช่น ความรอบรู้และสอนดี ความมีคุณธรรม จรรยาบรรณ และความมุ่งมั่นพัฒนา และการปฏิบัติงานด้านวิชาการ เช่น งานด้านหลักสูตร และการนำไปใช้ งานการเรียนการสอน งานสื่อการสอน งานส่งเสริมการสอน งานวัดผลประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศการศึกษา งานวางแผน กำหนดวิธีดำเนินงาน และงานประชุมอบรมทางวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของครูโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น ปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู รวมทั้งการปฏิบัติงานด้านวิชาการสูงกว่าครูโรงเรียนประถมศึกษาทั่วไป

ประภิน วีระศิลป์ (2535 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนคาทอลิกในกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบและปัญหาการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนคาทอลิกในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยที่ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน 45 คน และครู 316 คน จากโรงเรียนคาทอลิก จำนวน 64 โรงเรียน แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ประเด็น ตามขั้นตอนของระบบการประเมินผลการปฏิบัติงาน ได้แก่ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินผลการปฏิบัติงาน 2) การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานของการปฏิบัติงาน 3) การรวบรวมและตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน 4) การประเมินผลการปฏิบัติงาน และ 5) การแจ้งและอภิปรายผลการประเมินกับผู้ถูกประเมิน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนคาทอลิกในกรุงเทพมหานครมีการปฏิบัติทั้ง 4 ขั้นตอน โดยมีส่วนที่ควรปรับปรุง คือ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติงาน โดยผู้ร่วมงานทุกกลุ่ม 2) การกำหนดมาตรฐานของการปฏิบัติงานที่ชัดเจน 3) การกำหนดวิธีการและเกณฑ์ในการประเมิน และ 4) การอภิปรายผลการประเมินกับครูผู้ถูกประเมินในบรรยากาศที่เปิด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วริศรา ศรีสวัสดิ์ (2535 : บทคัดย่อ) การวิจัยเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอน วิชางานช่างประดิษฐ์และวิชางานบ้าน ระดับประถมศึกษา จังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างเป็นครูที่สอนงานช่างประดิษฐ์ และงานบ้านชั้น ป.5, 6 ผลการวิจัยพบว่า

1. สถานภาพของครูพบว่าครูส่วนใหญ่ที่มีประสบการณ์สอน 5-10 ปี มีวุฒิการศึกษา ระดับปริญญาตรี วิชางานช่างประดิษฐ์และวิชางานบ้าน ผู้บริหารมอบหมายให้สอนและเป็นครูประจำชั้นสอนทุกวิชา ปัญหาในการสอน คือ ครูขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร และขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ในการเรียนการสอน

2. ผู้บริหารมีทัศนคติที่ดีต่อการจัดการเรียนการสอนดี แต่ควรจัดหาวิทยากรหรือศึกษานิเทศก์มาอบรม แนะนำวิธีการสอนของครู ส่วนสื่อการสอน ครูผู้สอนผลิตเอง ทำให้มีปัญหาด้านการเรียนการสอน เพราะครูมีภาระหน้าที่การสอนและหน้าที่อื่น ๆ อีกมาก

3. ปัญหาด้านงบประมาณขอความร่วมมือจากผู้ปกครอง เรื่อง วัสดุอุปกรณ์บางส่วน ด้านหลักสูตร ครูทำความเข้าใจหลักสูตร โดยการศึกษาด้วยตนเองและขอเข้ารับการอบรม

4. ครูมีความเห็นว่าผู้บริหารควรจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับใช้ในการเรียนการสอนให้ และควรมีเงินทุนหมุนเวียน เพื่อจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ ครูผู้สอนควรมีส่วนร่วมในการร่างหลักสูตร และทำเอกสารการสอนเพื่อปรับปรุงหลักสูตรให้มี เนื้อหาเหมาะสมกับเวลาและสภาพความต้องการของท้องถิ่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยขอเสนอรายละเอียดตามหัวข้อต่อไปนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2543 ซึ่งมีทั้งหมด 20 โรงเรียน จำนวน 420 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2543 โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 201 คน มีวิธีดำเนินการดังนี้

ขั้นที่ 1 รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับรายชื่อครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร

ขั้นที่ 2 นำรายชื่อครูทั้งหมด มาจัดแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ตามประสบการณ์การสอน คือประสบการณ์การสอนต่ำกว่า 5 ปี ประสบการณ์การสอน 5-15 ปี และประสบการณ์การสอนมากกว่า 15 ปี

ขั้นที่ 3 สุ่มตัวอย่าง ตามสัดส่วนของครูแต่ละประสบการณ์การสอน โดยใช้ขนาดตามตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (อ้างในยุทธพงษ์ กัยวรรณ. 2543 : 75) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 201 คน ดังแสดงใน ตารางที่ 3.1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามประสบการณ์การสอน

ประสบการณ์การสอน	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
ต่ำกว่า 5 ปี	105	50
5 – 15 ปี	102	49
มากกว่า 15 ปี	213	102
รวม	**420**	**201**

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ซึ่งมี 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ(Check List) จำนวน 2 ข้อ

ตอนที่ 2 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน จำนวน 50 ข้อ คือ

1. การจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร จำนวน 7 ข้อ
2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จำนวน 14 ข้อ
3. การจัดสื่อการเรียนรู้ จำนวน 10 ข้อ
4. การวัดและประเมินผล จำนวน 10 ข้อ
5. การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ จำนวน 9 ข้อ

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ

5 หมายถึง มีการจัดกระบวนการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด
4 หมายถึง มีการจัดกระบวนการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก
3 หมายถึง มีการจัดกระบวนการเรียนรู้อยู่ในระดับปานกลาง
2 หมายถึง มีการจัดกระบวนการเรียนรู้อยู่ในระดับน้อย
1 หมายถึง มีการจัดกระบวนการเรียนรู้อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.2.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถาม ที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า
2. สร้างแบบสอบถามที่เกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ให้ครอบคลุม 5 ด้าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. นำแบบสอบถามที่สร้างไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้เทคนิค IOC และพิจารณาความเหมาะสม ความครอบคลุมของตัวคำถาม

4. คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC $\geq$ +0.5 ซึ่งหมายถึงข้อคำถาม ข้อนั้นมีความตรงเชิง เนื้อหา สำหรับข้อ คำถามที่มีค่า IOC $<$ +0.5 นำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้ค่า IOC ระหว่าง 0.60 – 1.00

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิมีรายชื่อ ดังนี้

1. ดร.อุษา คงทอง	อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์
2. ผศ.ดร.อรสา จรูญธรรม	อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์
3. อาจารย์เต็มจิต สุวรรณสินธุ์	อาจารย์ 3 ระดับ 8 โรงเรียนสุเหร่าบึงหนองบอน
4. อาจารย์ประไพ ศรีสุข	หัวหน้าสายวิชาภาษาไทย โรงเรียน วัดลาดกระบัง
5. อาจารย์วิมล พุฒพลายงาม	ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดบำรุงรื่น

5. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

6. นำผลการทดลองใช้มาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC$^+$ เพื่อหาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร	จำนวน 7 ข้อ	มีค่าความเที่ยง 0.85
2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	จำนวน 14 ข้อ	มีค่าความเที่ยง 0.87
3. การจัดสื่อการเรียนรู้	จำนวน 10 ข้อ	มีค่าความเที่ยง 0.90
4. การวัดและประเมินผล	จำนวน 10 ข้อ	มีค่าความเที่ยง 0.81
5. การจัดบรรยากาศการเรียนรู้	จำนวน 9 ข้อ	มีค่าความเที่ยง 0.87
	รวมทั้งฉบับ	**มีค่าความเที่ยง 0.85**

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. กำหนดระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. นำหนังสือจากงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. นำหนังสือจากผู้อำนวยการไปยังโรงเรียนที่มีครูเป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียนเก็บรวบรวมข้อมูล

4. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยเริ่มเก็บตั้งแต่วันที่ 12 กุมภาพันธ์ ถึง 12 มีนาคม 2544 เป็นเวลา 1 เดือน

5. นำข้อมูลที่ได้จากการสอบถาม ครูมาวิเคราะห์ โดยมีการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยดังนี้

ค่าเฉลี่ย	การแปลความหมาย
4.50-5.00	มีการปฏิบัติการจัดกระบวนการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด
3.50-4.49	มีการปฏิบัติการจัดกระบวนการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก
2.50-3.49	มีการปฏิบัติการจัดกระบวนการเรียนรู้อยู่ในระดับปานกลาง
1.50-2.49	มีการปฏิบัติการจัดกระบวนการเรียนรู้อยู่ในระดับน้อย
1.00-1.49	มีการปฏิบัติการจัดกระบวนการเรียนรู้อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC^{+} ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. หาค่าความถี่และร้อยละของข้อมูลที่เป็นสถานภาพทั่วไป

2. หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นรายข้อ รายด้าน และภาพรวม

3. ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จำแนกตามประสบการณ์การสอนของครู เป็นรายด้าน และภาพรวม โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และถ้าพบความแตกต่างจะนำไปเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ภายหลังโดยใช้ วิธีของ Scheffe´

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.5.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2526 : 89-90) ดังสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

2. หาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค ดังสูตร

$$\alpha = \frac{k}{k-1}\left[1-\frac{\sum s_1^2}{s_t^2}\right]$$

เมื่อ α แทน สัมประสิทธิ์ความเที่ยงของแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

k แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม

$\sum s_1^2$ แทน ผลรวมของค่าความแปรปรวนของคะแนนแบบสอบถามแต่ละข้อ

s_t^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนรวมของแบบสอบถามทั้งฉบับ

3.5.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าร้อยละ (Percentage)

$$P = \frac{n}{N} \times 100$$

P แทน ค่าร้อยละ

n แทน จำนวนคนที่ต้องการหาค่าร้อยละ

N แทน จำนวนคนทั้งหมด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. หาค่าเฉลี่ย (Mean) ดังสูตร

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{n}$$

$\bar{x}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนน

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

3. หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ดังสูตร

$$SD = \sqrt{\frac{\sum (x - \bar{x})^2}{n - 1}}$$

SD แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

x แทน คะแนน

$\bar{x}$ แทน ค่าเฉลี่ย

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

4. ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จำแนกตามประสบการณ์การสอนของครู เป็นรายด้าน และภาพรวม โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ดังสูตร

$$F = \frac{MS_b}{MS_W} ; df_1 = k-1 , df_2 = n-k$$

เมื่อ F แทน อัตราส่วนระหว่างความแปรปรวนระหว่างกลุ่มกับความแปรปรวนภายในกลุ่ม

MS_b แทน ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม

MS_W แทน ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

n แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

k แทน จำนวนของระดับประสบการณ์การทำงานของครู

df แทน ชั้นแห่งความเป็นอิสระ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ถ้าทดสอบ F – test แล้ว พบว่า ค่าเฉลี่ยของการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการเปรียบเทียบภายหลังโดยใช้วิธีของ Scheffe´ ดังสูตร

$$CV_d = \sqrt{(k-1)(F^*)(MS_W)\left(\frac{1}{n_i}+\frac{1}{n_j}\right)}$$

CV_d แทน ค่าวิกฤต

k แทน จำนวนของระดับประสบการณ์การทำงานของครู

F* แทน F ที่เปิดจากตาราง Critical Value

MS_w แทน ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

n แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4
การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การสอน โดยผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเปรียบเทียบการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การสอน

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยแยกวิเคราะห์และเสนอผลการวิเคราะห์เป็นรายข้อ ซึ่งประกอบด้วย วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การสอน และวิชาที่สอน โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลหาความถี่และร้อยละ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 4.1 – 4.2

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของครูที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามวุฒิการศึกษา

วุฒิการศึกษา	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	11	5.47
ปริญญาตรี	180	89.55
ปริญญาโท	10	4.98
รวม	**201**	**100.00**

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ครูที่ตอบแบบสอบถามมีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 5.47 วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 89.55 และวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 4.98

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของครูที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์การสอน

ประสบการณ์การสอน	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5 ปี	50	24.88
5 – 15 ปี	49	24.37
มากกว่า 15 ปี	102	50.75
รวม	**201**	**100.00**

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ครูที่ตอบแบบสอบถามมีประสบการณ์การสอนต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 24.88 มีประสบการณ์การสอน 5 – 15 ปี จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 24.37 และมีประสบการณ์การสอนมากกว่า 15 ปี จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 50.75

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เป็นรายข้อ รายด้าน และภาพรวม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตารางที่ 4.3 – 4.8

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมทุกด้าน

ด้าน	$\bar{X}$	SD	ระดับการปฏิบัติ
1. การจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร	3.54	0.62	มาก
2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.69	0.55	มาก
3. การจัดสื่อการเรียนรู้	3.42	0.59	ปานกลาง
4. การวัดและประเมินผล	3.61	0.63	มาก
5. การจัดบรรยากาศการเรียนรู้	3.47	0.70	ปานกลาง
รวม	**3.48**	**0.51**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.48)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.42 – 3.69 ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X}$ = 3.69) ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือการวัดและประเมินผล ($\bar{X}$ = 3.61) ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดสื่อการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 3.42) ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้านการจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร

รายการ	$\bar{X}$	SD	ระดับการปฏิบัติ
1. การจัดเนื้อหาสาระนอกเหนือจากบทเรียน	3.70	0.72	มาก
2. จัดให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน	3.71	0.75	มาก
3. จัดให้สอดคล้องกับความถนัดของผู้เรียน	3.64	0.74	มาก
4. จัดให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น	3.25	0.84	ปานกลาง
5. จัดให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเลือกเนื้อหาสาระ	3.20	0.85	ปานกลาง
6. จัดเนื้อหาสาระของหลักสูตรให้ผู้เรียนนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	3.76	0.82	มาก
7. จัดเนื้อหาสาระของหลักสูตรได้ทันสมัยและเป็นปัจจุบัน	3.66	0.81	มาก
รวม	**3.54**	**0.62**	**มาก**

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้านการจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.20 – 3.76 ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 4 รายการ และอยู่ในระดับปานกลาง 2 รายการ สำหรับรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จัดเนื้อหาสาระของหลักสูตรให้ผู้เรียนนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ($\bar{X} = 3.76$) ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือจัดให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน ($\bar{X} = 3.71$) ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ จัดให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเลือกเนื้อหาสาระ ($\bar{X} = 3.20$) ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

รายการ	$\bar{X}$	SD	ระดับการปฏิบัติ
1. จัดให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน	3.75	0.72	มาก
2. จัดให้สอดคล้องกับความถนัดของผู้เรียน	3.59	0.80	มาก
3. จัดโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล	3.60	0.75	มาก
4. จัดให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการคิด	3.75	0.67	มาก
5. จัดให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะในการแก้ปัญหา	3.70	0.78	มาก
6. จัดให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการจัดการ	3.46	0.80	ปานกลาง
7. จัดให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะในการนำความรู้มา ประยุกต์ใช้จริงในชีวิตประจำวัน	3.79	0.75	มาก
8. จัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง / ได้ลงมือปฏิบัติจริง	3.96	0.76	มาก
9. ส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่รู้แสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง	3.66	0.83	มาก
10. จัดกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็นแก้ปัญหาได้	3.81	0.73	มาก
11. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน	3.80	0.80	มาก
12. จัดกิจกรรมแบบบูรณาการโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ	3.63	0.78	มาก
13. จัดกิจกรรมโดยปลูกฝังคุณธรรมให้กับผู้เรียน	4.02	0.76	มาก
14. นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	3.08	0.80	ปานกลาง
รวม	**3.69**	**0.55**	**มาก**

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.69)

เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.08 – 4.02 ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 12 รายการ และอยู่ในระดับปานกลาง 2 รายการ สำหรับรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จัดกิจกรรมโดยปลูกฝังคุณธรรมให้กับผู้เรียน ($\bar{X}$ = 4.02) ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ จัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง/ได้ลงมือปฏิบัติจริง ($\bar{X}$ = 3.96) ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X}$ = 3.08) ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้านการจัดสื่อการเรียนรู้

รายการ	$\bar{X}$	SD	ระดับการปฏิบัติ
1. ใช้สื่อที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น	3.72	0.79	มาก
2. ใช้สื่อการสอนที่หลากหลายเชื่อมโยงกับประสบการณ์จริง	3.50	0.76	มาก
3. ใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัย	3.15	0.89	ปานกลาง
4. ใช้สื่อที่ผลิตจากวัสดุท้องถิ่น	3.17	0.81	ปานกลาง
5. พัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพสื่อการสอน	3.40	0.79	ปานกลาง
6. ใช้สื่อการสอนที่หลากหลายเพื่อตอบสนองความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน	3.24	0.78	ปานกลาง
7. ใช้สื่อการสอนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับเนื้อหา	3.65	0.69	มาก
8. ใช้สื่อการสอนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงออกอย่าง อิสระและฝึกทักษะการคิดค้นหาความรู้และการแก้ปัญหา	3.48	0.75	ปานกลาง
9. นำภูมิปัญญาชาวบ้าน เทคโนโลยีที่เป็นสื่อการสอนที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.00	0.89	ปานกลาง
10. ใช้สื่อการสอนอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน	3.63	0.84	มาก
รวม	**3.42**	**0.59**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้านสื่อการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.42)

เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.00 – 3.72 ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 5 รายการ และอยู่ในระดับปานกลาง 6 รายการ สำหรับรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ใช้สื่อที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น ($\bar{X}$ = 3.72) ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือใช้สื่อการสอนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับเนื้อหา ($\bar{X}$ = 3.65) ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นำภูมิปัญญาชาวบ้าน เทคโนโลยีที่เป็นสื่อการสอนที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอน ($\bar{X}$ = 3.00) ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้านการวัดและประเมินผล

รายการ	$\bar{X}$	SD	ระดับการปฏิบัติ
1. ใช้วิธีการวัดและประเมินที่เกิดจากการปฏิบัติจริงของนักเรียน	3.83	0.83	มาก
2. เปิดโอกาสให้นักเรียนประเมินตนเอง	3.44	0.86	ปานกลาง
3. เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.47	0.79	ปานกลาง
4. ใช้วิธีการวัดผลที่หลากหลาย	3.63	0.80	มาก
5. ใช้วิธีการประเมินผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง	3.74	0.88	มาก
6. นำผลการประเมินไปพัฒนานักเรียน	3.73	0.76	มาก
7. นำผลการประเมินไปปรับปรุงการสอนของครู	3.73	0.86	มาก
8. ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผล	3.25	0.80	ปานกลาง
9. มีการวิเคราะห์ข้อสอบและปรับปรุงข้อสอบให้ทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ	3.45	0.86	ปานกลาง
10. การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาสาระ ของหลักสูตร	3.78	0.88	มาก
รวม	**3.61**	**0.63**	**มาก**

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.61)

เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.25 – 3.83 ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 6 รายการ และอยู่ในระดับปานกลาง 4 รายการ สำหรับรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่เกิดจากการปฏิบัติจริงของนักเรียน ($\bar{X}$ = 3.83) ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาสาระของหลักสูตร ($\bar{X}$ = 3.78) ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผล ($\bar{X}$ = 3.25) ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้

รายการ	$\bar{X}$	SD	ระดับการปฏิบัติ
1. การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน	3.50	0.88	มาก
2. การส่งเสริมและจัดสภาพการเรียนรู้ในโรงเรียน	3.46	0.87	ปานกลาง
3. การส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้	3.02	0.87	ปานกลาง
4. จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของนักเรียน	3.49	0.87	ปานกลาง
5. จัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้เป็นกันเองกับผู้เรียนให้มากที่สุด เสมือนกับว่าเป็นบ้านผู้เรียน ให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก	3.49	0.98	ปานกลาง
6. การเสริมแรงด้วยการให้คำชมเชยหรือให้รางวัล	3.83	0.88	มาก
7. มีการเปลี่ยนแปลงบรรยากาศการเรียนรู้โดยการจัดห้องเรียนและเปลี่ยนแปลงรูปแบบของห้องเรียนอยู่เสมอ	3.59	0.88	มาก
8. มีการสร้างบรรยากาศให้ร่มรื่นโดยการปลูกต้นไม้บริเวณสถานที่เรียน	3.53	0.91	มาก
9. จัดบรรยากาศภายในห้องเรียนเสมือนกับเป็นบ้านของผู้เรียนเอง	3.37	0.90	ปานกลาง
รวม	**3.47**	**0.70**	**ปานกลาง**

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.47)

เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.02 – 3.83 ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 4 รายการ และอยู่ในระดับปานกลาง 5 รายการ สำหรับรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเสริมแรงด้วยการใช้คำชมเชยหรือให้รางวัล ($\bar{X}$ = 3.83) ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือมีการเปลี่ยนแปลงบรรยากาศการเรียนรู้โดยการจัดห้องเรียนและเปลี่ยนแปลงรูปแบบของห้องเรียนอยู่เสมอ ($\bar{X}$ = 3.59) ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 3.02) ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเปรียบเทียบการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การสอน

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเปรียบเทียบสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การสอน ได้ทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One- Way Analysis of Variance) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตาราง 4.9 – 4.14

ตารางที่ 4.9 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การสอน ในภาพรวมทุกด้าน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	2	0.21	0.11	0.42	0.68
ภายในกลุ่ม	217	57.50	0.26		
รวม	**219**	**57.71**			

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานครที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในภาพรวมทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน แสดงว่า ครูที่มีประสบการณ์การสอนน้อยกว่า 5 ปี, 5-15 ปี และมากกว่า 15 ปี มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.10 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การสอน ด้านการจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	2	0.36	0.18	0.47	0.62
ภายในกลุ่ม	217	83.14	0.38		
รวม	**219**	**83.50**			

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ด้านการจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร ไม่แตกต่างกัน แสดงว่า ครูที่มีประสบการณ์การสอนน้อยกว่า 5 ปี, 5-15 ปี และมากกว่า 15 ปี มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้านการจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตรไม่แตกต่างกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.11 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	2	0.06	0.03	0.10	0.91
ภายในกลุ่ม	217	66.82	0.31		
รวม	**219**	**66.88**			

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ไม่แตกต่างกัน แสดงว่า ครูที่มีประสบการณ์การสอนน้อยกว่า 5 ปี, 5-15 ปี และมากกว่า 15 ปี มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.12 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การสอน ด้านการจัดสื่อการเรียนรู้

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	2	0.05	0.03	0.09	0.93
ภายในกลุ่ม	217	76.27	0.35		
รวม	**219**	**76.32**			

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ด้านการจัดสื่อการเรียนรู้ ไม่แตกต่างกัน แสดงว่า ครูที่มีประสบการณ์การสอนน้อยกว่า 5 ปี, 5-15 ปี และมากกว่า 15 ปี มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้านการจัดสื่อการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.13 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การสอน ด้านการวัดและประเมินผล

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	2	2.76	1.38	3.54*	0.03
ภายในกลุ่ม	217	84.47	0.39		
รวม	**219**	**87.23**			

*p < .05

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ด้านการวัดและประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ต้องมีค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 1 คู่ แตกต่างกัน

ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ่(Scheffe') ผลการทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ดังตารางที่ 4.14

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.14 เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ของการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการวัดและประเมินผล ระหว่างประสบการณ์การสอน ต่ำกว่า 5 ปี 5-15 ปี และมากกว่า 15 ปี

ประสบการณ์การสอน		ต่ำกว่า 5 ปี	5 – 15 ปี	มากกว่า 15 ปี
	$\bar{X}$	3.69	3.74	3.49
ต่ำกว่า 5 ปี	3.69	-	0.05*	0.20*
5 – 15 ปี	3.74		-	0.25*
มากกว่า 15 ปี	3.49			-

*p < .05

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้านการวัดและประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกคู่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.15 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การสอน ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	2	3.13	1.57	3.34*	0.03
ภายในกลุ่ม	217	102.89	0.47		
รวม	**219**	**106.02**			

***p < .05**

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ต้องมีค่าเฉลี่ยอย่างน้อย 1 คู่ แตกต่างกัน

ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีการของเซฟเฟ่(Scheffe') ผลการทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ดังตารางที่ 4.16

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.16 เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ของการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ ระหว่างประสบการณ์การสอน ต่ำกว่า 5 ปี 5-15 ปี และมากกว่า 15 ปี

ประสบการณ์การสอน		ต่ำกว่า 5 ปี	5 – 15 ปี	มากกว่า 15 ปี
	$\bar{X}$	3.67	3.35	3.44
ต่ำกว่า 5 ปี	3.67	-	0.32*	0.23*
5 – 15 ปี	3.35		-	0.09*
มากกว่า 15 ปี	3.44			-

*P < .05

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกคู่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง "การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร" ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามลำดับดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

5.1.1.1. เพื่อศึกษาการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร

5.1.1.2. เพื่อเปรียบเทียบการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การสอน

5.1.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

5.1.2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2543 ซึ่งมีทั้งหมด 20 โรงเรียน จำนวน 420 คน

5.1.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2543 โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 201 คน

5.1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ซึ่งมี 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ(Check List) จำนวน 2 ข้อ

ตอนที่ 2 การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน จำนวน 50 ข้อ คือ

1. การจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร	จำนวน 7 ข้อ	มีค่าความเที่ยง 0.85
2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	จำนวน 14 ข้อ	มีค่าความเที่ยง 0.87
3. การจัดสื่อการเรียนรู้	จำนวน 10 ข้อ	มีค่าความเที่ยง 0.90

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. การวัดและประเมินผล	จำนวน 10 ข้อ	มีค่าความเที่ยง 0.81
5. การจัดบรรยากาศการเรียนรู้	จำนวน 9 ข้อ	มีค่าความเที่ยง 0.87
	รวมทั้งฉบับ	มีค่าความเที่ยง 0.85

5.1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1.4.1 กำหนดระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1.4.2 นำหนังสือจากงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1.4.3 นำหนังสือจากผู้อำนวยการไปยังโรงเรียนที่มีครูเป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียนเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1.4.4 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยนำแบบสอบถามไปถามครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยนัดรับแบบสอบถามคืนภายหลัง 1 สัปดาห์

5.1.4.5 นำข้อมูลที่ได้จากการสอบถาม ครูมาวิเคราะห์ โดยมีการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย

5.1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC^{+} ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. หาค่าความถี่และร้อยละของข้อมูลที่เป็นสถานภาพทั่วไป

2. หาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นรายข้อ รายด้าน และภาพรวม

3. ทดสอบความแตกต่างของค่าความเฉลี่ยของการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จำแนกตามประสบการณ์การสอนของครู เป็นรายด้านและภาพรวม โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และถ้าพบความแตกต่างจะนำไปเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ภายหลังโดยใช้ วิธีของ Scheffe´

5.1.6 สรุปผลการวิจัย

5.1.6.1 ครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

1.) ด้านการจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ให้ผู้เรียนนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือจัดให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ จัดให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเลือกเนื้อหาสาระ ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

2.) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จัดกิจกรรมโดยปลูกฝังคุณธรรมให้กับผู้เรียน ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง/ได้ลงมือปฏิบัติ ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

3.) ด้านการจัดสื่อการเรียนรู้ ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ใช้สื่อที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือใช้สื่อการสอนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับเนื้อหา ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นำภูมิปัญญาชาวบ้าน เทคโนโลยีที่เป็นสื่อการสอนที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอน ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

4.) ด้านการวัดและประเมินผล ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่เกิดจากการปฏิบัติจริงของนักเรียน ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาสาระของหลักสูตร ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ศึกษาหาความรู้จากการวัดและประเมินผล ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

5.) ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเสริมแรงด้วยการใช้คำชมเชยหรือให้รางวัล ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือมีการเปลี่ยนแปลงบรรยากาศการเรียนรู้โดยการจัดห้องเรียนและเปลี่ยนแปลงรูปแบบของห้องเรียนอยู่เสมอ ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

5.1.6.2 ครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์การสอนต่างกันมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

1.) ด้านการจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร ครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์การสอนต่างกันมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์การสอนต่างกันมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

3.) ด้านการจัดสื่อการเรียนรู้ ครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์การสอนต่างกันมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

4.) ด้านการวัดและประเมินผล ครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาด กระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์การสอนต่างกันมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การสอนต่ำกว่า 5 ปี , ระหว่าง 5 - 15 ปี และมากกว่า 15 ปี มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ แตกต่างกันทุกคู่

5.) ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ ครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์การสอนต่างกันมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การสอนต่ำกว่า 5 ปี , ระหว่าง 5 - 15 ปี และมากกว่า 15 ปี มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ แตกต่างกันทุกคู่

5.2 อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัย พบว่า ครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ด้านการจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ในการจัดการเรียนการสอนนั้นครูผู้ส่วนจะยึดตัวหลักสูตรเป็นแนวทางในการจัดเนื้อหาสาระ เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จัดเนื้อหาสาระของหลักสูตรให้ผู้เรียนนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือจัดให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ จัดให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเลือกเนื้อหาสาระ ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูผู้สอนไม่มีการยืดหยุ่นในการจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร ยังไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเลือกเนื้อหาสาระในการเรียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นผู้เรียน ดี เก่ง มีความสุข ครูผู้สอนจึงเน้นการจัดการเรียนรู้ตามมาตรฐานด้านตัวผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จัดกิจกรรมโดยปลูกฝังคุณธรรมให้กับผู้เรียน ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง/ได้ลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้กำหนดให้ครูผู้สอนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้ครูผู้สอนสนใจที่จะทำการศึกษาและหากิจกรรมการเรียนการสอนใหม่ๆให้สอดคล้องกับที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 กำหนดไว้

1.3 ด้านการจัดสื่อการเรียนรู้ ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูผู้สอนใช้สื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น และเชื่อว่าสื่อการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนจดจำเรื่องที่เรียนได้เร็วและนาน สำนักการศึกษากรุงเทพมหานครเล็งเห็นความสำคัญของสื่อการเรียนรู้ จึงจัดส่งมาให้ตามโรงเรียนต่างๆทุกปี เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ใช้สื่อที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือใช้สื่อการสอนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับเนื้อหา ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นำภูมิปัญญาชาวบ้าน เทคโนโลยีที่เป็นสื่อการสอนที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอน ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในการเรียนการสอนในปัจจุบันเน้นการเรียนการสอนโดยใช้การบรรยายส่วนมาก สื่อประกอบการเรียนการสอนจึงมีการใช้น้อยมาก และทางสำนักการศึกษาได้มีการจัดส่งสื่อประกอบการเรียนการสอนไปให้ทางโรงเรียนต่างๆอยู่แล้ว ลักษณะของสื่อที่ใช้จึงเหมือนกัน

1.4 ด้านการวัดและประเมินผล ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูผู้สอนใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่เกิดจากการปฏิบัติจริงของนักเรียน เพราะปัจจุบันการเรียนเน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชวนชม คำหอมกุล (2527 : บทคัดย่อ) ผลการวิจัย พบว่า ครูมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่เกิดจากการปฏิบัติจริงของนักเรียน ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาสาระของหลักสูตร ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผล ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ในการวัดและประเมินผลในปัจจุบันเน้นการวัดและประเมินผลตามสภาพความเป็นจริง ทำให้ครูผู้สอนมีการศึกษาคาความรู้เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ ประกอบกับมีสื่อเผยแพร่เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ จึงเป็นเรื่องที่ครูผู้สอนให้ความสนใจ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.5 ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สร้างบรรยากาศการเรียนการสอนโดยการเสริมแรงด้วยการให้คำชมเชยหรือการให้รางวัล เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเสริมแรงด้วยการใช้คำชมเชยหรือให้รางวัล ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือมีการเปลี่ยนแปลงบรรยากาศการเรียนรู้โดยการจัดห้องเรียนและเปลี่ยนแปลงรูปแบบของห้องเรียนอยู่เสมอ ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สภาพแวดล้อมของโรงเรียน และภายในห้องเรียนมีขีดจำกัดในการปรับปรุง และครูผู้สอนส่วนให้ยังยึดรูปแบบเดิมในการสอน ไม่เปลี่ยนพฤติกรรม และบรรยากาศในการเรียนการสอนไม่เป็นกันเอง

2. จากผลการวิจัย พบว่า ครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์การสอนต่างกันมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ด้านการจัดเนื้อหาสาระของหลักสูตร ครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์การสอนต่างกันมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูมีการศึกษาหลักสูตรเป็นอย่างดี และหลักสูตรที่ใช้ในการเรียนการสอนเป็นหลักสูตรเดียวกันทำให้เนื้อหาสาระในการเรียนการสอนจึงเหมือนกัน และหลักสูตรมีการกำหนดเนื้อหาสาระแบบแน่นอน

2.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์การสอนต่างกันมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูมีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ และมีการจัดอบรมสัมนาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ตลอดเวลา ประกอบกับในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้ครูผู้สอนต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลา

2.3 ด้านการจัดสื่อการเรียนรู้ ครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์การสอนต่างกันมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สื่อที่มีอยู่เป็นสื่อที่ใช้กันทุกโรงเรียน ด้านการจัดสื่อการเรียนรู้จึงไม่แตกต่างกัน

2.4 ด้านการวัดและประเมินผล ครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาด กระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์การสอนต่างกันมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมแตกต่างกัน ประสบการณ์ในการสอน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ต่างกัน ทำให้การวัดและประเมินผลแตกต่างกัน เกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ในการเรียนการสอนและเข้าใจเนื้อหาสาระที่สอนว่าแต่ละเรื่องควรมีการวัดและประเมินผลอย่างไร เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การสอนต่ำกว่า 5 ปี กับ, ระหว่า 5 - 15 ปี และมากกว่า 15 ปี มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ แตกต่างกันทุกคู่ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยมักคำนึงถึงเกณฑ์การวัดและประเมินผลตามที่เรียนมาเป็นหลัก หรือยึดกับทฤษฎีที่ได้เรียนมา ไม่มีการปรับปรุงวิธีการวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับสอบความเป็นจริงกับสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้น หรือถ้ามีก็น้อยมาก สำหรับครูที่มีประสบการณ์การในการสอนมากจะเข้าใจถึงพฤติกรรมในการเรียนของผู้เรียนเป็นอย่างดี ทำให้สามารถเลือกวิธีการในการวัดและประเมินผลได้ตรงตามสภาพความเป็นจริง

2.5 ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ ครูในโรงเรียนประถมศึกษาเขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์การสอนต่างกันมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในภาพรวมแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ประสบการณ์สอนที่แตกต่างกันสามารถเข้าใจถึงพัฒนาการของเด็กได้ดีกว่าจึงทำให้เข้าใจเกี่ยวกับการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กเมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การสอนต่ำกว่า 5 ปี , ระหว่าง 5 - 15 ปี และมากกว่า 15 ปีมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ แตกต่างกันทุกคู่ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูประสบการณ์ทางการสอนมากจะมีเข้าใจถึงความแตกต่างของผู้เรียนได้มากกว่าครูที่มีประสบการณ์การสอนน้อย เพราะมีการสอนผู้เรียนมาหลายรุ่นทำให้ทราบว่าควรจัดบรรยากาศในการสอนอย่างไรให้เหมาะกับผู้เรียน ทั้งนี้เกิดจากประสบการณ์ในการสอน และสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนเกี่ยวกับการตอบสนองในระหว่างการเรียนการสอน

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ครูเป็นแนวทางในการจัดกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ จากผลการวิจัย พบว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้จะให้บรรลุผลและมีประสิทธิภาพ ต้องจัดให้เหมาะกับสภาพสังคมและท้องถิ่น ควรมีการจัดดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. ผลการวิจัยพบว่า ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งตรงกับความเป็นจริง เพราะครูมีการตื่นตัวในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 กันมาก เป็นการตอบสนองความต้องการของพระราชบัญญัติการศึกษาที่กำหนดไว้

2. ควรมีการจัดทำสื่อการสอนเองบ้างนอกเหนือจากสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร โดยจัดทำเป็นกลุ่มโรงเรียน และกลุ่มวิชา เช่น ภาษาไทย คณิตศาสตร์ สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เป็นต้น แล้วนำไปใช้ในโรงเรียนของตนเอง

5.3.2 ข้อเสนอแนะทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา ทุกเขตที่สังกัดกรุงเทพมหานคร

2. ควรศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามภาระหน้าที่การสอน

3. ควรศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติของครูเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม

การสัมมนา. 2542. การปฏิรูปการเรียนรู้มิติใหม่เพื่อการพัฒนาศักยภาพมนุษย์. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.

กระทรวงศึกษาธิการ. 2542. **วารสารกองการศึกษาเพื่อคนพิการ.** กรุงเทพฯ : สมชายการพิมพ์.

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2543. **สาระที่เปลี่ยนแปลงของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533).** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2535. **คู่มือการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533).** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2542. **ศักยภาพของเด็กไทย.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2543. **การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2543. **ทิศทางของหลักสูตรขั้นพื้นฐาน.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2543. **มหกรรมการศึกษา 2000.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2543. **การปฏิรูปการเรียนรู้เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด แนวทางสู่การปฏิบัติ.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.

กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา. 2542. **บรรยายพิเศษการปฏิรูปการเรียนรู้.** กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.

กู้ศักดิ์ สารกิตติพันธ์. 2538. "ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษา ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร." ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

เกษม สุดหอม และ คณะ ม.ป.ป. **ระเบียบวิธีสอนทั่วไป.** พิษณุโลก : ตระกูลไทย.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และ กระทรวงศึกษาธิการ. 2543. **ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด.** กรุงเทพฯ : พิมพ์ดีการพิมพ์.

จินตนา ใบกาซูยี. 2539. **การเขียนสื่อการเรียนการสอน.** กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาสน์.

จินตนา ยูนิพันธ์. 2530. **การพัฒนาหลักสูตรพยาบาลศาสตร์.** กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. 2539. **การพัฒนาหลักสูตรและแนวปฏิบัติ.** กรุงเทพฯ : อลีนเพรส.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2523. "สภาพการศึกษาของไทยและปัญหาผลิตผลทางการศึกษา" เอกสารชุดสื่อการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. กรุงเทพฯ.

ชูศรี วงศ์รัตนา. 2537. **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย.** กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชวนชม คำหอมกุล. 2527. "การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร." ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน.

ชะลอ มงคลการุณ. 2530. "ปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร." วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชมพันธ์ กุญชร ณ อยุธยา. 2540. **การพัฒนาหลักสูตร.** กรุงเทพฯ : ข่าวทหารอากาศ.

ทิศนา แขมมณี. 2542. **การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ : โมเดลซิปปา.** เอกสารวิชาการบรรยาย.

ทัศนีย์ ศุภเมธี. 2531. **หลักสูตรและแบบเรียนประถมศึกษา.** กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอนวิทยาลัยครูธนบุรี.

ทองดี แย้มสรวล. 2543. **รายงานปฏิรูปการศึกษาไทย.** กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

ธำรง บัวศรี. 2531. **ทฤษฎีและหลักสูตรการออกแบบและการพัฒนา.** กรุงเทพฯ : เอราวัณการพิมพ์.

นราวัลย์ พูลพิพัฒน์. 2530. **ริมระเบียงห้องสอน.** คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2526. **หลักการวิจัย.** กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

บำรุง กลัดเจริญ และ ฉวีวรรณ กินาวงศ์. 2527. **วิธีสอนทั่วไป.** กรุงเทพฯ : พิฆเณศ.

ประดิษฐ์ เอกทัศน์. 2537. **จิตวิทยาการเรียนการสอน.** มหาวิทยาลัยสารคาม : คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันราชภัฏสารคาม.

ประดินันท์ อุปรมัย. 2523. **การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน.** กรุงเทพฯ : สารมวลชน จำกัด.

ประพันธ์ สุดโต. 2534. "การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี." วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ประภิน วีระศิลป์. 2535. "การศึกษาระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนคาทอลิก ในกรุงเทพมหานคร." วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประเวศ ยอดยิ่ง. 2536. **การผลิตสื่อการเรียนการสอน.** นครราชสีมา : ศูนย์นิเทศอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประเวศ วะสี. 2541. ปฏิรูปการศึกษา ยกเครื่องทางปัญญาทางรอดจากความหายนะ : จัดพิมพ์โดยมูลนิธิสดศรี – สฤษดิ์วงศ์.

ประเวศ วะสี. 2542. **ปฏิรูปการศึกษา : แนวคิดหมอประเวศ วะสี.** กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.

ประสงค์ อวิโรจนกุล. 2534. "พฤติกรรมการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูที่สัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานด้านวิชาการ ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์." วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2535. **การบริหารงานวิชาการ.** กรุงเทพฯ : สหมิตรอ๊อฟเซ็ท.

ผกา สัตยธรรม. 2524. **เทคนิคการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ.** กรุงเทพฯ : เรือนแก้ว.

พนัส หันนาคินทร์. 2528. **การมัธยมศึกษา.** กรุงเทพฯ : พิฆเณศ.

พะยอม วงศ์สารศรี. 2526. **จิตวิทยาการศึกษา.** กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยาแนะแนว คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

พรทิพย์ ธีรรางกูร. 2522. "สภาพทางโสตทัศนูปกรณ์ของสถานศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร." วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภิญโญ สาธร. 2521. **หลักการบริหารการศึกษา.** กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.

มาลินี จุฑะรพ. 2537. **จิตวิทยาการเรียนการสอน.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิสุทธิ์.

ยุทธพงษ์ กัยวรรณ. 2543. **พื้นฐานการวิจัย.** กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาสน์.

รายงานการพัฒนางานวิชาการ. 2541. **เทคนิคการสอนของโรงเรียนดอนเมือง (ทหารอากาศอุทิศ).** กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

รายงานการปฏิรูปการศึกษาไทย. 2543. .....ฉบับที่ 24. 16 มีนาคม. โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

รุ่งทิวา จักร์กร. 2527. วิธีสอนทั่วไป. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

วัฒนาพร ระงับทุกข์. 2542. **เทคนิควิธีสอนของครู.** กรุงเทพฯ : แอล ที เพรส การพิมพ์.

วารินทร์ สายโอบเอื้อ และ สุนีย์ ธีระดากร. 2522. **จิตวิทยาการศึกษา.** นนทบุรี : โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด.

วิชัย วงษ์ใหญ่. 2523. **การพัฒนาหลักสูตรและการสอนมิติใหม่.** กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองธรรม.

วิชัย วงษ์ใหญ่. 2525. **พัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจร.** กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิชัย วงษ์ใหญ่. 2533. **การพัฒนาหลักสูตรและการสอนมิติใหม่.** กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

วิชัย วงษ์ใหญ่. 2542. **พลังการเรียนรู้ในกระบวนทัศน์ใหม่.** กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิชัย ดิสสระ. 2528. **การพัฒนาหลักสูตรและการสอน.** กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

วิมล เทศวานิช. 2541. "ปัญหาการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ. 2536 สาขาช่างเทคนิคโลหะ ในกลุ่มวิทยาลัยเทคนิค ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ." วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

วริศรา ศรีสวัสดิ์. 2535. **ปัญหาและอุปสรรคในการสอนวิชางานช่างประดิษฐ์และงานบ้านในชั้นประถมศึกษา จังหวัดขอนแก่น.** คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สุชา จันทร์เอม. 2522. **จิตวิทยาทั่วไป.** กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

สุชาติ ศิริสุขไพบูลย์. 2527. **เทคนิคและวิธีสอนวิชาชีพ.** นนทบุรี : ภาควิชาเครื่องกล คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม และวิทยาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

สำนักการศึกษา. 2541. **วิสัยทัศน์การศึกษากรุงเทพมหานครสู่การปฏิบัติ.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2543. **รายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2534. **แนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษา 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533).** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2535. **รายงานผลการศึกษา สภาพการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2541. **ตัวบ่งชี้การสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.**กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ.** กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิคการพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542. **มหัศจรรย์แห่งสมอง.** กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิคการพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542. **สิ่งแวดล้อมและการเรียนรู้สร้างสมองเด็กให้ฉลาด.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542. **พัฒนาสมองกับการเรียนรู้.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542. **แนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542.** สถาบันแห่งการเรียนรู้เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542. **ครูและห้องเรียน.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543. **วิถีชีวิตเด็กไทยในสหัสวรรษใหม่.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543. **ปฏิรูปการศึกษาไทย.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สันต์ ธรรมบำรุง. 2527. **หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร.** กรุงเทพฯ : การศาสนา.

สุบิน ภุมรินทร์. 2532. "การศึกษาการประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี." วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุนันท์ สังข์อ่อง. 2538. **สื่อการสอนและนวัตกรรมการศึกษา.** กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

สุมิตร คุณานุกร. 2523. **หลักสูตรและการสอน.** กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์.

สมนึก ลิ่มทอง และ ชาตรี อายุวัฒนะ. 2522. **หลักสูตรและแบบเรียนประถมศึกษา.** กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

เอกชัย กี่สุขพันธ์. 2527. **การบริหารการศึกษาทั่วไป.** กรุงเทพฯ : ศิลป์การพิมพ์.

Good, Carter V. 1973. Dictionary of Education. New York : Mcgraw – Hill Book Company.

Neagley, Rossl and Evan N. Dean. 1967. **Hand book for Effective Curriculum Development.** Engle Wood Cliffs, New Jersey : Printice – Hall, Ince.

Taba, Hilda. 1967. **Curriculum Development Theory and practice.** New York : Harcourt, Brace & Jovanovich, Inc.

Tyler, Ralph W. 1950. **Basic principles of Curriculum and Instruction.** Chicago : University of Chicago press.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ก

หนังสือเกี่ยวกับการทำวิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำสั่งคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ที่ ๔๔๑ /2543
เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการพิจารณาหัวข้อ
และเค้าโครงวิทยานิพนธ์ของ นางสาวมาลี สินเสือ

เพื่อให้การเรียบเรียงวิทยานิพนธ์ของ นางสาวมาลี สินเสือ เป็นด้วยความเรียบร้อย และมีประสิทธิภาพ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อควบคุมและพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ ดังต่อไปนี้

1. **คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์**

ดร.ผดุงชัย	ภู่พัฒน์	ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์
ดร.คมศร	วงษ์รักษา	ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม

2. **คณะกรรมการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์**

รศ.ดร.สมพร	ไชยะ	ประธานกรรมการ
ผศ.ดร.เลิศลักษณ์	กลิ่นหอม	กรรมการ
รศ.ดร.สุพิทย์	กาญจนพันธุ์	กรรมการ
ดร.ผดุงชัย	ภู่พัฒน์	กรรมการ
ดร.คมศร	วงษ์รักษา	กรรมการ

สั่ง ณ วันที่ ๗ ธันวาคม พ.ศ. 2543

(รองศาสตราจารย์ รวีวรรณ ชินะตระกูล)
คณบดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประกาศบัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
เรื่อง ผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม ขอประกาศรายชื่อหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนอาชีวศึกษา ที่ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการดังนี้

ได้รับอนุมัติเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2544

นางสาวมาลี สินเสือ รหัสประจำตัว 42064729 ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร (IMPLIMENTATION OF INSTRUCTIONAL PROCESS CIRCUMSTANCE AMONG PRIMARY TEACHERS UPON THE NATIONAL EDUCATION ACT B.E.2542 IN LADKRABANG, BANGKOK METROPOLITANT)" โดยมี ดร.ผดุงชัย ภู่พัฒน์ เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ ดร.คมศร วงษ์รักษา เป็นอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม

ทั้งนี้ให้นักศึกษาค้นคว้าและเขียนวิทยานิพนธ์ โดยปรึกษากับอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ให้เสร็จสิ้นภายในเวลาที่กำหนดในระเบียบของบัณฑิตวิทยาลัย

ประกาศ ณ วันที่ ๑๕ มกราคม พ.ศ.2544

(รศ.ดร.บุญวัฒน์ อัตชู)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสอบถาม

เรื่อง

การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

การศึกษาครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การสอน แบบสอบถามนี้ มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ขอให้ท่านตอบแบบสอบถามด้วยความจริงใจ การตอบแบบสอบถามครั้งนี้จะไม่กระทบต่อการเรียนของท่านแต่อย่างใด และผลการตอบแบบสอบถามของท่านผู้วิจัยจะถือเป็นความลับ

ขอขอบพระคุณที่ท่านให้ความร่วมมือ

นิสิตปริญญาโทคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

มาลี สินเสือ

ผู้วิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในวงเล็บ หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพแวดล้อมความเป็นจริงของท่าน

1. วุฒิการศึกษาของท่าน
   - O ต่ำกว่าปริญญาตรี
   - O ปริญญาตรี
   - O ปริญญาโท
   - O อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

2. ประสบการณ์การสอนของท่าน
   - O ต่ำกว่า 5 ปี
   - O 5 - 15 ปี
   - O มากกว่า 15 ปี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 2 สภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

คำชี้แจง ในฐานะที่ท่านเป็นผู้ปฏิบัติการสอน ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมาหลังจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ท่านได้ปฏิบัติตามรายการในแต่ละข้อ มากน้อยเพียงใด โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ ตรงกับระดับการปฏิบัติงานของท่าน

การจัดกระบวนการเรียนรู้	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ด้านการจัดเนื้อหาสาระ					
1.1 การจัดเนื้อหาสาระนอกเหนือจากแบบเรียน					
1.2 จัดให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน					
1.3 จัดให้สอดคล้องกับความถนัดของผู้เรียน					
1.4 จัดให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น					
1.5 จัดให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเลือกเนื้อหาสาระ					
1.6 จัดเนื้อหาสาระของหลักสูตรให้ผู้เรียนนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้					
1.7 จัดเนื้อหาสาระของหลักสูตรได้ทันสมัยและเป็นปัจจุบัน					
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					
2.1 จัดให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน					
2.2 จัดให้สอดคล้องกับความถนัดของผู้เรียน					
2.3 จัดโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล					
2.4 จัดให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการคิด					
2.5 จัดให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะในการแก้ปัญหา					
2.6 จัดให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการจัดการ					
2.7 จัดให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะในการนำความรู้มาประยุกต์ใช้จริงในชีวิตประจำวัน					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การจัดกระบวนการเรียนรู้	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2.8 จัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง / ได้ลงมือปฏิบัติจริง					
2.9 ส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่รู้แสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง					
2.10 จัดกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็นแก้ปัญหาได้					
2.11 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน					
2.12 จัดกิจกรรมแบบบูรณาการโดยผสมผสานสาระความรู้ ด้านต่าง ๆ					
2.13 จัดกิจกรรมโดยปลูกฝังคุณธรรมให้กับผู้เรียน					
2.14 นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน					
3. สื่อการเรียนรู้					
3.1 ใช้สื่อที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น					
3.2 ใช้สื่อการสอนที่หลากหลายเชื่อมโยงกับประสบ การณ์จริง					
3.3 ใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัย					
3.4 ใช้สื่อที่ผลิตจากวัสดุท้องถิ่น					
3.5 พัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพสื่อการสอน					
3.6 ใช้สื่อการสอนที่หลากหลายเพื่อตอบสนองความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน					
3.7 ใช้สื่อการสอนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับเนื้อหา					
3.8 ใช้สื่อการสอนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงออกอย่างอิสระและฝึกทักษะการคิดค้นหาความรู้และการแก้ปัญหา					
3.9 นำภูมิปัญญาชาวบ้าน เทคโนโลยีที่เป็นสื่อการสอนที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การจัดกระบวนการเรียนรู้	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3.10 ใช้สื่อการสอนอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน					
4. การวัดและประเมินผล 4.1 ใช้วิธีการวัดและประเมินที่เกิดจากการปฏิบัติจริงของนักเรียน					
4.2 เปิดโอกาสให้นักเรียนประเมินตนเอง					
4.3 เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผล					
4.4 ใช้วิธีการวัดผลที่หลากหลาย					
4.5 ใช้วิธีการประเมินผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง					
4.6 นำผลการประเมินไปพัฒนานักเรียน					
4.7 นำผลการประเมินไปปรับปรุงการสอนของครู					
4.8 ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผล					
4.9 มีการวิเคราะห์ข้อสอบและปรับปรุงข้อสอบให้ทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ					
4.10การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาสาระ ของหลักสูตร					
5. การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ 5.1 การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียน					
5.2 การส่งเสริมและจัดสภาพการเรียนรู้ในโรงเรียน					
5.3 การส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วม ในการจัดกระบวนการเรียนรู้					
5.4 จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของนักเรียน					
5.5 จัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้เป็นกันเองกับผู้เรียนให้มากที่สุดเสมือนกับว่าเป็นบ้านผู้เรียน ให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การจัดกระบวนการเรียนรู้	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5.6 การเสริมแรงด้วยการให้คำชมเชยหรือให้รางวัล					
5.7 มีการเปลี่ยนแปลงบรรยากาศการเรียนรู้โดยการจัดห้องเรียนและเปลี่ยนแปลงรูปแบบของห้องเรียนอยู่เสมอ					
5.8 มีการสร้างบรรยากาศให้ร่มรื่นโดยการปลูกต้นไม้บริเวณสถานที่เรียน					
5.9 จัดบรรยากาศภายในห้องเรียนเสมือนกับเป็นบ้านของผู้เรียนเอง					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ – สกุล	นางสาวมาลี สินเสือ
วัน เดือน ปี เกิด	30 ธันวาคม 2499
สถานที่เกิด	อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนวัดลาดกระบัง เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร
ตำแหน่ง	อาจารย์ 2 ระดับ 7
ประวัติการศึกษา	ปีการศึกษา 2520 ปกศ.สูง เอกภาษาไทย วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
	ปีการศึกษา 2529 ครุสาสตรบัณฑิต เอกประถมศึกษา วิทยาลัยครูจันทรเกษม
ประวัติการทำงาน	อาจารย์โรงเรียนวัดลาดกระบัง เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้